

Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie śląskim w 2023 r.

Population, vital statistics and migrations
in Śląskie Voivodship in 2023

Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie śląskim w 2023 r.

Population, vital statistics and migrations
in Śląskie Voivodship in 2023

Urząd Statystyczny w Katowicach Statistical Office in Katowice

Katowice 2024

Opracowanie

Elaboration

Urząd Statystyczny w Katowicach

Statistical Office in Katowice

Dyrektor

Director

Grażyna Witkowska

Zespół autorski

Editorial team

Śląski Ośrodek Badań Regionalnych

Śląski Centre for Regional Surveys

Małgorzata Grotkowska, Paweł Kalisz, Anna Owczarek, Michał Przybyła

Rozdział 1.5. Analiza starzenia się ludności województwa śląskiego na tle Polski oraz pozostałych województw

Chapter 1.5. Analysis of the ageing of the population of Śląskie Voivodship in comparison to Poland and other voivodships

dr Dorota Rozmus, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

pod kierunkiem

supervised by

Anety Stachańczyk

Tłumaczenie

Translation

Paweł Kalisz

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Iwona Więcek

ISSN 2956-6584

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publication available on website

katowice.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistical Office data – please indicate the source

Przedmowa

Przekazuję Państwu cykliczną publikację „**Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie śląskim w 2023 r.**”. Jest ona kolejną edycją opracowania zawierającego szczegółowe dane o liczbie i strukturze ludności województwa, ukazującą się w ramach serii wydawniczej „Informacje statystyczne”.

Opracowanie prezentuje dane dotyczące stanu i struktury ludności oraz zachodzących zjawisk i procesów demograficznych. Publikacja zawiera komentarz analityczny poprzedzony syntezą oraz uwagi metodologiczne, jak również mapy i wykresy prezentujące wybrane zjawiska i współczynniki demograficzne. Dodatkowo publikacja została poszerzona o analizę populacji w wieku 65 lat i więcej.

Wyrażam nadzieję, że opracowanie będzie stanowiło przydatne źródło informacji o sytuacji demograficznej województwa śląskiego oraz spełni oczekiwania odbiorców zainteresowanych przedmiotową tematyką.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Katowicach

Witkowska
Grażyna Witkowska

Katowice, lipiec 2024 r.

Preface

I present to you the cyclical publication „**Population, vital statistics and migrations in Śląskie Voivodship in 2023**”. It is the next edition of the study containing detailed data on the number and structure of the voivodship population, published as part of the publication series „Statistical information”.

The study presents data on the size and structure of the population and the demographic phenomena and processes taking place. The publication contains an analytical commentary preceded by a synthesis and methodological notes, as well as maps and charts presenting selected demographic phenomena and coefficients. In addition, the publication was extended to include an analysis of the population aged 65 and over.

I hope that the study will be a useful source of information on the demographic situation of Śląskie Voivodship and will meet the expectations of the recipients interested in the subject matter.

Director
of the Statistical Office in Katowice

Witkowska
Grażyna Witkowska

Katowice, July 2024

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
Preface	
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty	11
Symbols. Major abbreviations	
Synteza	12
Executive summary	13
Rozdział 1. Stan i struktura ludności	14
Chapter 1. Size and structure of population	
1.1. Stan i rozmieszczenie ludności	14
1.1. Size and distribution of population	
1.2. Ludność według płci	20
1.2. Population by sex	
1.3. Ludność według grup wieku	21
1.3. Population by age groups	
1.4. Starzenie się ludności	26
1.4. Population ageing	
1.5. Analiza starzenia się ludności województwa śląskiego na tle Polski oraz pozostałych województw	34
1.5. Analysis of the ageing of the population of Śląskie Voivodship in comparison to Poland and other voivodships	
1.5.1. Sytuacja demograficzna w Polsce	34
1.5.1. Demographic situation in Poland	
1.5.2. Starzenie się ludności województwa śląskiego	38
1.5.2. Population ageing in Śląskie Voivodship	
1.5.3. Analiza zmian liczby ludności gmin w województwie śląskim	43
1.5.3. Analysis of changes in the population of gminas in Śląskie Voivodship	
Rozdział 2. Ruch naturalny ludności	48
Chapter 2. Vital statistics of population	
2.1. Małżeństwa	48
2.1. Marriages	
2.2. Rozwody i separacje	52
2.2. Divorces and separations	
2.3. Urodzenia i zgony	57
2.3. Births and deaths	

Spis treści (dok.)

Contents (cont.)

	Str. Page
Rozdział 3. Migracje ludności	61
Chapter 3. Migration of population	
3.1. Migracje wewnętrzne	61
3.1. Internal migration	
3.2. Migracje zagraniczne	63
3.2. International migration	
Rozdział 4. Typologia demograficzna oraz wybrane wskaźniki	64
Chapter 4. Demographic typology and selected indicators	
Uwagi metodologiczne	70
Methodological notes	74

Spis tablic

List of tables

	Nr No	Str. Page
Ludność (2015, 2021, 2022, 2023) Population (2015, 2021, 2022, 2023)	1	15
Średnie tempo zmian współczynnika obciążenia demograficznego cząstkowego grupą wieku poprodukcyjnego w Polsce i w poszczególnych województwach w latach 2010–2023 Average rate of change in the age dependency ratio in Poland and in individual voivodships, 2010–2023	2	41
Średnie tempo zmian współczynnika obciążenia demograficznego osobami starszymi (stosunek osób w wieku co najmniej 65 lat do osób w wieku 20–64 lata) w Polsce i w poszczególnych województwach w latach 2010–2023 Average rate of change in the old-age dependency ratio (ratio of persons aged 65 and over to persons aged 20–64) in Poland and in individual voivodships over the years 2010–2023	3	42
Średnie tempo zmian wskaźnika starości (udział w % osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej populacji) w Polsce i w poszczególnych województwach w latach 2010–2023 Average rate of change in the ageing ratio (share in % of persons aged 65 and over in the total population) in Poland and in individual voivodships during the years 2010–2023	4	43
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały w 2023 r. Migration internal and international for permanent residence in 2023	5	61

Spis wykresów

List of graphs

	Nr No	Str. Page
Ludność (2000–2023) Population (2000–2023)	1	14
Ludność według powiatów w 2023 r. Population by powiats in 2023	2	15
Dynamika liczby ludności według powiatów w 2023 r. Dynamics of population number by powiats in 2023	3	16
Ludność według płci i miejsca zamieszkania w 2023 r. Population by sex and place of residence in 2023	4	17
Gęstość zaludnienia według powiatów w 2023 r. Density of population by powiats in 2023	5	18

Spis wykresów (cd.)

List of graphs (cont.)

	Nr No	Str. Page
Prognoza ludności według płci (2023, 2030, 2040, 2050, 2060)	6	20
Population projection by sex (2023, 2030, 2040, 2050, 2060)		
Współczynnik feminizacji według grup wieku w 2023 r.	7	21
Feminisation rate by age groups in 2023		
Struktura ludności według edukacyjnych grup wieku (2015, 2023)	8	22
Structure of population by educational age groups (2015, 2023)		
Struktura ludności według edukacyjnych grup wieku i powiatów w 2023 r.	9	23
Structure of population by educational age groups and powiats in 2023		
Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku (2015, 2020, 2023, 2030, 2060)	10	24
Structure of population by economic age groups (2015, 2020, 2023, 2030, 2060)		
Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku i powiatów w 2023 r.	11	25
Structure of population by economic age groups and powiats in 2023		
Mediana wieku ludności (2015–2023)	12	26
Median age of population (2015–2023)		
Mediana wieku ludności według płci oraz powiatów w 2023 r.	13	27
Median age of population by sex and powiats in 2023		
Współczynnik starości demograficznej (2015–2023)	14	28
Rate demographics of ageing (2015–2023)		
Współczynnik starości demograficznej według powiatów (2015, 2023)	15	29
Rate demographics of ageing by powiats (2015, 2023)		
Wskaźnik starości (2015–2023)	16	30
Ageing ratio (2015–2023)		
Wskaźnik starości według powiatów (2015, 2023)	17	31
Ageing ratio by powiats (2015, 2023)		
Współczynnik obciążenia demograficznego według płci (2015–2023)	18	32
Age dependency ratio by sex (2015–2023)		
Współczynnik obciążenia demograficznego według powiatów (2015, 2023)	19	33
Age dependency ratio by powiats (2015, 2023)		
Współczynnik obciążenia demograficznego cząstkowego grupą wieku poprodukcyjnego w Polsce (2002–2023)	20	34
Age dependency ratio of the post-working age group in Poland (2002–2023)		
Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi (stosunek osób w wieku co najmniej 65 lat do osób w wieku 20–64 lata) w Polsce [2002–2023]	21	35
Old age dependency ratio (ratio of persons aged 65 and over to persons aged 20–64) in Poland [2002–2023]		

Spis wykresów (cd.)

List of graphs (cont.)

	Nr No	Str. Page
Wskaźnik starości (udział w % osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej populacji) w Polsce [2002–2023]	22	35
Ageing ratio (share in % of persons aged 65 and over in the total population) in Poland [2002–2023]		
Urodzenia żywe oraz zgony ogółem w Polsce (1995–2023)	23	36
Live births and total deaths in Poland (1995–2023)		
Długość życia (w latach) wśród kobiet i mężczyzn w Polsce [1995–2023]	24	36
Life expectancy (in years) among males and females in Poland [1995–2023]		
Urodzenia żywe w Polsce wraz z odnotowanymi wyższymi i niższymi demograficznymi (1946–2022)	25	37
Live births in Poland with recorded demographic highs and lows (1946–2022)		
Struktura wieku ludności Polski (1995–2023)	26	38
Age structure of the population in Poland (1995–2023)		
Współczynnik obciążenia demograficznego cząstkowego grupą wieku poprodukcyjnego w województwie śląskim (2002–2023)	27	39
Age dependency ratio of the post-working age group in Śląskie Voivodship (2002–2023)		
Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi (stosunek osób w wieku co najmniej 65 lat do osób w wieku 20–64 lata) w województwie śląskim [2002–2023] ...	28	39
The old-age dependency ratio (the ratio of persons aged 65 and over to persons aged 20–64) in Śląskie Voivodship [2002–2023]		
Wskaźnik starości (udział w % osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej populacji) w województwie śląskim [2002–2023]	29	40
Ageing ratio (share in % of people aged 65 and over in the total population) in Śląskie Voivodship [2002–2023]		
Ranking predyktorów wpływających na kształtowanie się indeksu zmian ludności w gminach województwa śląskiego	30	44
Ranking of predictors influencing the population change index in the gminas of Śląskie Voivodship		
Małżeństwa zawarte według miejsca zamieszkania (2015–2023)	31	48
Marriages contracted by place of residence (2015–2023)		
Małżeństwa zawarte na 1000 ludności według powiatów (2015, 2023)	32	49
Marriages contracted per 1000 population by powiats (2015, 2023)		
Struktura małżeństw według wieku nowożeńców w 2023 r.	33	50
Structure of marriages by age of bridegrooms and brides in 2023		
Mediana wieku nowożeńców (2015–2023)	34	50
Median age of bridegrooms and brides (2015–2023)		

Spis wykresów (dok.)

List of graphs (cont.)

	Nr No	Str. Page
Zawarte małżeństwa cywilne i wyznaniowe (2015–2023)	35	51
Civil and church or religious marriages contracted (2015–2023)		
Małżeństwa według poziomu wykształcenia nowożeńców w 2023 r.	36	52
Marriages by educational level in 2023		
Rozwody według miejsca zamieszkania (2015–2023)	37	53
Divorces by place of residence (2015–2023)		
Rozwody na 1000 ludności według powiatów (2015, 2023)	38	54
Divorces per 1000 population by powiats (2015, 2023)		
Struktura rozwiedzionych według wieku w momencie wniesienia powództwa rozwodowego w 2023 r.	39	55
Structure of divorced persons by age at the moment of filling petition for divorce in 2023		
Struktura rozwodów według okresu trwania małżeństwa w 2023 r.	40	55
Structure of divorces by duration of marriage in 2023		
Separacje orzeczone według miejsca zamieszkania w 2023 r.	41	56
Separations by place of residence in 2023		
Urodzenia żywe na 1000 ludności według powiatów (2015, 2023)	42	57
Live births per 1000 population by powiats (2015, 2023)		
Struktura urodzeń żywych według wieku matki w 2023 r.	43	58
Structure of live births by age of mother in 2023		
Współczynnik urodzeń i współczynnik zgonów na 1000 ludności (2015–2023)	44	59
Birth rate and death rate per 1000 population (2015–2023)		
Przyrost naturalny według płci (2015–2023)	45	59
Natural increase by sex (2015–2023)		
Przyrost naturalny na 1000 ludności według powiatów (2022, 2023)	46	60
Natural increase per 1000 population by powiats (2022, 2023)		
Struktura migracji zagranicznych na pobyt stały ludności według grup wieku migrantów w 2023 r.	47	63
Structure of international migration for permanent residence by groups of migrants age in 2023		

Spis map

List of maps

	Nr No	Str. Page
Typy gmin zgodnie ze stopniem urbanizacji (DEGURBA) w 2023 r.	1	19
Types of gminas according to degree of urbanisation (DEGURBA) in 2023		
Napływ i odpływ migrantów do/z województwa śląskiego w 2023 r.	2	62
Migrants inflow and outflow to/from Śląskie Voivodship in 2023		
Typy rozwoju ludnościowego powiatów i gmin według metody Webba w 2023 r.	3	65
Types of population development of powiats and gminas by the Webb's method in 2023		
Zmiana liczby ludności według powiatów i podregionów w latach 2015–2023	4	66
Population changes by powiats and subregions in the years 2015–2023		
Ludność na 1 km ² według powiatów i podregionów w 2023 r.	5	66
Population per 1 km ² by powiats and subregions in 2023		
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym według powiatów i podregionów w 2023 r.	6	67
Non-working age population per 100 persons of working age by powiats and subregions in 2023		
Urodzenia żywe na 1000 ludności według powiatów i podregionów w 2023 r.	7	67
Live births per 1000 population by powiats and subregions in 2023		
Zgony na 1000 ludności według powiatów i podregionów w 2023 r.	8	68
Deaths per 1000 population by powiats and subregions in 2023		
Przyrost naturalny na 1000 ludności według powiatów i podregionów w 2023 r.	9	68
Natural increase per 1000 population by powiats and subregions in 2023		
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności według powiatów i podregionów w 2023 r.	10	69
Net migration for permanent residence per 1000 population by powiats and subregions in 2023		

Spis rysunków

List of figures

	Nr No	Str. Page
Drzewo regresyjne dla indeksu zmian ludności	1	46
Regression tree for population change index		

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kropka (.)	brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
„W tym” “Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skróty Abbreviation	Znaczenie Meaning
tys.	tysiąc thousand
km ²	kilometr kwadratowy square kilometre
r.	rok year
p. proc.	punkt procentowy percentage point
cd. cont.	ciąg dalszy continued
dok. cont.	dokończenie continued
tj. i.e.	to jest that is
ozn. i.e.	to znaczy that is
m.in. i.a.	między innymi among others
NUTS	Klasyfikacja Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych Classification of Territorial Units for Statistics

Synteza

Liczba ludności w województwie śląskim w latach 2015–2023 systematycznie malała i w końcu 2023 r. wyniosła 4320,1 tys. osób (11,5% ludności Polski).

Województwo śląskie cechuje wysoki poziom urbanizacji. Ludność miejska w 2023 r. stanowiła 75,8%, tj. o 0,1 p. proc. mniej niż w 2022 r.

W końcu 2023 r. gęstość zaludnienia wyniosła 350 osób na 1 km² (w 2022 r. – 352 osoby), co plasowało województwo na 1. miejscu w kraju.

Struktura ludności według płci nie zmieniła się. W ogólnej liczbie mieszkańców przeważały kobiety, których odsetek w końcu 2023 r. wyniósł 51,9%.

Współczynnik feminizacji określający liczbę kobiet przypadającą na 100 mężczyzn wyniósł 108, przy czym w miastach był wyższy (109) niż na wsi (103).

Ludność województwa śląskiego starzeje się. W końcu 2022 r. statystyczny mieszkaniec miał przeciętnie 44,3 roku (mediana wieku), natomiast w 2015 r. 41,3 roku.

W 2023 r. zawarto 16,0 tys. małżeństw, tj. o 6,7% mniej niż w 2022 r. Decyzje o zawarciu związku małżeńskiego były podejmowane w coraz późniejszym wieku. Mediana wieku nowożeńców wyniosła wśród mężczyzn 32,2 roku (w 2022 r. – 31,9 roku), natomiast wśród kobiet 29,9 roku (w 2022 r. – 29,6 roku).

W 2023 r. orzeczono 7,1 tys. rozwodów, tj. o 2,3% mniej niż w 2022 r. Głównymi przyczynami rozpadu małżeństw były niezgodność charakterów (33,5% wszystkich rozwodów) oraz niedochowanie wierności małżeńskiej (5,4%).

Liczba urodzeń żywych zarejestrowanych w 2023 r. wyniosła 27,6 tys., tj. o 12,5% mniej niż w 2022 r., natomiast liczba odnotowanych zgonów – 51,7 tys. (o 8,8% mniej). W efekcie ubytek naturalny ludności wyniósł minus 24,1 tys. osób.

W 2023 r. liczba osób wymeldowanych z pobytu stałego przewyższała liczbę osób zameldowanych na pobyt stały. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały ukształtowało się na poziomie minus 2,7 tys. (w 2022 r. – minus 4,2 tys.), w przeliczeniu na 1000 ludności wyniosło minus 0,63 (w 2022 r. – minus 0,97).

Najczęstszym kierunkiem migracji międzywojewódzkich w 2023 r. było województwo małopolskie. Z województwa śląskiego wyjechało na stałe do województwa małopolskiego 2,8 tys. osób, a z województwa małopolskiego przybyło na stałe do województwa śląskiego 2,1 tys. osób.

W 2023 r. na pobyt stały w województwie śląskim zameldowano 1,4 tys. osób, mających poprzednio stałe miejsce zamieszkania za granicą. Wyjazd na pobyt stały za granicę zgłosiło 1,5 tys. osób. Saldo migracji zagranicznych wyniosło minus 0,1 tys.

Zgodnie z klasyfikacją Webba, biorąc pod uwagę relację przyrostu naturalnego i salda migracji stałej, województwo śląskie w 2023 r. należało do grupy województw nieaktywnych demograficznie, czyli wyludniających się (typ F). Podobny stan utrzymuje się od 2015 r., co jednoznacznie wskazuje na niekorzystne tendencje zachodzące w procesach w demograficznych.

Executive summary

The population of the Śląskie Voivodship declined steadily in the years 2015–2023, reaching 4,320.1 thousand people at the end of 2023 (11.5% of the population of Poland).

Śląskie Voivodship is characterised by a high level of urbanisation. The urban population in 2023 accounted for 75.8%, 0.1 percentage points less than in 2022.

At the end of 2023, the population density was 350 people per 1 km² (in 2022 – 352 people), which ranked the voivodship 1st in the country.

The population structure by sex did not change. Females predominated in the total population, with a percentage of 51.9% at the end of 2023.

The feminisation ratio, which indicates the number of females per 100 males, was 108, with a higher ratio in urban areas (109) than in rural areas (103).

The population of the Śląskie Voivodship is ageing. At the end of 2022, the statistical resident was on average 44,3 years old (median age), while in 2015. 41.3 years old.

In 2023, the number of marriages amounted to 16.0 thousand, i.e. 6.7% less than in 2022. Decisions to marry were made at increasingly older ages. The median age of bridegrooms and brides was 32.2 years among males (31.9 in 2022) and 29.9 years among females (29.6 in 2022).

In 2023, the number of divorces amounted to 7.1 thousand, i.e. 2.3% less than in 2022. The main reasons for the break-up of marriages were discrepancy of characters (33.5% of all divorces) and infidelity (5.4%).

The number of live births registered in 2023 was 27.6 thousand, i.e. 12.5% less than in 2022, while the number of recorded deaths was 51.7 thousand (8.8% less). As a result, the natural population loss was minus 24.1 thousand.

In 2023, the number of people deregistered of permanent residence, exceeded the number of people registered for permanent residence. Net internal and international migration for permanent residence was minus 2.7 thousand (in 2022 – minus 4.2 thousand), per 1,000 population was minus 0,63 (in 2022 – minus 0.97).

The most frequent direction of intervoivodeship migration in 2023 was Małopolskie Voivodship. 2.8 thousand people left Śląskie Voivodship for Małopolskie Voivodship and 2.1 thousand people moved permanently to Śląskie Voivodship from Małopolskie Voivodship.

In 2023, the number of persons who used to have permanent registration abroad and registered for permanent residence in Śląskie Voivodship was 1.4 thousand. The number of persons who went abroad for permanent residence amounted to 1.5 thousand. Net international migration was minus 0.1 thousand.

According to Webb's classification, taking into account the relationship between natural increase and net migration of population, Śląskie Voivodship in 2023 belonged to the group of demographically inactive voivodeships, i.e. depopulating (type F). A similar situation has continued since 2015, clearly indicating a negative trend in demographic processes.

Rozdział 1. Stan i struktura ludności

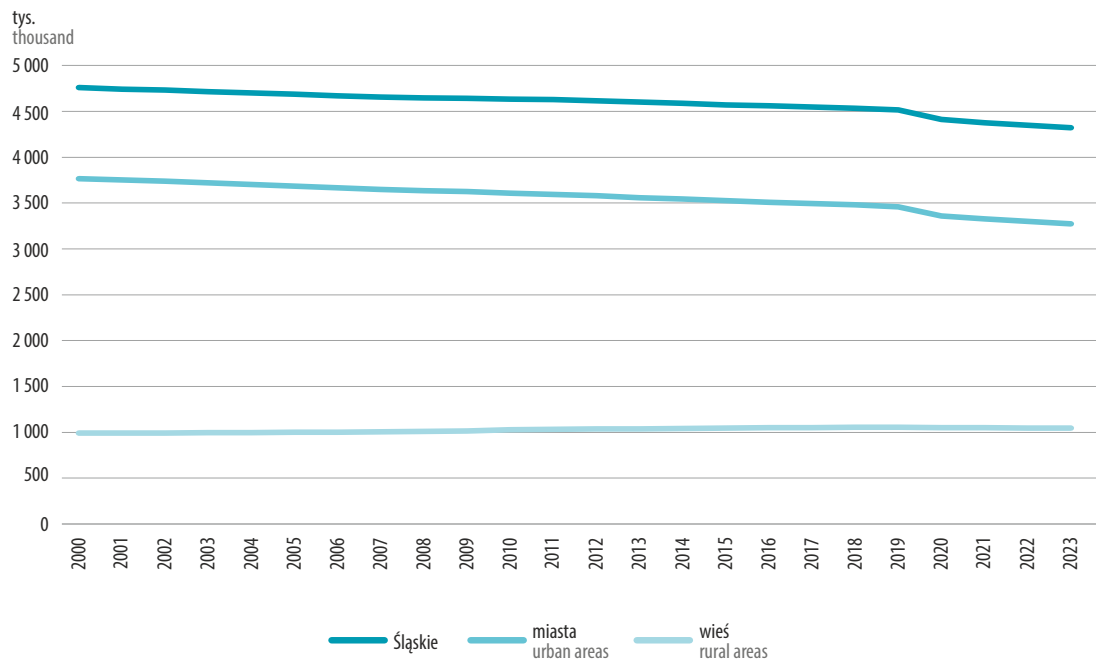
Chapter 1. Size and structure of population

1.1. Stan i rozmieszczenie ludności

1.1. Size and distribution of population

W końcu 2023 r. liczba ludności województwa śląskiego wyniosła 4320,1 tys. osób i stanowiła 11,5% ludności Polski. Od kilkunastu lat liczba mieszkańców województwa maleje. W porównaniu z poprzednim rokiem zmniejszyła się o 26,6 tys. osób, a w relacji do 2015 r. – o 250,7 tys. osób. Według prognozy¹ w 2030 r. województwo będzie liczyło 4178,8 tys. osób (o 141,3 tys. mniej niż w 2023 r.), a w 2060 r. – 3257,4 tys. osób (odpowiednio o 1062,8 tys. mniej).

Wykres 1. Ludność
Stan w dniu 31 grudnia
Chart 1. Population
As of 31 December

¹ Prognoza ludności na lata 2023-2060, Główny Urząd Statystyczny <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosci/prognoza-ludnosci-na-lata-2023-2060,11,1.html>

Tablica 1. Ludność
Stan w dniu 31 grudnia

Table 1. Population
As of 31 December

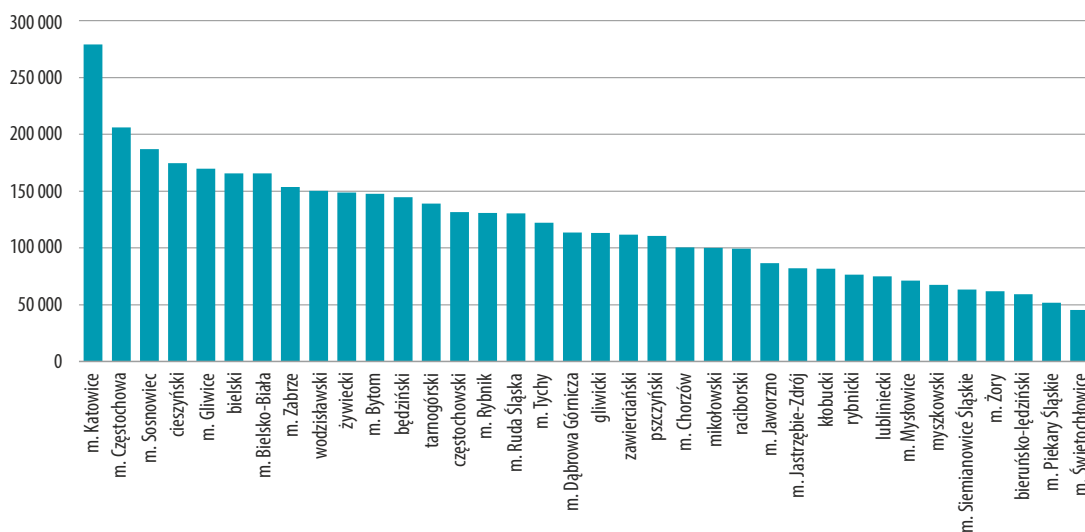
Wyszczególnienie Specification	2015	2021	2022	2023
Ogółem w tys. Total in thousands	4570,8	4375,9	4346,7	4320,1
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	11,9	11,5	11,5	11,5
Kobiety na 100 mężczyzn Females per 100 males	107,3	107,8	107,9	108,0
Miasta – w % ogółu ludności Urban areas – in % of total population	77,1	76,0	75,9	75,8
Wieś – w % ogółu ludności Rural areas – in % of total population	22,9	24,0	24,1	24,2
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej Population per 1 km ² of total area	371	355	352	350

Pod względem liczby ludności województwo śląskie zajęło 2. miejsce w kraju (po województwie mazowieckim – 5510,5 tys.). W 2022 r. we wszystkich województwach odnotowano spadek liczby mieszkańców w porównaniu z 2021 r. Natomiast w 2023 r. w relacji do roku poprzedniego liczba ludności nieznacznie zwiększyła się jedynie w województwie pomorskim i małopolskim. W pozostałych województwach zmalała. Od kilkunastu lat spadek notowany jest w województwach: łódzkim, opolskim, lubelskim, śląskim, świętokrzyskim i podlaskim.

Wśród powiatów województwa śląskiego największą liczbę ludności odnotowano w Katowicach (279,2 tys.), Częstochowie (206,0 tys.) oraz w Sosnowcu (187,1 tys.), natomiast najmniej osób mieszkało w Świętochłowicach (45,4 tys.), Piekarach Śląskich (51,7 tys.) oraz w powiecie bieruńsko-lędzińskim (59,4 tys.).

Wykres 2. Ludność według powiatów w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Chart 2. Population by powiats in 2023
As of 31 December

W 19 miastach na prawach powiatu mieszkała ponad połowa ludności województwa – 54,8%, tj. 2369,5 tys. osób. We wszystkich miastach na prawach powiatu odnotowano spadek liczby mieszkańców w porównaniu z rokiem poprzednim (łącznie o 19,9 tys.), jak i w stosunku do 2015 r. (o 204,8 tys.).

W gminach miejskich województwa mieszkało 3089,1 tys. osób, tj. 71,5% ogólnej liczby ludności województwa. Gminy wiejskie zamieszkiwało 855,7 tys. osób, czyli 19,8% ludności województwa, a gminy miejsko-wiejskie – 375,4 tys. osób, tj. odpowiednio 8,7% ludności województwa.

Stopa ubytku rzeczywistego w województwie wyniosła minus 0,61% (w 2022 r. minus 0,67%), co oznacza, że na każde 10 tys. ludności ubyło 61 osób.

Uwzględniając przekrój terytorialny według powiatów w 35 powiatach wystąpił ubytek, a tylko w 1 powiecie przyrost rzeczywisty ludności. Największą stopę ubytku odnotowano w Chorzowie (minus 1,30%), Bytomiu (minus 1,21%) oraz w Dąbrowie Górniczej (minus 1,14%), natomiast stopa przyrostu wystąpiła w powiecie mikołowskim (0,40%).

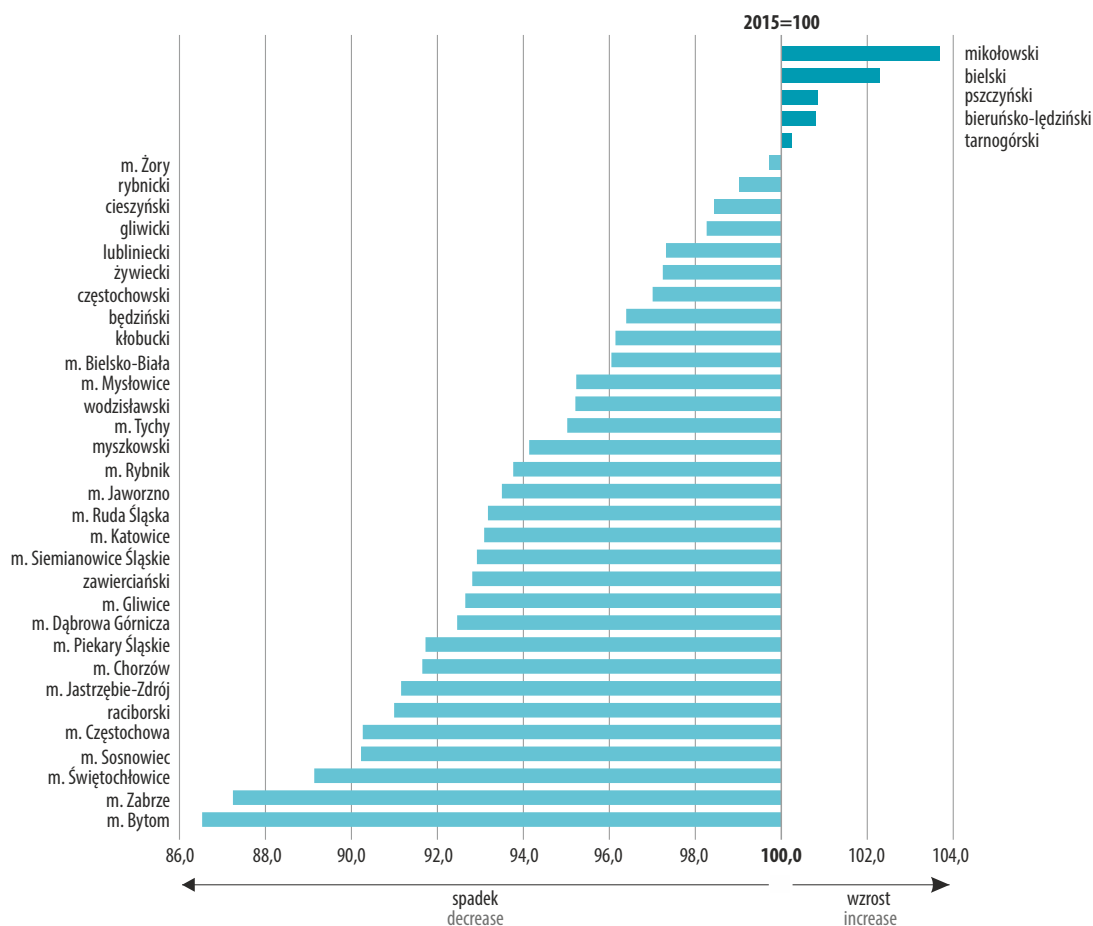
W relacji do 2015 r. ubytek ludności odnotowano w 31 powiatach, w tym największy w Bytomiu (minus 13,47%), następnie Zabrze (minus 12,75%) oraz w Świętochłowicach (minus 10,86%). Przyrost rzeczywisty wystąpił w 5 powiatach, w tym największy w powiecie mikołowskim (3,68%), następnie bielskim (2,28%) oraz pszczyńskim (0,84%).

Wykres 3. Dynamika liczby ludności według powiatów w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 3. Dynamics of population number by powiats in 2023

As of 31 December

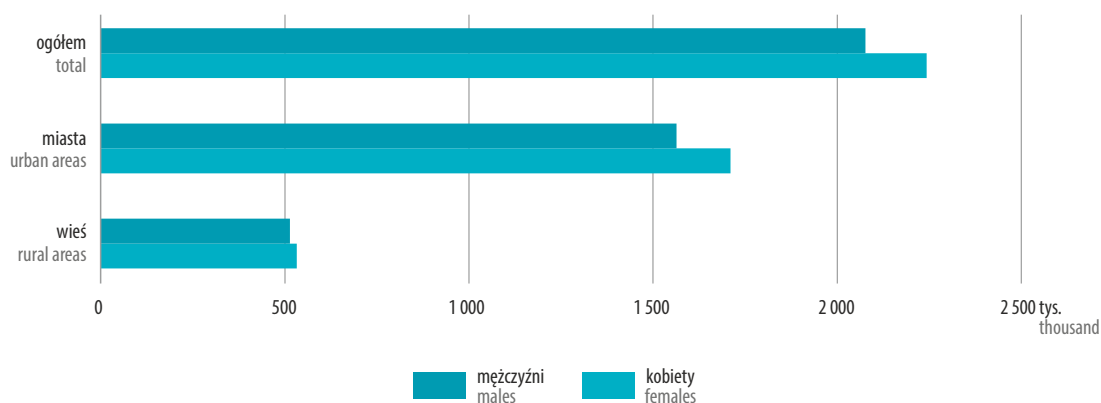
W porównaniu z 2022 r. w 121 gminach (72,5% gmin województwa) odnotowano ubytek ludności, w tym największy w Szczekocinach (minus 2,19%), następnie Koniecpolu (minus 1,63%) oraz Ujsołach (minus 1,37%). Natomiast najwyższy przyrost rzeczywisty odnotowały gminy Bojszowy (1,72%), następnie Świerklaniec (1,20%) oraz Starcza (1,12%).

W relacji do 2015 r. w 113 gminach nastąpił ubytek mieszkańców. Największą stopę ubytku odnotowano w Szczekocinach (minus 13,68%), a największą stopę przyrostu w Wyrach (15,82%).

Wykres 4. Ludność według płci i miejsca zamieszkania w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 4. Population by sex and place of residence in 2023
As of 31 December

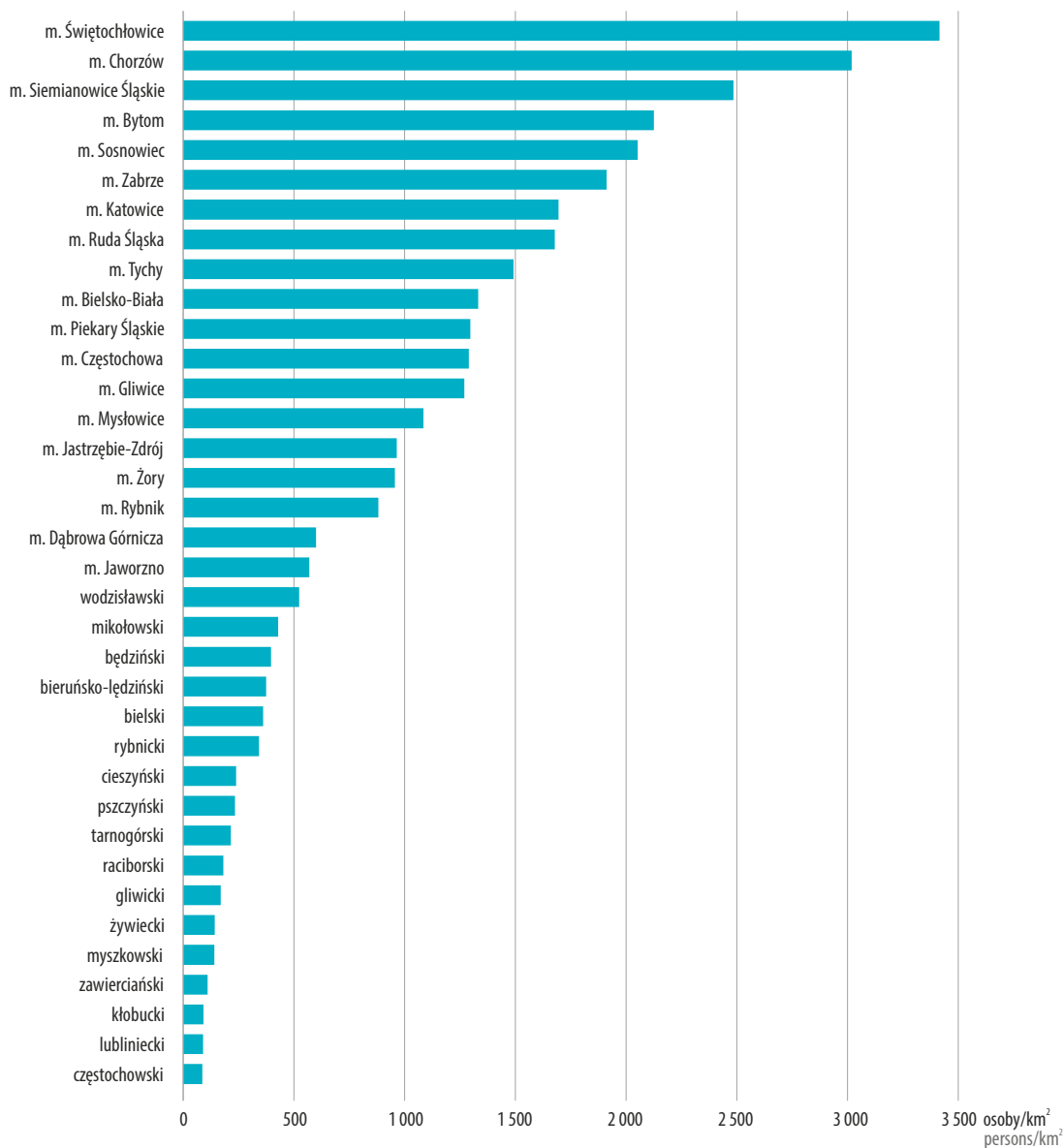
Województwo śląskie jest najbardziej zurbanizowane spośród województw w kraju. W miastach w końcu 2023 r. mieszkało 3274,1 tys. osób, tj. 75,8% ogólnej liczby mieszkańców województwa. Z roku na rok następuje wyludnianie się miast, w relacji do 2022 r. ubyło 24,7 tys. mieszkańców, a w stosunku do 2015 r. – 251,2 tys. mieszkańców. Udział ludności miejskiej w 2015 r. wynosił 77,1%, a w 2022 r. – 75,9%.

Do 2019 r. rosła liczba ludności zamieszkałej na wsi. Od 2020 r. notowany jest nieznaczny ubytek ludności wiejskiej. W końcu 2023 r. na wsi mieszkało 1046,0 tys. osób, tj. o 1,9 tys. mniej niż rok wcześniej.

Spadek liczby ludności ma wpływ na zmniejszającą się gęstość zaludnienia w województwie śląskim. W końcu 2023 r. na 1 km² przypadało 350 osób (w kraju – 120), tj. o 2 osoby mniej niż w 2022 r. i o 21 osób mniej niż w 2015 r. Najwyższą gęstość zaludnienia wśród powiatów odnotowano w Świętochłowicach (3416 osób/km²), natomiast najniższą w powiecie częstochowskim (87 osób/km²). W porównaniu z poprzednim rokiem największe zmiany w zaludnieniu wystąpiły w Chorzowie, gdzie odnotowano spadek wskaźnika o 40 osób na 1 km², a wzrost w powiecie mikołowskim o 2 osoby na 1 km². Większe zmiany widoczne są w stosunku do 2015 r., gdzie w Świętochłowicach gęstość zaludnienia zmniejszyła się o 413 osób w przeliczeniu na 1 km², a w powiecie mikołowskim wzrosła o 16 osób/km².

Wykres 5. Gęstość zaludnienia według powiatów w 2023 r.
 Stan w dniu 31 grudnia

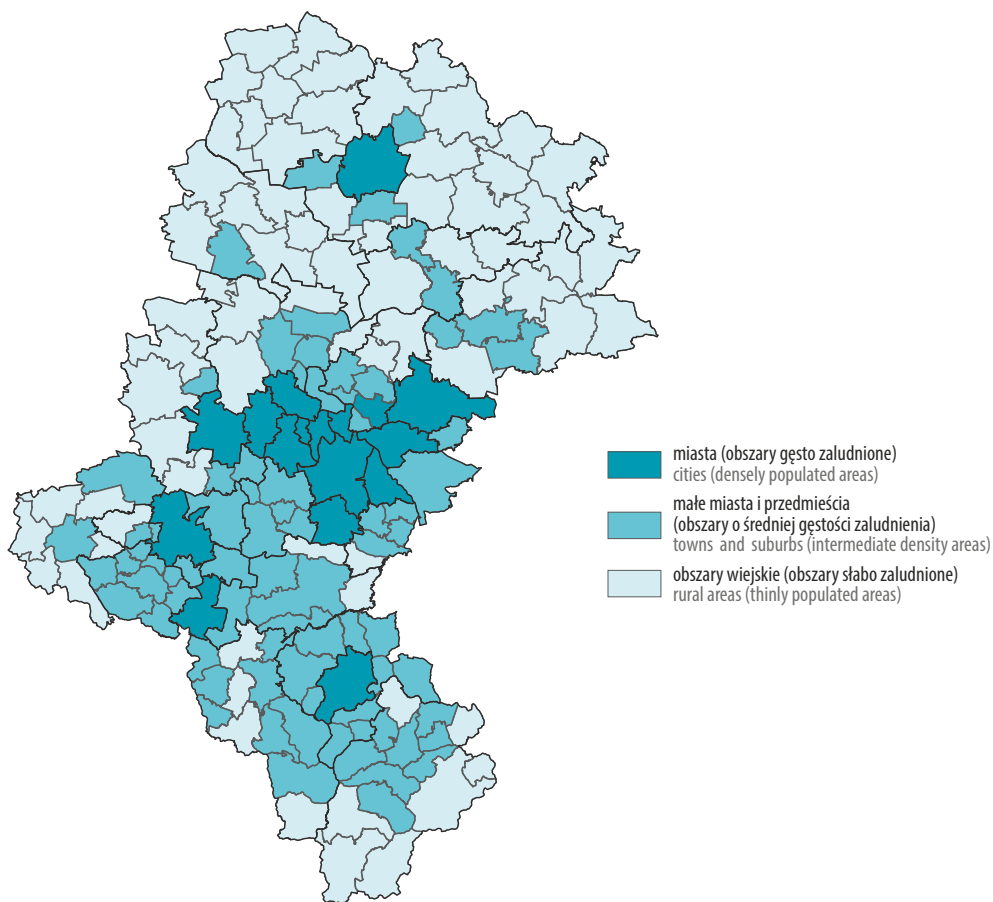
Chart 5. Density of population by powiats in 2023
 As of 31 December

Stopień urbanizacji (DEGURBA) to typologia oparta na połączeniu kryteriów sąsiedztwa geograficznego i minimalnej liczby ludności w komórkach sieci kwadratów o powierzchni 1 km².

Analiza zaklasyfikowania gmin województwa śląskiego do określonej kategorii DEGURBA najlepiej ilustruje dysproporcje w rozmieszczeniu ludności. W 2023 r. ponad połowa ludności województwa śląskiego (51,5%) skupiała się na 12,8% jego powierzchni – zaklasyfikowanej do kategorii „miasta”, zaś na ponad połowie powierzchni (54,4%) obejmującej „obszary wiejskie” zamieszkiwało zaledwie 13,6% ogółu ludności województwa (jest to niemal cała północna część województwa śląskiego oraz jego zachodnie i południowe obrzeża).

Mapa 1. Typy gmin zgodnie ze stopniem urbanizacji (DEGURBA) w 2023 r.
Map 1. Types of gminas according to degree of urbanisation (DEGURBA) in 2023

1.2. Ludność według płci

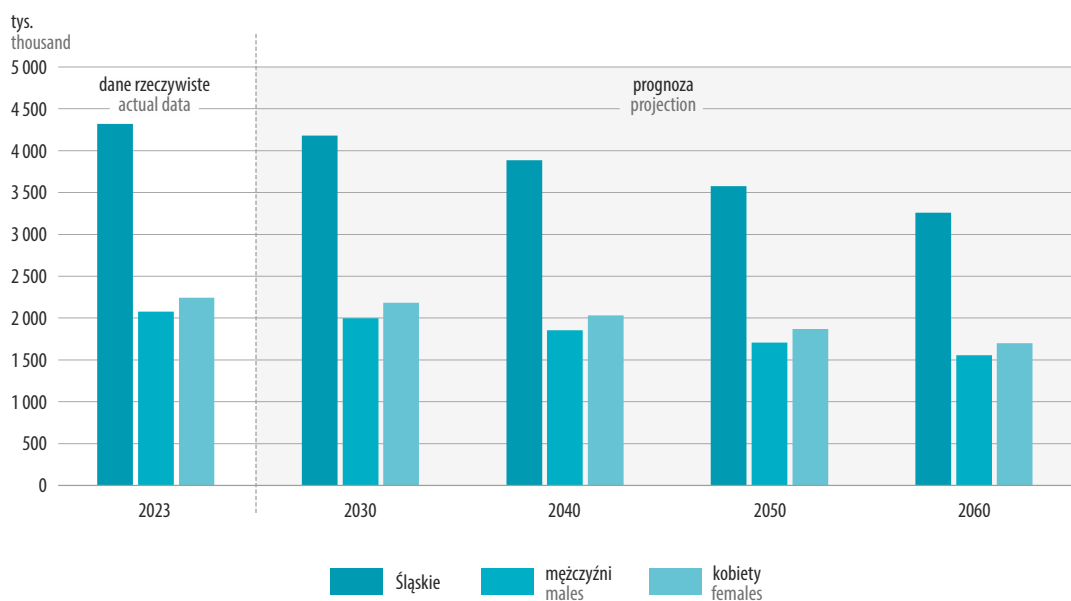
1.2. Population by sex

W końcu 2023 r. populacja kobiet liczyła 2242,8 tys. osób i była o 165,4 tys. większa od populacji mężczyzn. Podobnie jak przed rokiem kobiety stanowiły 51,9% ogółu ludności województwa. W porównaniu z 2022 r. liczba kobiet zmalała o 13,0 tys., a mężczyzn – o 13,5 tys. W stosunku do 2015 r. kobiet było mniej o 123,1 tys., a mężczyzn – o 127,6 tys. Według prognozy w 2030 r. populacja kobiet zmniejszy się o 61,3 tys. w odniesieniu do 2023 r., a mężczyzn – o 80,1 tys. W 2060 r. natomiast kobiet będzie mniej o 542,8 tys., a mężczyzn – o 519,9 tys.

Wykres 6. Prognoza ludności według płci

Stan w dniu 31 grudnia

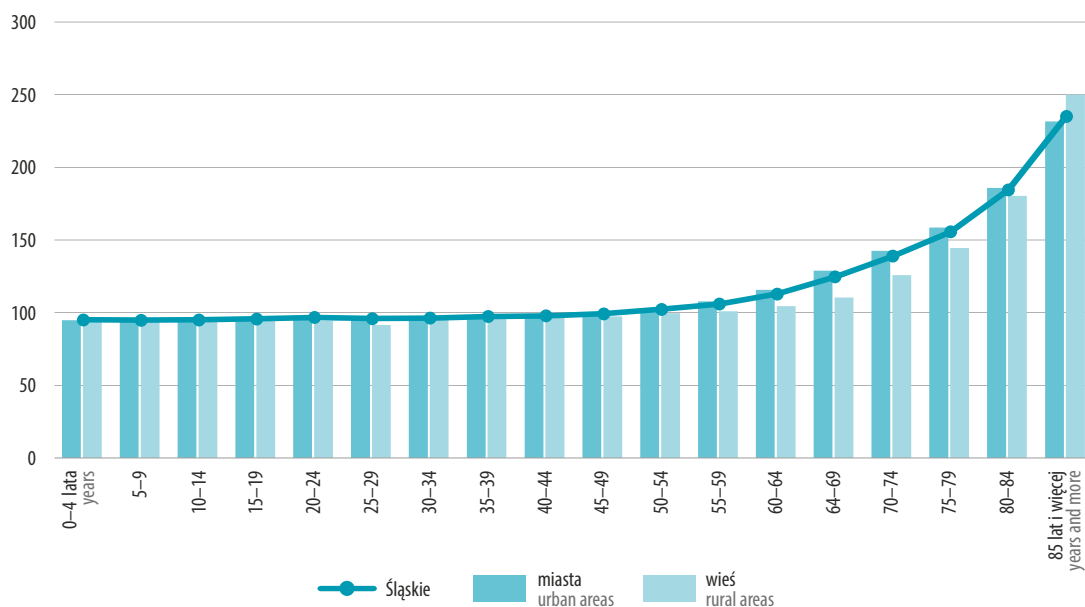
Chart 6. Population projection by sex
As of 31 December

W ogólnej liczbie ludności województwa przeważają kobiety. W 2023 r. na 100 mężczyzn przypadało 108 kobiet (w miastach 109, na wsi 103) i wielkości te znacząco nie zmieniają się od kilkunastu lat. Współczynnik feminizacji jest zróżnicowany ze względu na wiek. W 2023 r. wśród ludności do 50 roku życia notowano liczebną przewagę mężczyzn – ponieważ rodzi się więcej chłopców niż dziewczynek, na 100 mężczyzn w tej grupie wieku przypadało prawie 97 kobiet. Następnie, z powodu nadumieralności mężczyzn, relacja ta ulega odwróceniu – dla grupy osób w wieku powyżej 50 lat współczynnik feminizacji wyniósł 127, przy czym w najstarszych rocznikach wieku (85 lat i więcej) na 100 mężczyzn przypadało średnio 235 kobiet.

Wykres 7. Współczynnik feminizacji według grup wieku w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Chart 7. Feminisation rate by age groups in 2023
As of 31 December

Liczba kobiet przewyższała liczbę mężczyzn we wszystkich powiatach. Najwyższe wartości współczynnika feminizacji obserwowano w Częstochowie (114), Sosnowcu (113), Bielsku-Białej i Katowicach (po 112), natomiast najniższy w powiatach kłobuckim, bieruńsko-lędzińskim oraz lublinieckim (po 103).

W przekroju gmin w 152 odnotowano przewagę liczebną kobiet. W 6 gminach wystąpiła równowaga w populacji kobiet i mężczyzn. W 9 gminach notowano przewagę liczby mężczyzn nad liczbą kobiet, w tym największą w gminie Koszarawa, gdzie na 100 mężczyzn przypadały 92 kobiety.

1.3. Ludność według grup wieku

1.3. Population by age groups

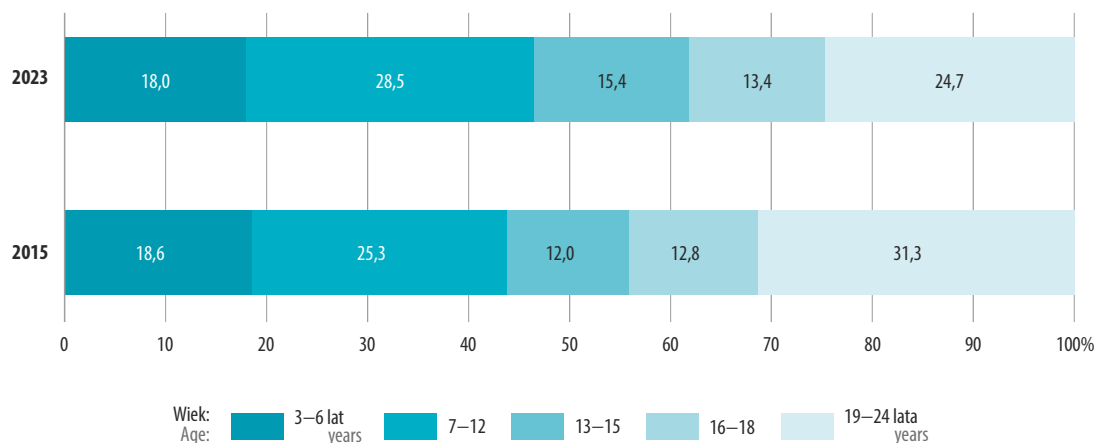
Sytuacja demograficzna w województwie ewoluje, podobnie jak w kraju, w kierunku starzenia się populacji. W rezultacie zmian procesów demograficznych maleje odsetek ludności w młodszych grupach wieku, a zwiększa się udział ludności starszej.

Najmłodsza grupa wieku (0–2 lata) mieszkańców województwa liczyła w 2023 r. 93,5 tys. osób, rok wcześniej 103,2 tys. osób. Od 2010 r. notowany jest spadek udziału tej grupy wieku w ogólnej liczbie ludności z 3,1% do 2,2% w 2023 r.

Najwyższy udział populacji w wieku 0–2 lata wystąpił w powiecie pszczyńskim (2,7% ogólnej liczby ludności powiatu), następnie w bielskim i bieruńsko-lędzińskim (po 2,5%). Natomiast najniższy udział odnotowano w Dąbrowie Górniczej (1,7%), a w dalszej kolejności w Sosnowcu i powiecie będzińskim (po 1,8%).

Wykres 8. Struktura ludności według edukacyjnych grup wieku

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 8. Structure of population by educational age groups
As of 31 December

W 2023 r. liczba dzieci w wieku przedszkolnym 3–6 lat wynosiła 165,1 tys. osób. W relacji do 2022 r. nastąpił spadek o 5,6 tys. osób, a w porównaniu z 2015 r. o 20,4 tys. osób. Dzieci w tym wieku stanowiły 3,8% ogólnej liczby ludności, a w 2015 r. 4,1%.

Najwyższy udział omawianej grupy wieku wystąpił w powiecie pszczyńskim (4,8% ogólnej liczby ludności powiatu), następnie rybnickim i bieruńsko-lędzińskim (po 4,7%). Natomiast najniższy udział wystąpił w Sosnowcu i Częstochowie (po 3,1%), a następnie w Dąbrowie Górniczej (3,2%).

Następna grupa to dzieci w wieku szkolnym, tj. 7–12 lat, która w 2023 r. liczyła 262,2 tys. osób. Od 2015 r. obserwowany jest sukcesywny wzrost udziału tej grupy wieku w ogólnej liczbie ludności z 5,5% w 2015 r. do 6,1% w 2023 r.

Najwięcej dzieci w wieku 7–12 lat było w powiecie pszczyńskim (7,5% ogólnej liczby ludności powiatu), następnie w bieruńsko-lędzińskim i mikołowskim (po 7,4%). Najmniej dzieci odnotowano w Katowicach i Sosnowcu (po 5,0%) oraz w Częstochowie (5,2%).

W grupie wieku 13–15 lat notowany jest od 2017 r. sukcesywny wzrost liczby ludności z 115,8 tys. do 141,9 tys. w 2023 r. Udział tej grupy wieku w ogólnej liczbie ludności zwiększył się o 0,8 p. proc. do 3,3%.

Najwięcej dzieci w wieku 13–15 lat odnotowano w powiecie pszczyńskim (4,0%), a najmniej w Katowicach (2,6%).

Młodzieży w wieku 16–18 lat było 123,1 tys. osób, tj. 2,8% ogólnej liczby ludności województwa. Najmniej młodzieży notowano w 2020 r. – 112,2 tys. (2,5%).

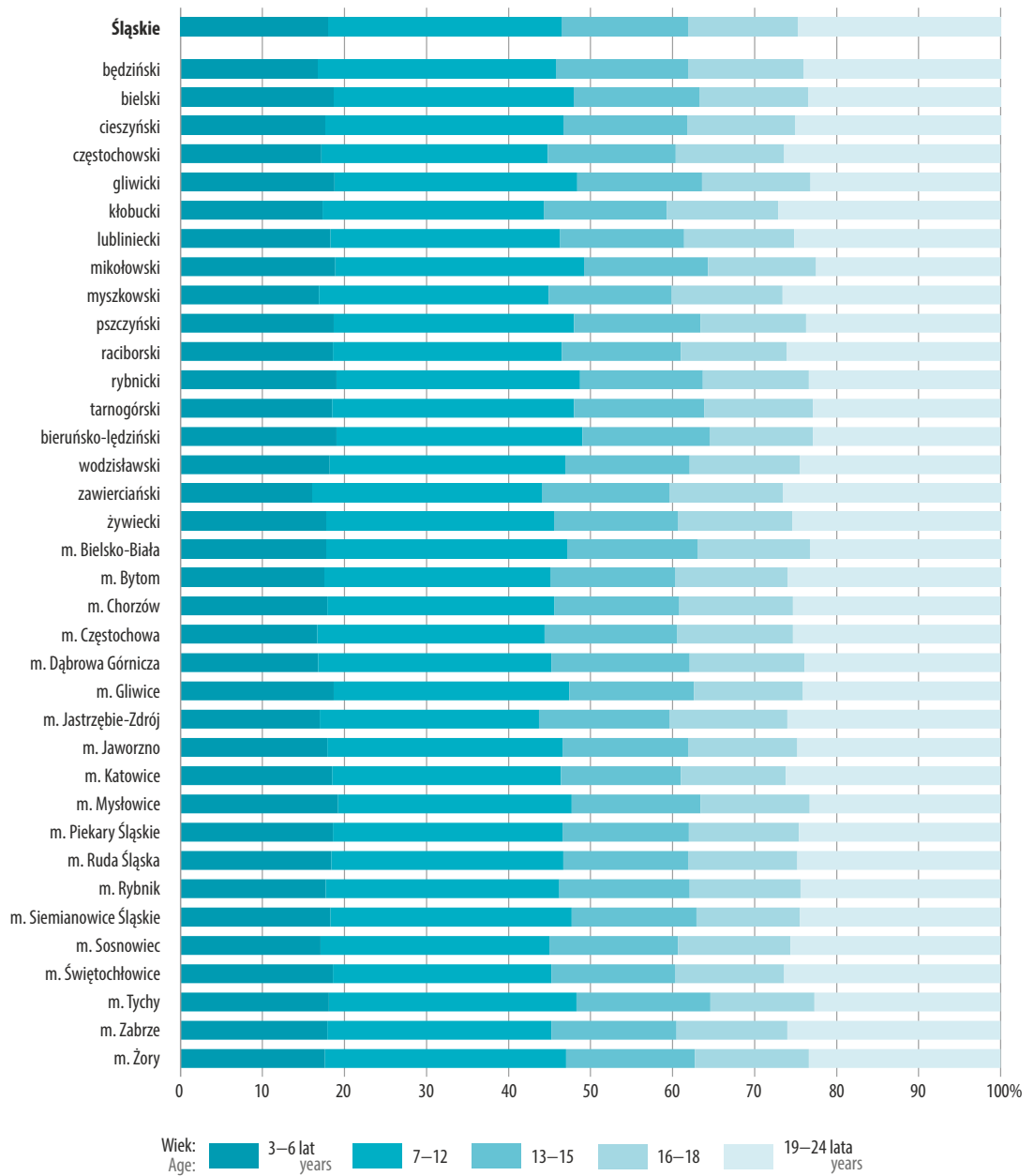
Najwyższy udział omawianej grupy wieku wystąpił w powiatach żywieckim, pszczyńskim i Żorach (po 3,3% ogólnej liczby ludności powiatu), a najniższy w Katowicach (2,3%).

Z roku na rok obserwowany jest spadek liczby osób najstarszej edukacyjnej grupy wieku 19–24 lata, czyli potencjalnych studentów szkół wyższych. W 2023 r. liczyła ona 227,3 tys. osób (5,3% ogólnej liczby ludności), a w 2010 r. 391,6 tys. osób (8,4%).

Najwięcej osób w wieku 19–24 lata było w powiatach pszczyńskim, kłobuckim i żywieckim (po 6,1% ogólnej liczby ludności powiatu), a najmniej w Sosnowcu i Dąbrowie Górniczej (po 4,6%).

Wykres 9. Struktura ludności według edukacyjnych grup wieku i powiatów w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Chart 9. Structure of population by educational age groups and powiats in 2023
As of 31 December

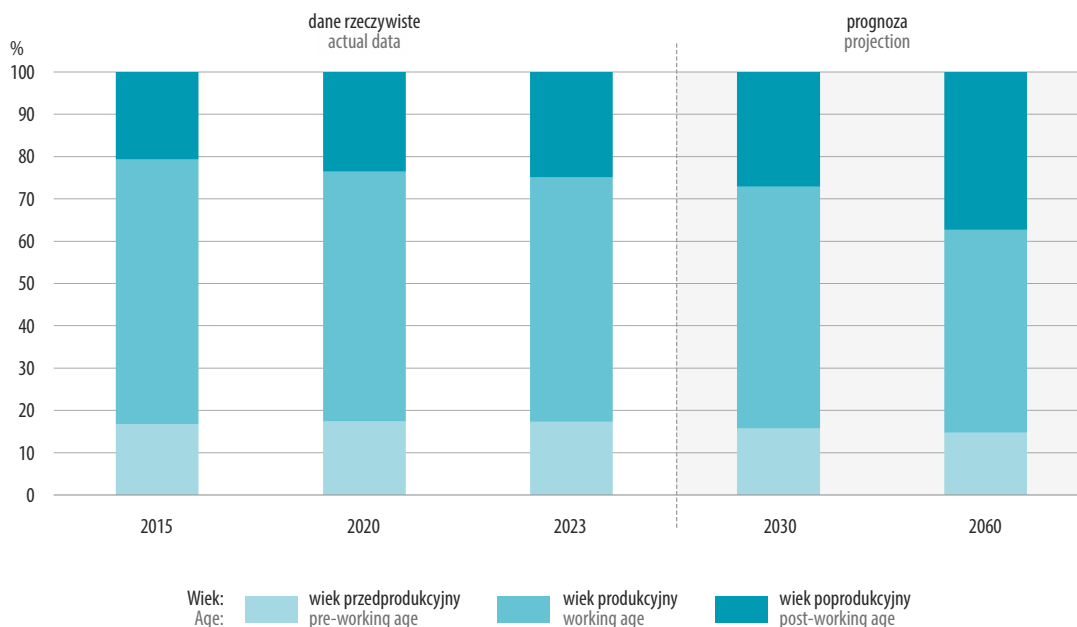

W strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku widoczny jest postępujący proces starzenia się populacji województwa. Następuje systematyczny spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym i wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 10. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 10. Structure of population by economic age groups
As of 31 December

W końcu 2023 r. liczba ludności w wieku produkcyjnym wyniosła 2499,3 tys. osób, tj. mniej o 30,2 tys. osób (o 1,2%) niż w roku poprzednim i o 359,4 tys. osób (o 12,6%) niż w 2015 r. Udział tej grupy w ogólnej liczbie ludności wyniósł 57,8% (w kraju – 58,4%) i zmniejszył się o 0,2 p. proc. w skali roku i o 4,6 p. proc. w relacji do 2015 r. Według prognozy udział ludności w wieku produkcyjnym w 2060 r. wyniesie 48,0%.

Mniejszy udział ludności w wieku produkcyjnym niż w województwie śląskim odnotowano tylko w dwóch województwach łódzkim (57,0%) i świętokrzyskim (57,2%). Natomiast najwyższy udział charakteryzował województwo małopolskie (59,4%).

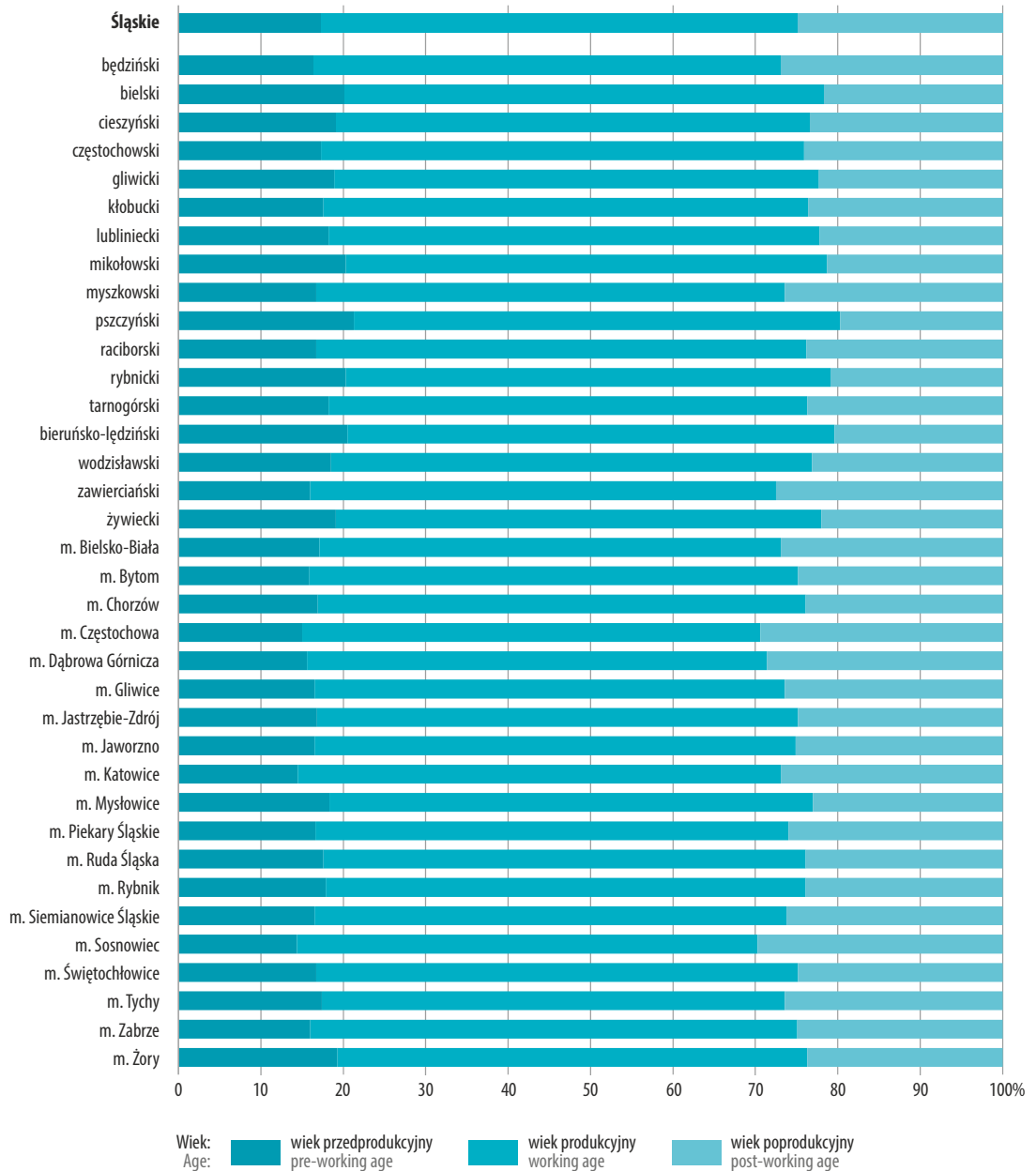
Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym wyniosła 1074,0 tys. osób i wzrosła o 14,9 tys. osób (o 1,4%) w porównaniu z poprzednim rokiem oraz o 129,3 tys. osób (o 13,7%) w relacji do 2015 r. Udział tej grupy ekonomicznej w ogólnej zbiorowości wyniósł 24,9% (w kraju – 23,3%) i wzrósł o 0,5 p. proc. w ujęciu rocznym i o 4,2 p. proc. w relacji do 2015 r. Według prognozy udział tej grupy ekonomicznej wzrośnie do 37,3% w 2060 r.

Wyższy udział ludności w wieku poprodukcyjnym niż w województwie śląskim odnotowano tylko w dwóch województwach: świętokrzyskim (26,1%) i łódzkim (25,9%). Zaś najniższy udział – w małopolskim (21,4%).

Ludność w wieku przedprodukcyjnym liczyła 746,9 tys. osób i stanowiła 17,3% całej populacji województwa (w kraju – 18,2%). W porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się o 11,3 tys. osób (o 1,5%), a w relacji do 2015 r. spadła o 20,7 tys. osób (o 2,7%).

Wykres 11. Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku i powiatów w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Chart 11. Structure of population by economic age groups and powiats in 2023
As of 31 December

Różnice w strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku widoczne są w układzie przestrzennym województwa – powiatach. Najmłodszymi powiatami, czyli o najwyższym udziale ludności w wieku przedprodukcyjnym, były pszczyński (21,3% w ogólnej liczbie ludności powiatu), następnie bieruńsko-lędziński (20,5%), rybnicki i mikołowski (po 20,3%). Natomiast najniższy wskaźnik odnotowano w Sosnowcu (14,4%), Katowicach (14,5%) i Częstochowie (15,0%).

Największy udział ludności w wieku produkcyjnym wystąpił w powiecie lublinieckim (59,6%), następnie raciborskim (59,5%) i Bytomiu (59,3%). Najmniejszy natomiast w Częstochowie (55,6%), Dąbrowie Górniczej (55,8%) i Sosnowcu (55,9%).

Osoby w wieku poprodukcyjnym miały największy udział wśród mieszkańców Sosnowca (29,7%), następnie Częstochowy (29,4%) i Dąbrowy Górniczej (28,6%), a najmniejszy w powiatach pszczyńskim (19,7%), następnie bieruńsko-lędzińskim (20,4%) i rybnickim (20,9%).

1.4. Starzenie się ludności

1.4. Population ageing

Postępujący proces starzenia się ludności w województwie potwierdza analiza zmian wielkości miar starości, m.in. mediana wieku, współczynnika starości demograficznej, wskaźnika starości, współczynnika obciążenia demograficznego.

Mediana wieku (wiek środkowy) oznacza, że połowa ludności danego wieku jeszcze nie osiągnęła, a druga połowa już go przekroczyła. Na koniec 2023 r. statystyczny mieszkaniec województwa miał 44,3 roku, tj. o 3 lata więcej niż w 2015 r. i był starszy od przeciętnego mieszkańca Polski o 1,5 roku. Mediana wieku mężczyzn wyniosła 42,6 roku, a kobiet 46,0 lat. W miastach ludność była starsza niż na wsi, wiek środkowy wyniósł odpowiednio 44,8 roku i 42,6 roku.

Starsi niż w województwie śląskim byli tylko mieszkańcy województw świętokrzyskiego (44,8 roku) oraz łódzkiego i opolskiego (po 44,6 roku).

Wykres 12. Mediana wieku ludności

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 12. Median age of population
As of 31 December

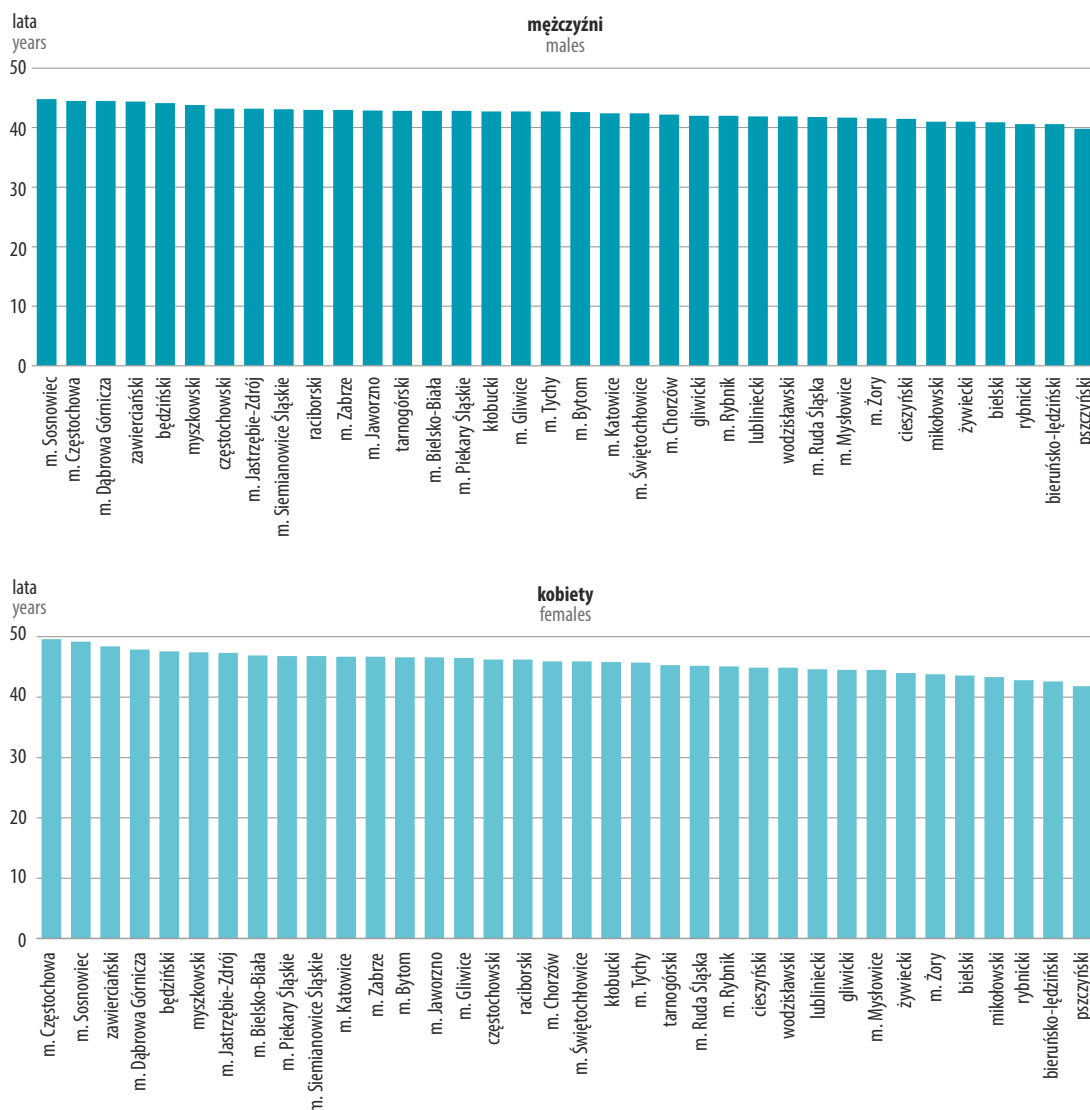
Statystycznie najmłodszy mieszkańcy województwa mieszkali w powiecie pszczyńskim, w którym mediana wieku wyniosła 40,8 roku (39,8 roku dla mężczyzn i 41,8 roku dla kobiet), natomiast najstarsi w Częstochowie – 47,0 lat (mężczyźni – 44,5 roku, kobiety – 49,6 roku).

Wykres 13. Mediana wieku ludności według płci oraz powiatów w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 13. Median age of population by sex and powiats in 2023

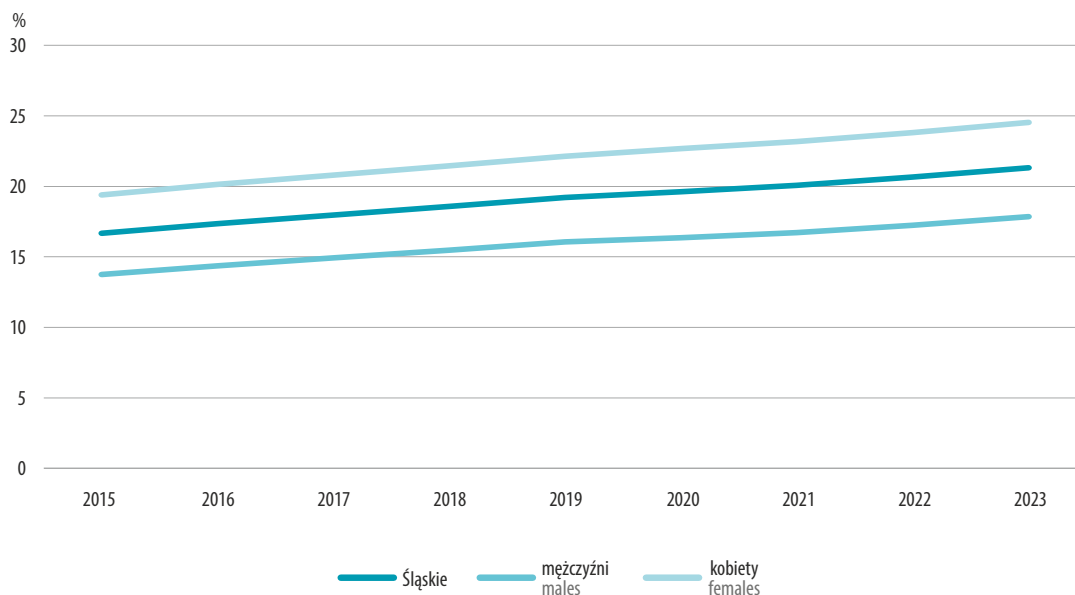
As of 31 December

W województwie populacja osób w wieku 65 lat i więcej liczyła 920,8 tys. osób i zwiększyła się w ciągu roku o 2,6%, a w relacji do 2015 r. o 20,9%. W zbiorowości osób starszych przewagę liczebną miały kobiety – ich udział wyniósł 59,7%. W ostatnich latach widoczny jest wzrost udziału mężczyzn w grupie wieku 65 lat i więcej z 39,8% w 2015 r. do 40,3% w 2023 r.

Wykres 14. Współczynnik starości demograficznej

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 14. Rate demographics of ageing
As of 31 December

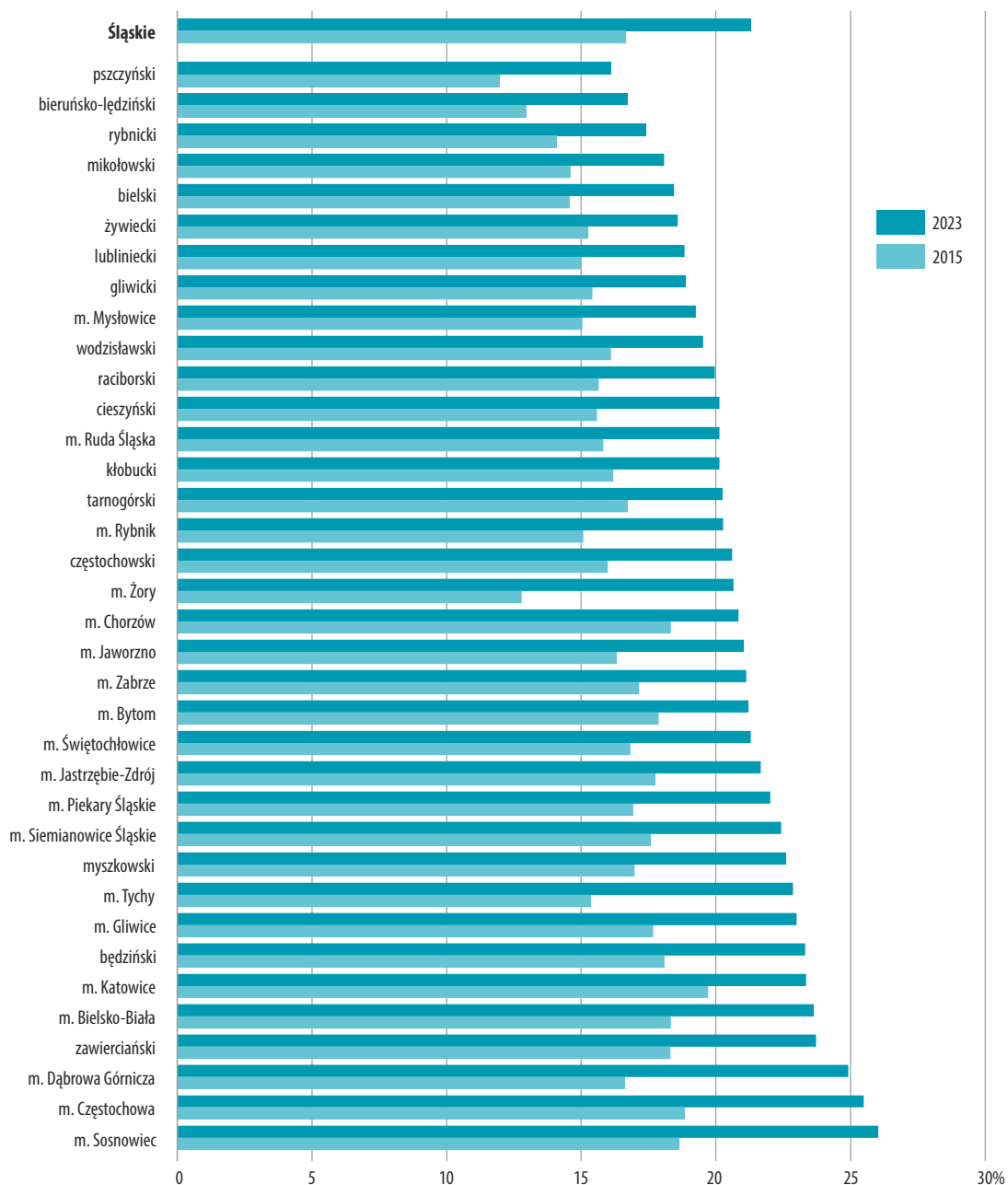
Zjawiskiem wskazującym na starzenie się społeczeństwa jest wzrost współczynnika starości demograficznej (czyli relacji osób starszych 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności). W 2023 r. udział osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności wyniósł 21,3% (w Polsce – 20,1%), tj. o 0,6 p. proc. więcej niż przed rokiem i o 4,6 p. proc. więcej niż w 2015 r. Współczynnik był wyższy dla kobiet (24,5%) niż dla mężczyzn (17,8%).

Według prognoz liczebność omawianej grupy wieku będzie wzrastała, do 2040 r. o ponad 12%, a do 2060 r. o ponad 21%. Udział osób starszych w ogólnej liczbie mieszkańców wzrośnie do 26,6% w 2040 r. i do 34,3% w 2060 r.

Wyższy poziom wskaźnika niż w województwie śląskim wystąpił w trzech województwach świętokrzyskim (22,5%), łódzkim (22,4%) i zachodniopomorskim (21,4%). Natomiast najniższy poziom wskaźnika odnotowano w województwie małopolskim (18,3%).

Wykres 15. Współczynnik starości demograficznej według powiatów
Stan w dniu 31 grudnia

Chart 15. Rate demographics of ageing by powiats
As of 31 December

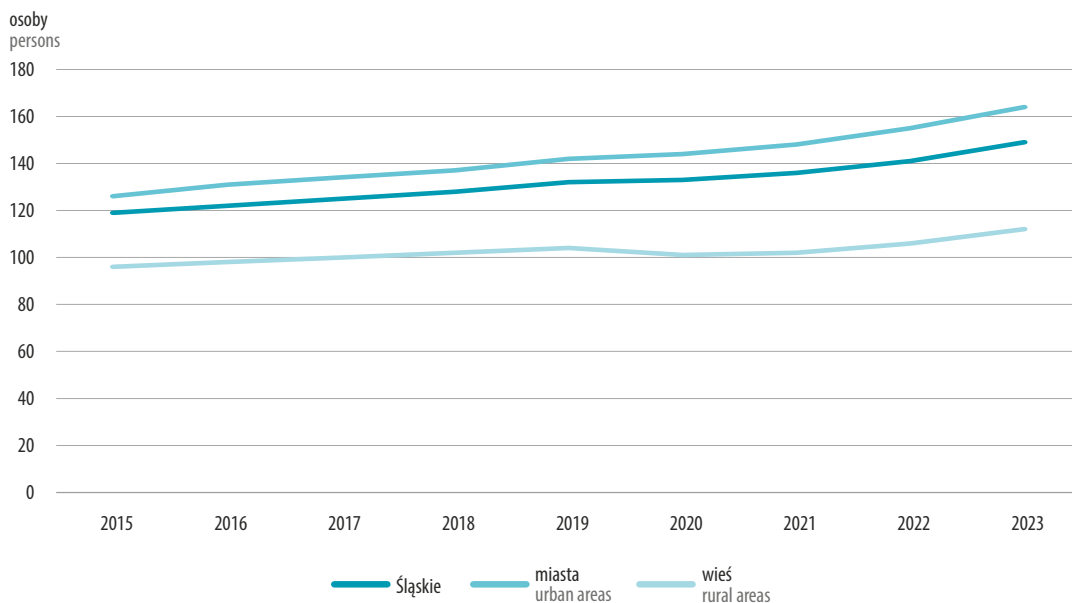

Wśród powiatów odsetek osób w wieku 65 lat i więcej kształtował się w przedziale od 16,1% w powiecie pszczyńskim do 26,0% w Sosnowcu. W odniesieniu do 2015 r. omawiany współczynnik w największym stopniu wzrósł w: Dąbrowie Górniczej (o 8,3 p. proc.), Żorach (o 7,9 p. proc.) i Tychach (o 7,5 p. proc.).

Wskaźnik starości (relacja pokoleniowa dziadków i wnuczków, tj. liczba osób w wieku 65 lat i więcej przypadająca na 100 osób w wieku 0–14 lat) w końcu 2023 r. wyniósł 149 osób (w Polsce – 133), o 8 osób więcej niż przed rokiem i o 31 osób więcej niż w 2015 r. Oznacza to, że w województwie przeciętnie na 100 potencjalnych wnuczków przypadało 149 dziadków.

Wykres 16. Wskaźnik starości
Stan w dniu 31 grudnia

Chart 16. Ageing ratio
As of 31 December

Wyższą wartość wskaźnika niż w województwie śląskim odnotowano w czterech województwach: świętokrzyskim (165), łódzkim (159), zachodniopomorskim i opolskim (po 153), najniższą natomiast w województwie pomorskim (114).

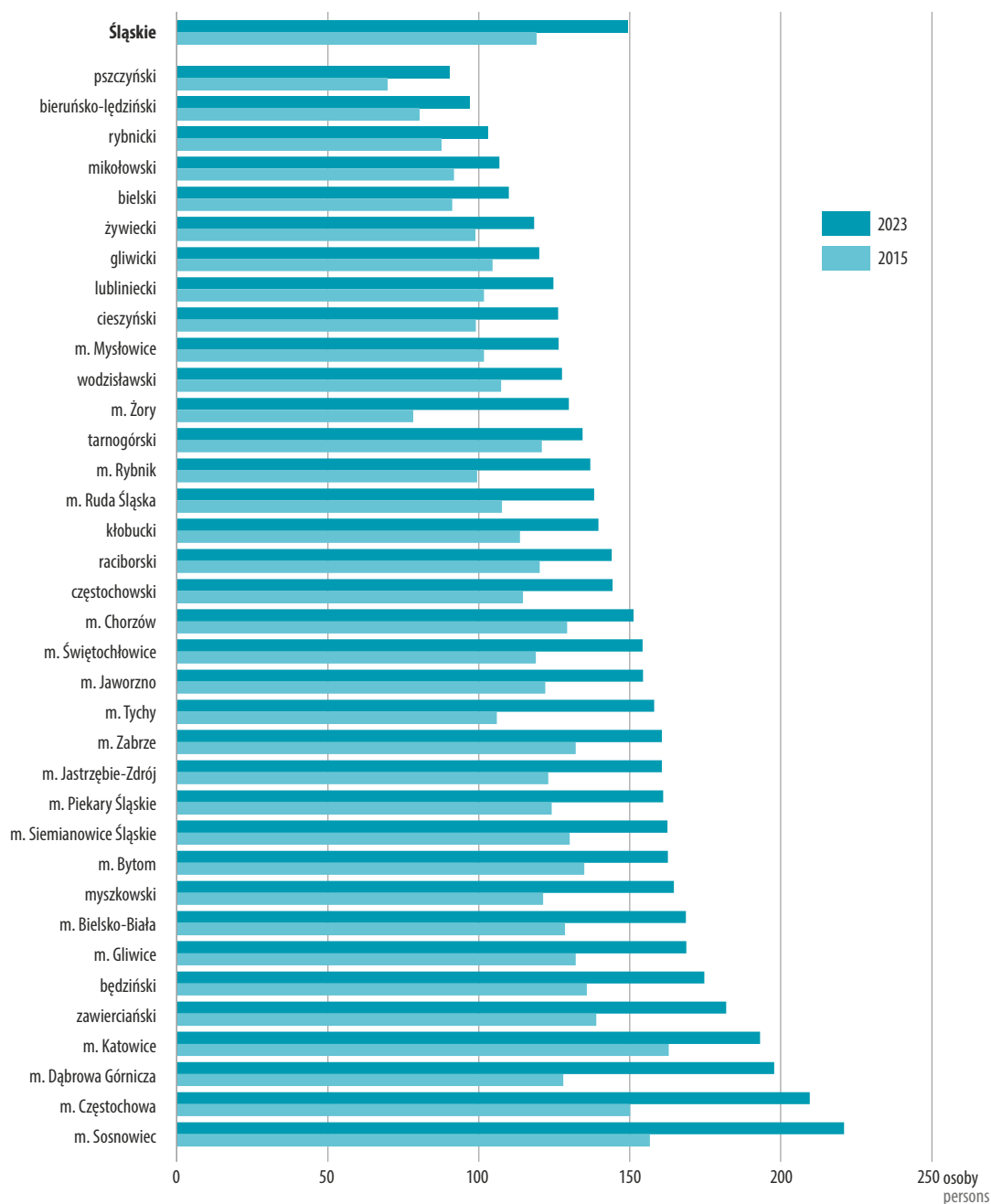
Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w powiatach: pszczyńskim (91), następnie bieruńsko-lędzkim (97) oraz rybnickim (103), natomiast najwyższą w: Sosnowcu (221), Częstochowie (210) i Dąbrowie Górniczej (198). We wszystkich powiatach wartość wskaźnika wzrosła względem 2022 r., jak i 2015 r. Największy wzrost wartości wskaźnika w relacji do 2015 r. zanotowano w Dąbrowie Górniczej (o 70 osób), następnie Sosnowcu (o 64 osoby) i Częstochowie (o 59 osób). Najmniejszy wzrost wystąpił natomiast w powiecie tarnogórskim (o 14 osób), mikołowskim i rybnickim (po 15 osób).

Wykres 17. Wskaźnik starości według powiatów

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 17. Ageing ratio by powiats

As of 31 December

Współczynnik obciążenia demograficznego (w odniesieniu do ekonomicznych grup wieku), czyli relacja między liczbą ludności w wieku nieprodukcyjnym (tj. przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym) na 100 osób w wieku produkcyjnym również wzrasta w województwie z roku na rok.

Liczba osób w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym wyniosła w 2023 r. 73 (w Polsce – 71), tj. o jedną osobę więcej niż w poprzednim roku oraz o 13 osób więcej niż w 2015 r. Biorąc pod uwagę współczynniki cząstkowe na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 30 osób w wieku przedprodukcyjnym i 43 osoby w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 18. Współczynnik obciążenia demograficznego według płci

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 18. Age dependency ratio by sex
As of 31 December

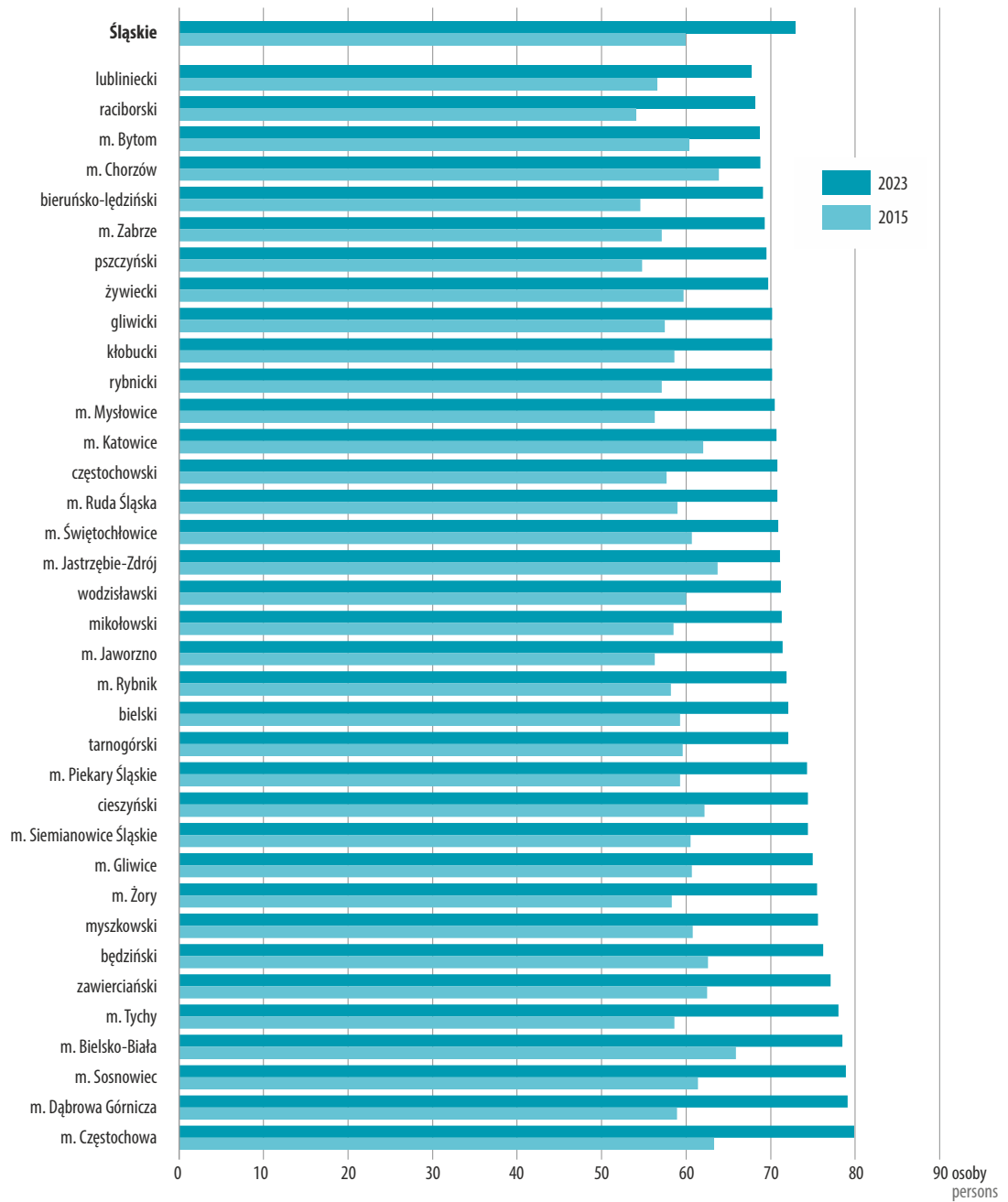

Wyższą wartość wskaźnika niż w województwie śląskim odnotowano w trzech województwach łódzkim (76), świętokrzyskim (75) i lubelskim (73), najniższą natomiast w województwie małopolskim (68).

Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w powiatach lublinieckim i raciborskim (po 68), a najwyższą w Częstochowie (80), Dąbrowie Górniczej, Sosnowcu i Bielsku-Białej (po 79). We wszystkich powiatach wartość wskaźnika wzrosła względem 2022 r., jak i 2015 r. Największy wzrost wartości wskaźnika w relacji do 2015 r. zanotowano w Dąbrowie Górniczej (o 20 osób), następnie Tychach (o 19 osób) i Sosnowcu (o 18 osób). Najmniejszy wzrost wystąpił natomiast w Chorzowie (o 5 osób), Jastrzębiu-Zdroju (o 7 osób) i Bytomiu (o 8 osób).

Wykres 19. Współczynnik obciążenia demograficznego według powiatów
Stan w dniu 31 grudnia

Chart 19. Age dependency ratio by powiats
As of 31 December

1.5. Analiza starzenia się ludności województwa śląskiego na tle Polski oraz pozostałych województw

1.5. Analysis of the ageing of the population of Śląskie Voivodship in comparison to Poland and other voivodships

1.5.1. Sytuacja demograficzna w Polsce

1.5.1. Demographic situation in Poland

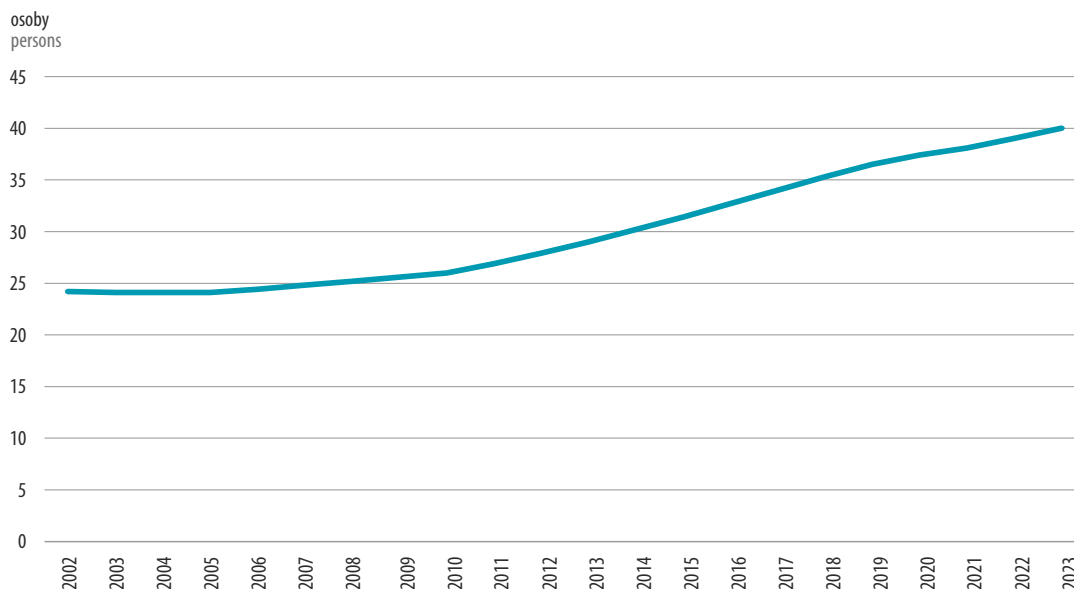
Analizę starzenia się ludności Polski rozpoczęto od przesłedzenia wybranych współczynników w Polsce w latach 2002–2023. Wybrane miary to:

- współczynnik obciążenia demograficznego cząstkowego grupą wieku poprodukcyjnego,
- współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi (stosunek osób w wieku co najmniej 65 lat do osób w wieku 20–64 lata),
- wskaźnik starości (udział w % osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej populacji).

Śledząc rozwój wybranych miar w Polsce (wykres 20., wykres 21. i wykres 22.) początkowe lata, tj. 2002–2009 charakteryzują się dość słabą dynamiką, wyraźnie widoczna jest natomiast zmiana ogólnej tendencji rozwojowej i znaczny wzrost wartości wskaźników od 2010 r.

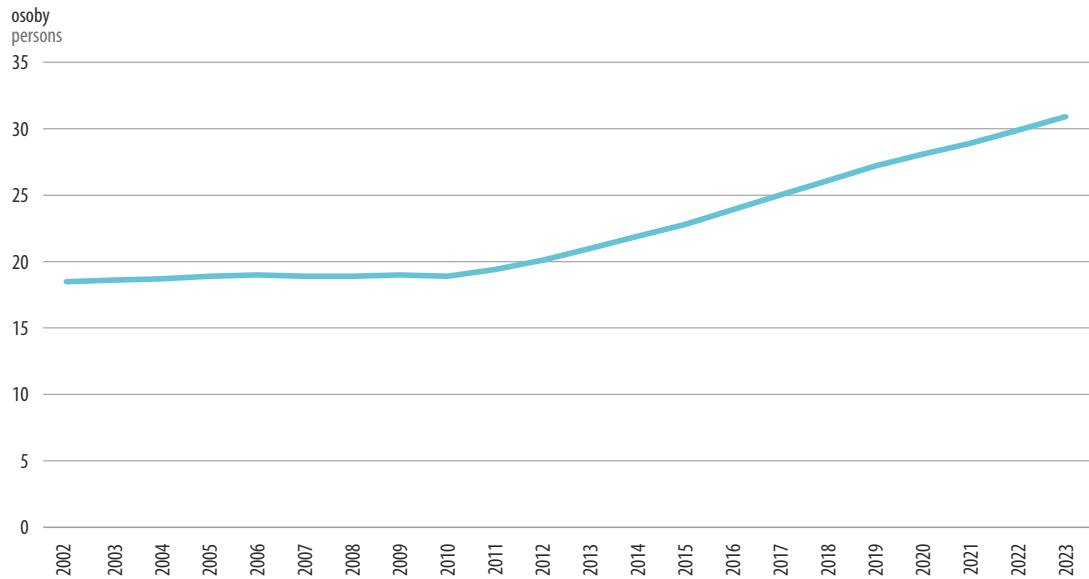
Wykres 20. Współczynnik obciążenia demograficznego cząstkowego grupą wieku poprodukcyjnego w Polsce

Chart 20. Age dependency ratio of the post-working age group in Poland

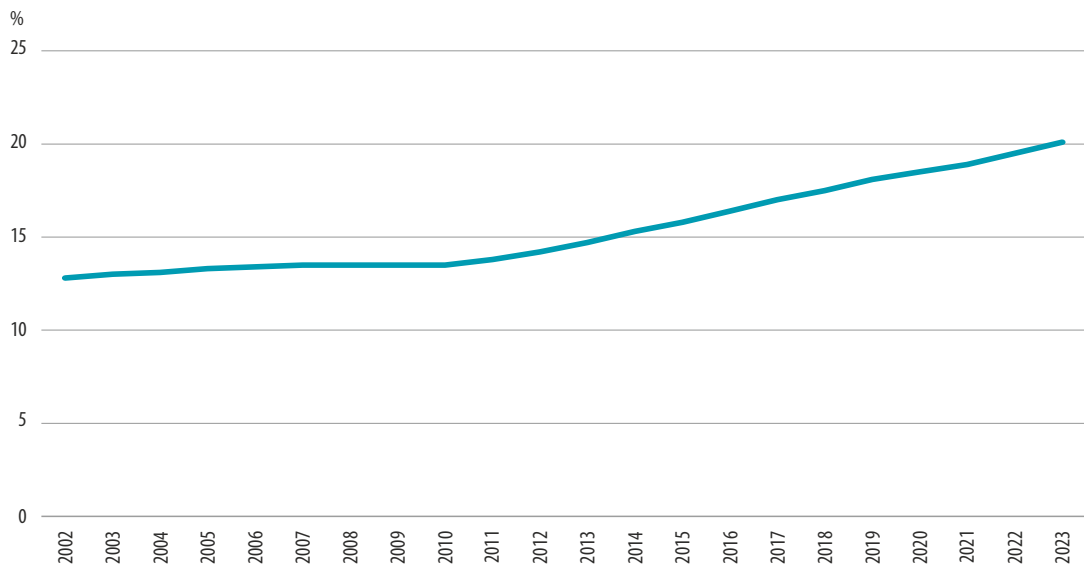
Wykres 21. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi (stosunek osób w wieku co najmniej 65 lat do osób w wieku 20–64 lata) w Polsce

Chart 21. Old age dependency ratio (ratio of persons aged 65 and over to persons aged 20–64) in Poland

Wykres 22. Wskaźnik starości (udział w % osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej populacji) w Polsce

Chart 22. Ageing ratio (share in % of persons aged 65 and over in the total population) in Poland

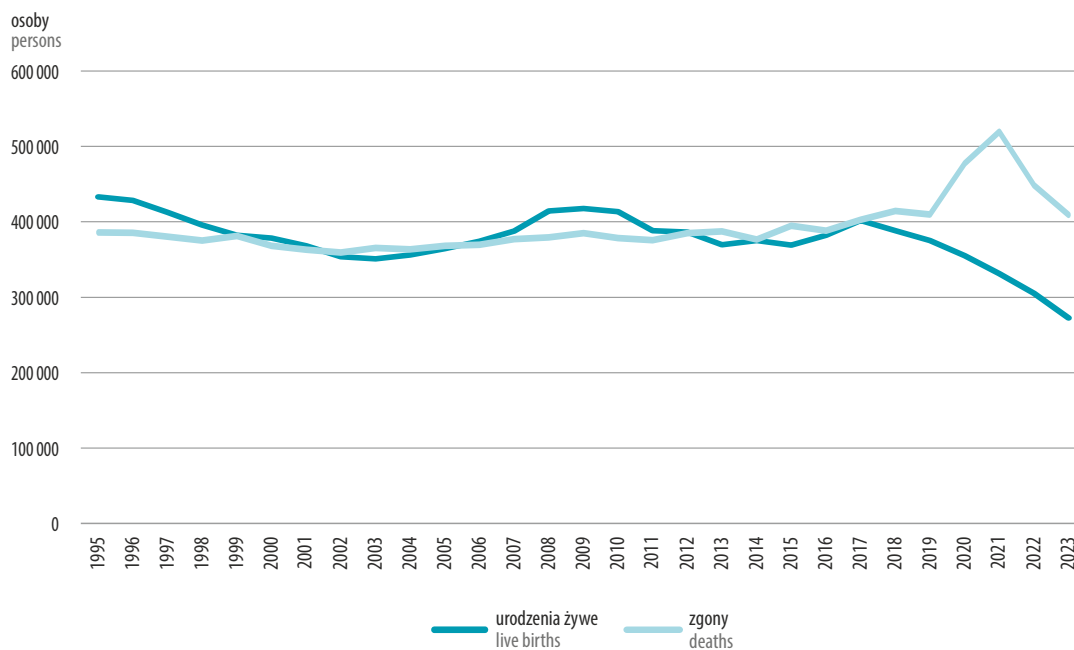

Zwiększenie liczebności grupy wieku poprodukcyjnego wynika m.in. z coraz mniejszej liczby urodzeń (wykres 23.) i wydłużającej się długości życia (wykres 24.). Wzrost liczby zgonów w latach 2020–2022 można w dużej mierze tłumaczyć pandemią COVID-19. Przyrost naturalny (różnica między liczbą urodzeń a liczbą zgonów) jest stale ujemny od 2014 r., przy czym od 2017 r. luka ta gwałtownie się powiększa. Jednocześnie z roku na rok wydłuża się długość życia (przeciętne dalsze trwanie życia).

Kobieta urodzona w 1995 r. statystycznie miała przed sobą do przeżycia ponad 76 lat (mężczyzna ponad 67 lat), a kobieta urodzona w 2022 r. statystycznie przeżyje dłużej – ponad 81 lat (mężczyzna – ponad 73 lata). Ten fakt również wpływa na zwiększanie liczebności grupy 60+, a w konsekwencji grupy 80+.

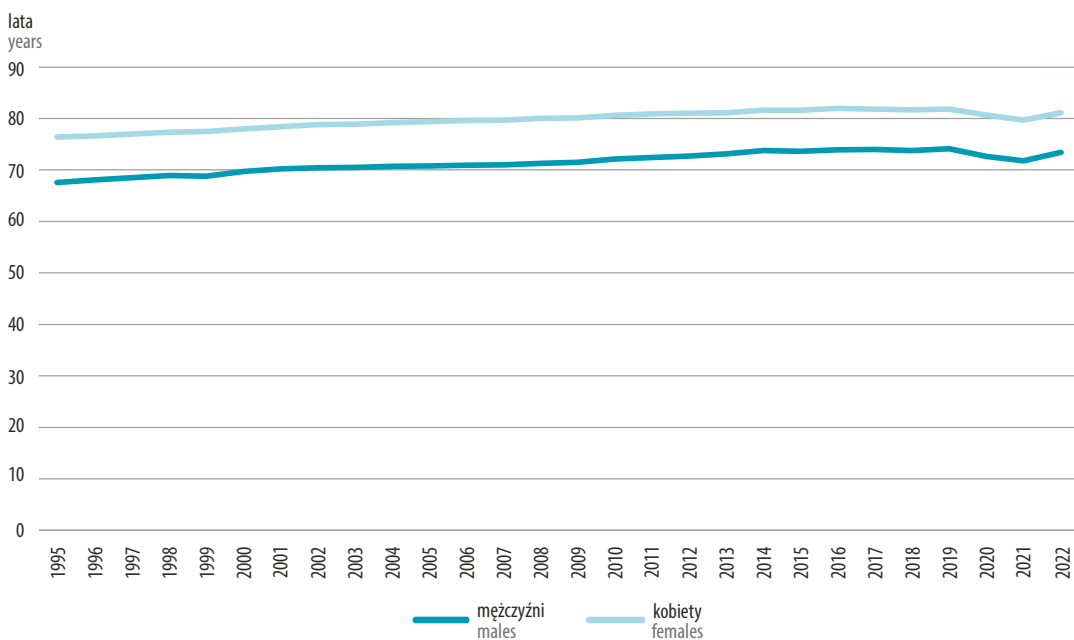
Wykres 23. Urodzenia żywe oraz zgony ogółem w Polsce

Chart 23. Live births and total deaths in Poland

Wykres 24. Długość życia (w latach) wśród kobiet i mężczyzn w Polsce

Chart 24. Life expectancy (in years) among males and females in Poland

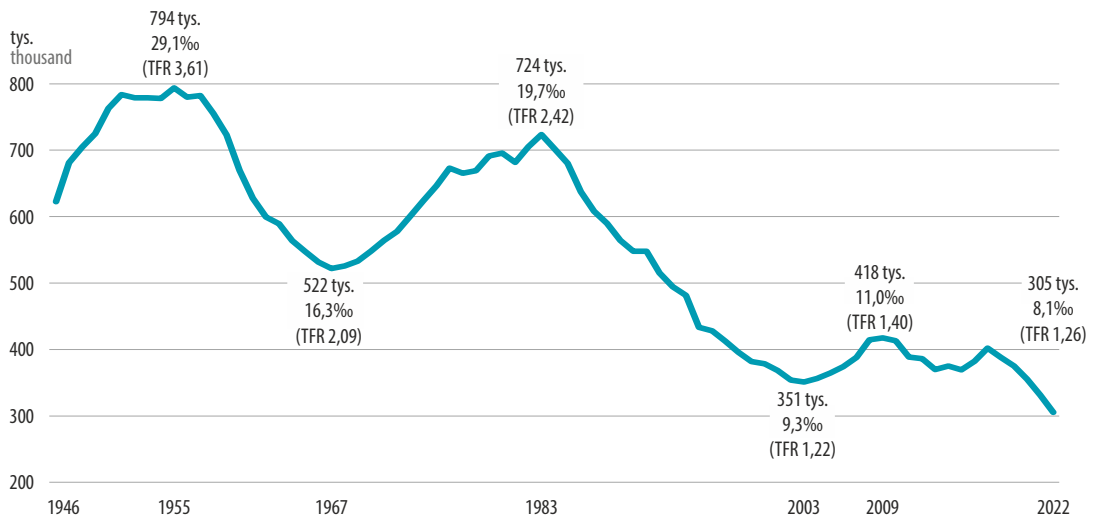
Dodatkowych wyjaśnień dla kwestii wzrostu wskaźników starzenia się ludności dostarcza analiza wykresu wyżów i niżów demograficznych w dłuższej perspektywie w Polsce. Na wykresie 25. przedstawione są dane dla lat 1946–2022.

TFR, czyli współczynnik dzietności teoretycznej (ang. *Total Fertility Rate*) oznacza przeciętną liczbę dzieci, którą urodziłaby kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15–49 lat), przy założeniu że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłaby z intensywnością obserwowaną wśród kobiet w badanym roku. Cytując publikację GUS z zakresu demografii²: ... *aby zapewnić stabilny rozwój demograficzny kraju, to na przestrzeni lat wielkość współczynnika dzietności (TFR) – uzależniona m.in. od liczby urodzeń – nie powinna być niższa niż 2,1, tj. na każde 100 kobiet w wieku rozrodczym (15–49 lat) powinno przypadać średnio co najmniej 210–215 urodzeń. Chodzi o zachowanie takiego potencjału demograficznego, w którym każda kobieta zostałaby zastąpiona przez córkę – potencjalną matkę kolejnego pokolenia.*

Z analizy wartości współczynnika dzietności widać, że wraz z kolejnym wyżem demograficznym jest on co raz niższy, jeszcze gwałtowniej spada od czasu wyżu w 1983 r. i podczas ostatniego wyżu wyniósł zaledwie 1,26 (w porównaniu np. z rokiem 1983, kiedy wynosił on 2,42, co zapewniało zastępowalność pokoleń).

Na wykresie 25. wartości zapisane w promilach to wartość urodzeń żywych w przeliczeniu na 1000 ludności. Obserwując wartość urodzeń podczas kolejnych wyżów demograficznych ponownie widoczny jest spadek. W wyżach lat 1955 i 1983 wynosił odpowiednio – 29,1 i 19,7 promila), a w kolejnych dwóch wyżach odnotowanych już w XXI wieku, spada drastycznie do poziomu 11,0 i 8,1 promila.

Wykres 25. Urodzenia żywe w Polsce wraz z odnotowanymi wyżami i niżami demograficznymi
Chart 25. Live births in Poland with recorded demographic highs and lows

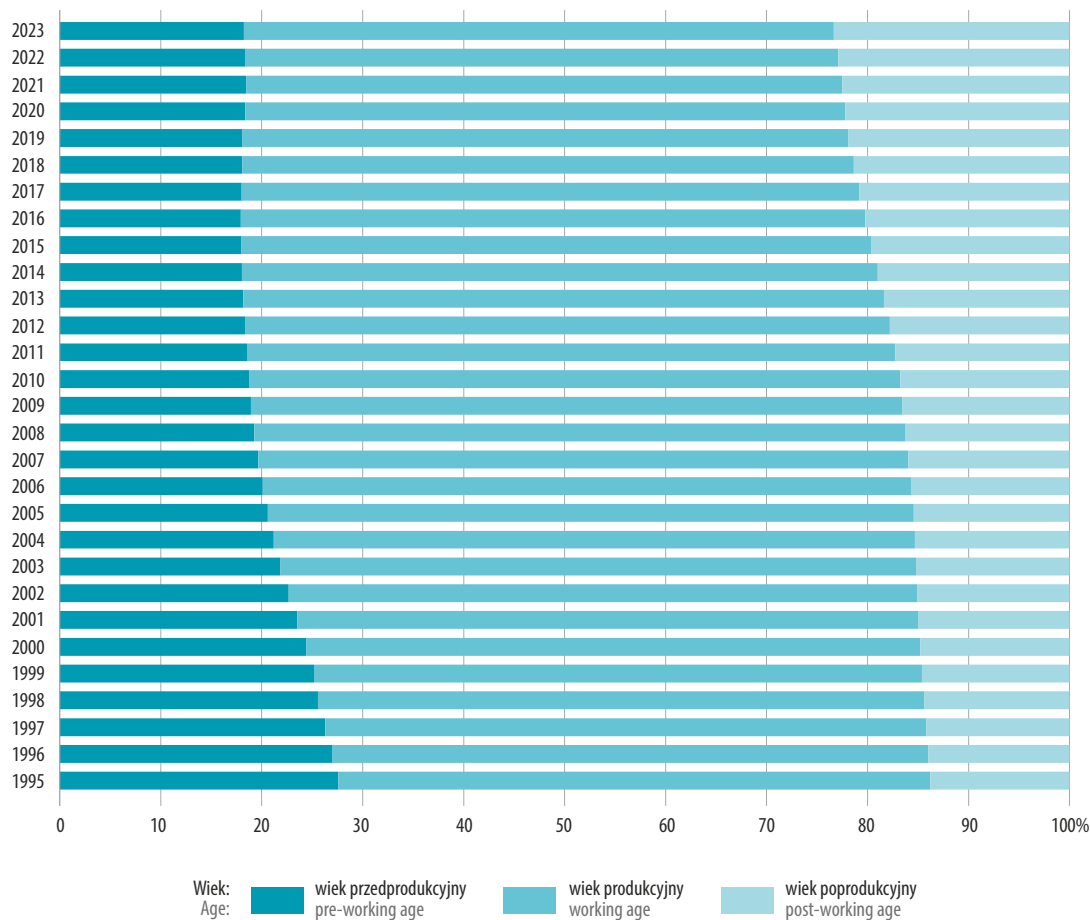

Osoby urodzone w okresie najwyższego wyżu lat 50-tych XX w. obecnie są już osobami starszymi (grupa wieku poprodukcyjnego 65+). Osoby z kolejnego (niższego) wyżu lat 70/80-tych zasilają grupę wieku produkcyjnego. Osoby z niżu lat 60-tych zasilają już grupę wieku 65+. W efekcie tych procesów widoczny jest w strukturze ludności rosnący udział grupy najstarszej (poprodukcyjnej) i malejący udział grupy wieku produkcyjnego (wykres 26.).

² Sytuacja demograficzna Polski do 2017 roku. Urodzenia i dzietność, GUS, Warszawa 2018:

<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/ludnosc/sytuacja-demograficzna-polski-do-2017-roku-urodzenia-i-dzietnosc,33,1.html>

Wykres 26. Struktura wieku ludności Polski
 Chart 26. Age structure of the population in Poland

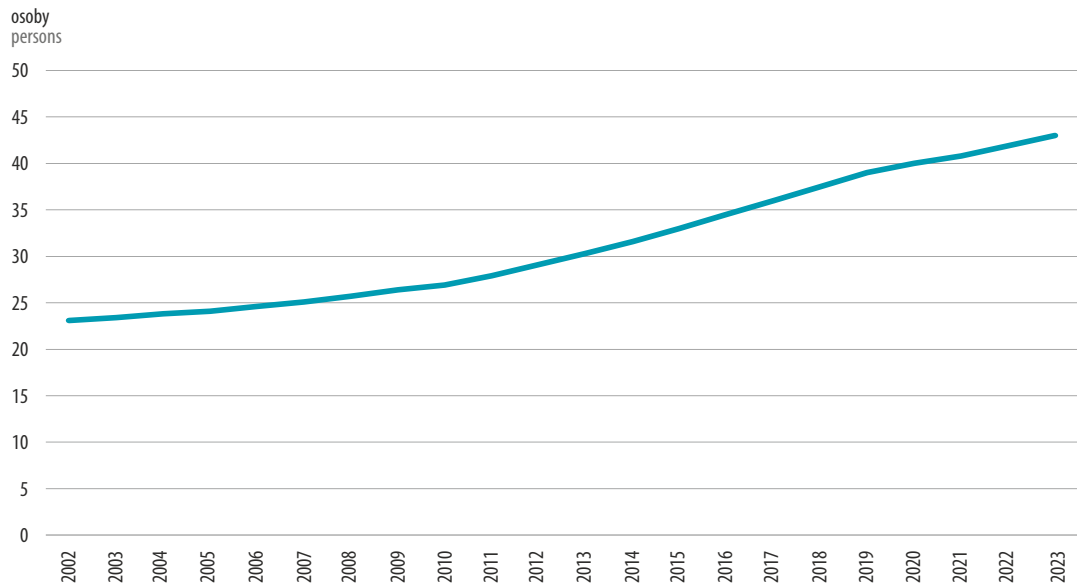
1.5.2. Starzenie się ludności województwa śląskiego

1.5.2. Population ageing in Śląskie Voivodship

Do analizy starzenia się ludności województwa śląskiego przyjęto te same współczynniki co w podrozdziale 1.5.1. (dane za lata 2002–2023), tj.: współczynnik obciążenia demograficznego cząstkowego grupą wieku poprodukcyjnego, współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi (stosunek osób w wieku co najmniej 65 lat do osób w wieku 20–64 lata), wskaźnik starości (udział w % osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej populacji). Ich wartości przedstawione są na wykresach 27–29.

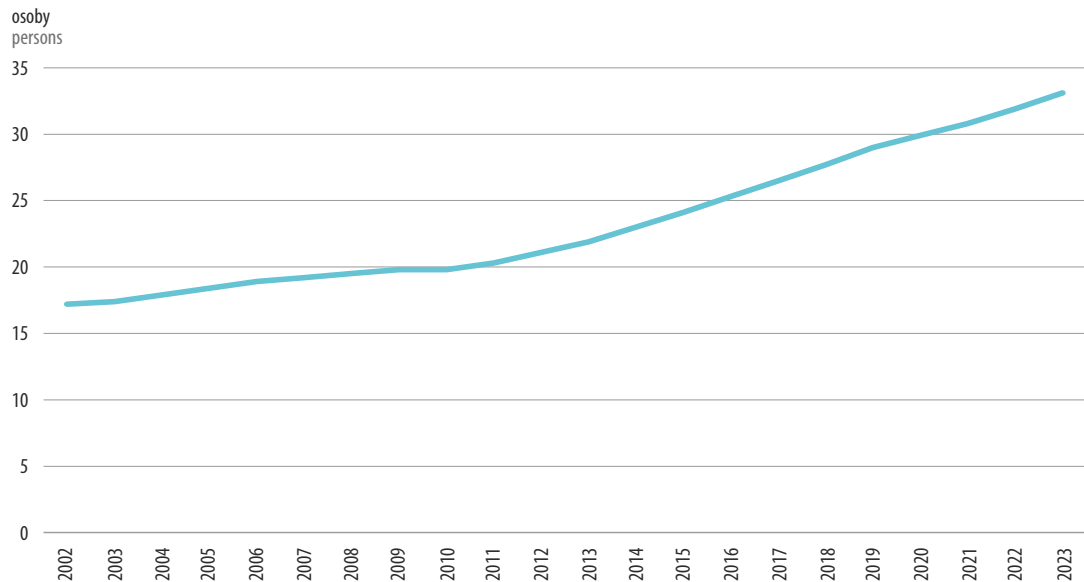
Wykres 27. Współczynnik obciążenia demograficznego cząstkowego grupą wieku poprodukcyjnego w województwie śląskim

Chart 27. Age dependency ratio of the post-working age group in Śląskie Voivodship

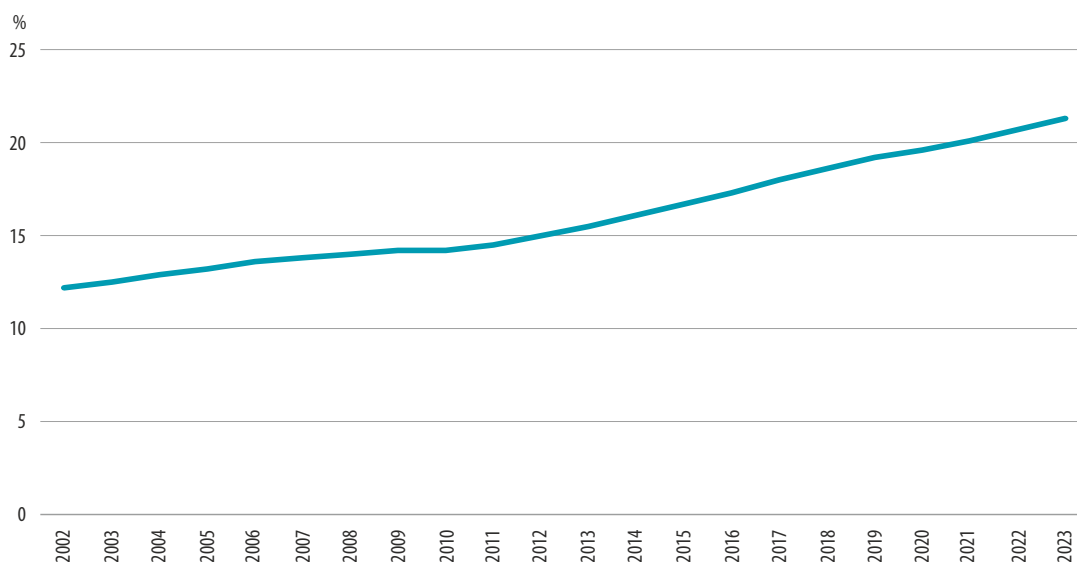
Wykres 28. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi (stosunek osób w wieku co najmniej 65 lat do osób w wieku 20–64 lata) w województwie śląskim

Chart 28. The old-age dependency ratio (the ratio of persons aged 65 and over to persons aged 20–64) in Śląskie Voivodship

Wykres 29. Wskaźnik starości (udział w % osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej populacji) w województwie śląskim

Chart 29. Ageing ratio (share in % of people aged 65 and over in the total population) in Śląskie Voivodship

Porównanie wykresów 20–22 oraz 27–29 wskazuje, że sytuacja podstawowych wskaźników starzenia się ludności w województwie śląskim oraz w Polsce charakteryzuje się podobną dynamiką, czyli wzrostem wartości wskaźników po 2010 r.

By przeanalizować sytuację starzenia się społeczeństwa w województwie śląskim na tle Polski i pozostałych województw wyliczone zostały średnie tempa zmian wybranych wskaźników. Z uwagi na przyspieszenie ogólnej tendencji rozwojowej od 2010 r., miary te policzono tylko dla lat 2010–2023. Wyniki obliczeń zestawione są w tabl. 2–4. W tablicach tych przedstawiono kolejność województw według rosnącej wartości średniego tempa zmian, Polskę natomiast umieszczono na początku tablicy, jako pewien punkt odniesienia.

Tablica 2. Średnie tempo zmian współczynnika obciążenia demograficznego cząstkowego grupą wieku poprodukcyjnego w Polsce i w poszczególnych województwach w latach 2010–2023

Table 2. Average rate of change in the age dependency ratio in Poland and in individual voivodships, 2010–2023

Wyszczególnienie Specification	Średnie tempo zmian w % Average rate of change in %
POLSKA POLAND	103,37
MAZOWIECKIE	102,36
MAŁOPOLSKIE	102,57
PODLASKIE	102,99
PODKARPACKIE	103,22
LUBELSKIE	103,29
ŁÓDZKIE	103,40
POMORSKIE	103,41
WIELKOPOLSKIE	103,54
OPOLSKIE	103,56
ŚWIĘTOKRZYSKIE	103,66
ŚLĄSKIE	103,67
DOLNOŚLĄSKIE	103,72
KUJAWSKO-POMORSKIE	103,90
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	104,44
LUBUSKIE	104,51
ZACHODNIOPOMORSKIE	104,57

Średnie tempo zmian współczynnika obciążenia demograficznego cząstkowego grupą wieku poprodukcyjnego w Polsce w latach 2010–2023 wynosi 103,37%, co oznacza, że średnio rzecz biorąc z roku na rok w badanym okresie wartość tego współczynnika rośnie o 3,37%. Sytuacja w województwie śląskim podobna jest do sytuacji w całej Polsce (średnie tempo zmian wynosi 3,67%). Szybszym, niż widoczne w województwie śląskim, średniorocznym przyrostem tego współczynnika charakteryzują się województwa: dolnośląskie, kujawsko-pomorskie, warmińsko-mazurskie, lubuskie oraz zachodniopomorskie.

Tablica 3. Średnie tempo zmian współczynnika obciążenia demograficznego osobami starszymi (stosunek osób w wieku co najmniej 65 lat do osób w wieku 20–64 lata) w Polsce i w poszczególnych województwach w latach 2010–2023

Table 3. Average rate of change in the old-age dependency ratio (ratio of persons aged 65 and over to persons aged 20–64) in Poland and in individual voivodships over the years 2010–2023

Wyszczególnienie Specification	Średnie tempo zmian w % Average rate of change in %
POLSKA POLAND	103,85
MAZOWIECKIE	102,83
MAŁOPOLSKIE	102,88
PODLASKIE	103,01
PODKARPACKIE	103,49
LUBELSKIE	103,63
OPOLSKIE	103,82
ŚLĄSKIE	104,03
ŁÓDZKIE	104,05
ŚWIĘTOKRZYSKIE	104,05
POMORSKIE	104,05
WIELKOPOLSKIE	104,35
DOLNOŚLĄSKIE	104,45
KUJAWSKO-POMORSKIE	104,52
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	104,80
LUBUSKIE	105,27
ZACHODNIOPOMORSKIE	105,33

Wyniki zestawione w tablicy 3. pokazują, że średnie tempo zmian współczynnika obciążenia demograficznego osobami starszymi (stosunek osób w wieku co najmniej 65 lat do osób w wieku 20–64 lata) w województwie śląskim wynosi 104,03% (czyli przeciętny wzrost tego współczynnika z roku na rok w latach 2010–2023 wynosi 4,05%). W skali całego kraju średnie tempo zmian tego współczynnika wynosi 103,85%. Analiza rankingu województw według średniego tempa zmian dla tego współczynnika, pokazuje, że sytuacja województwa śląskiego jest porównywalna do skali całego kraju (w ogólnym rankingu województwo śląskie znalazłoby się zaraz za Polską). Najgorsza sytuacja jest w województwie zachodniopomorskim, gdzie średnie tempo zmian jest na poziomie 105,33%.

Tablica 4. Średnie tempo zmian wskaźnika starości (udział w % osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej populacji) w Polsce i w poszczególnych województwach w latach 2010–2023

Table 4. Average rate of change in the ageing ratio (share in % of persons aged 65 and over in the total population) in Poland and in individual voivodships during the years 2010–2023

Wyszczególnienie Specification	Średnie tempo zmian w % Average rate of change in %
POLSKA POLAND	103,11
MAZOWIECKIE	102,24
MAŁOPOLSKIE	102,31
PODLASKIE	102,41
PODKARPACKIE	102,90
LUBELSKIE	102,94
OPOLSKIE	103,02
ŚLĄSKIE	103,17
ŁÓDZKIE	103,19
ŚWIĘTOKRZYSKIE	103,27
POMORSKIE	103,36
DOLNOŚLĄSKIE	103,58
WIELKOPOLSKIE	103,61
KUJAWSKO-POMORSKIE	103,76
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	104,05
LUBUSKIE	104,37
ZACHODNIOPOMORSKIE	104,42

Analiza średniego tempa zmian wskaźnika starości (udział w % osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej populacji) w Polsce pozwala stwierdzić, że z roku na rok rośnie on średnio o 3,11%. W ogólnym rankingu zaraz za Polską kształtuje się wartość dla województw śląskiego (średnie tempo zmian wynosi 103,17%, czyli jest większe zaledwie o 0,06 p. proc.). W lepszej sytuacji, porównując do Polski i województwa śląskiego są województwa: mazowieckie, małopolskie, podlaskie, podkarpackie, lubelskie oraz opolskie.

1.5.3. Analiza zmian liczby ludności gmin w województwie śląskim

1.5.3. Analysis of changes in the population of gminas in Śląskie Voivodship

Analizując zmianę liczby ludności w 2023 r. w stosunku do 2015 r. (indeks zmian ludności) w poszczególnych gminach w województwie śląskim starano się odpowiedzieć, jaki wpływ na indeks zmian ludności (wyrażony w procentach), miały takie zmienne jak:

- urodzenia żywe na 1000 ludności,
- zgony ogółem na 1000 ludności,
- przyrost naturalny na 1000 ludności,
- migracje wewnętrzne na pobyt stały – napływ w przeliczeniu na 1000 ludności,

- migracje wewnętrzne na pobyt stały – odpływ w przeliczeniu na 1000 ludności,
- migracje zagraniczne na pobyt stały – imigracja w przeliczeniu na 1000 ludności,
- migracje zagraniczne na pobyt stały – emigracja w przeliczeniu na 1000 ludności,
- typ gminy (miejska, wiejska oraz miejsko-wiejska),
- powiat.

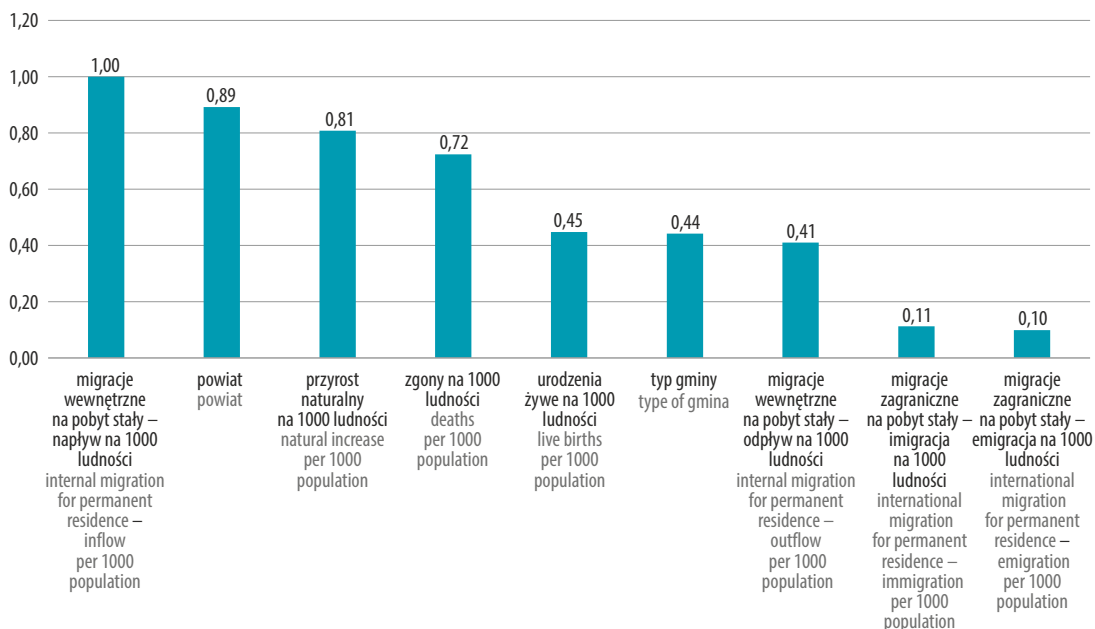
Jako metodę analizy przyjęto metodę drzew regresyjnych, w którym zmienną zależną był indeks zmiany ludności (w 2023 r. w stosunku do 2015 r.), predyktorami były wymienione zmienne objaśniające, gdzie typ gminy oraz powiat to były zmienne mierzone na słabej skali pomiaru (nominalnej), pozostałe natomiast to zmienne reprezentujące mocne skale pomiarowe (w tym przypadku ilorazową).

Pierwszą zasadniczą kwestią jest ocena zbudowanego modelu. Wartość błędu średniokwadratowego (MSE, ang. *Mean Squared Error*) wyniosła 6,43, co po spierwiastkowaniu (RMSE, ang. *Root Mean Squared Error*) pozwala stwierdzić, że rzeczywiste wartości indeksu zmian ludności w gminach w województwie śląskim odchylają się od wartości teoretycznych, wynikających z tego modelu, średnio o +/- 2,53 p. proc. Dla porównania minimalna wartość tego indeksu (czyli największy odpływ ludności) wynosi 86,3% w Szczekocinach, najwyższa natomiast (czyli największy napływ ludności) odnotowana została 115,8% w Wyrach.

Dużą zaletą metody drzew regresyjnych jest możliwość utworzenia rankingu predyktorów od tych, które najbardziej wpływają na kształtowanie się indeksu zmian ludności, do tych, których wpływ jest niewielki. Miernik ten przybiera wartości z przedziału <0,1> i im wyższa wartość, tym silniejszy wpływ danej zmiennej objaśniającej na zmienną objaśnianą. Wyniki przedstawione są na wykresie 30.

Wykres 30. Ranking predyktorów wpływających na kształtowanie się indeksu zmian ludności w gminach województwa śląskiego

Chart 30. Ranking of predictors influencing the population change index in the gminas of Śląskie Voivodship

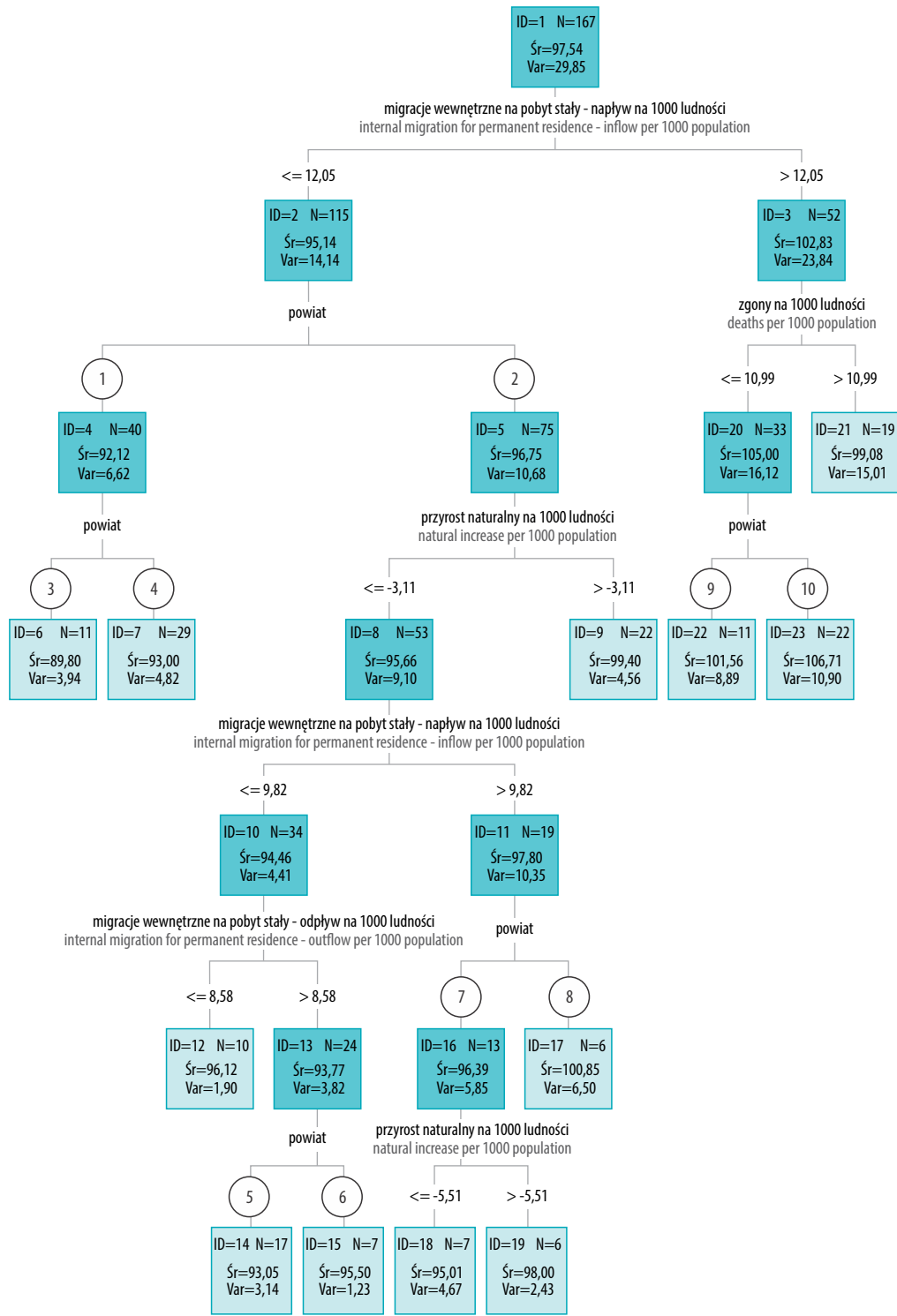

Z analizy danych przedstawionych na wykresie 30. wynika, że największy wpływ na kształtowanie się indeksu zmian ludności w gminach województwa śląskiego mają przede wszystkim migracje wewnętrzne (czyli wewnątrz kraju) na pobyt stały – napływ w przeliczeniu na 1000 ludności. Trzy kolejne wpływowe zmienne objaśniające, to odpowiednio powiat, przyrost naturalny na 1000 ludności oraz zgony na 1000 ludności. Do zmiennych objaśniających o umiarkowanym i zbliżonym do siebie wpływie na kształtowanie się wartości badanego indeksu można zaliczyć urodzenia żywe na 1000 ludności, typ gminy oraz migracje wewnętrzne (czyli wewnątrz kraju) na pobyt stały – odpływ w przeliczeniu na 1000 ludności. Niewielkim wpływem na kształtowanie się badanej zmiennej zależnej charakteryzują się dwie zmienne objaśniające: migracje zagraniczne na pobyt stały – imigracja w przeliczeniu na 1000 ludności oraz migracje zagraniczne na pobyt stały – emigracja w przeliczeniu na 1000 ludności.

Głębsza analiza modelu w postaci drzewa regresyjnego pozwala stwierdzić, że gminy, które charakteryzują się wartością indeksu zmian ludności powyżej 100% (przyrost ludności w 2023 r. w porównaniu z 2015 r.) charakteryzują następujące cechy: wysoki poziom migracji wewnętrznych na pobyt stały – napływ w przeliczeniu na 1000 ludności (wartość zmiennej powyżej 12,047) oraz niski poziom zgonów na 1000 ludności (wartość zmiennej poniżej 10,895). Wśród tych gmin znalazły się: Mierzęcice, Bestwina, Jasienica, Jaworze, Wilamowice, Strumień, Gierałtowice, Pilchowice, Sośnicowice, Mikołów, Orzesze, Orontowice, Wyry.

Najniższe wartości badanego indeksu charakteryzują gminy o następujących charakterystykach: niski poziom migracji wewnętrznych na pobyt stały – napływ w przeliczeniu na 1000 ludności (wartość zmiennej równa lub niższa 12,047) z powiatu raciborskiego oraz Bytom, Zabrze, Świętochłowice, Sosnowiec, Częstochowa, Jastrzębie-Zdrój.

Rysunek.1. Drzewo regresyjne dla indeksu zmian ludności
 Figure 1. Regression tree for population change index

Rysunek.1. Drzewo regresyjne dla indeksu zmian ludności (dok.)
 Figure 1. Regression tree for population change index (cont.)

- ① = będziński, Bytom, Chorzów, Częstochowa, częstochowski, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jastrzębie-Zdrój, Jaworzno, Katowice, mikołowski, Piekary Śląskie, raciborski, Ruda Śląska, Rybnik, Siemianowice Śląskie, Sosnowiec, Świętochłowice, Zabrze, zawierciański
- ② = bielski, Bielsko-Biała, bieruńsko-lędziński, cieszyński, gliwicki, kłobucki, lubliniecki, Mysłowice, myszkowski, pszczyński, rybnicki, tarnogórski, Tychy, wodzisławski, Żory, żywiecki
- ③ = Bytom, Częstochowa, Jastrzębie-Zdrój, raciborski, Sosnowiec, Świętochłowice, Zabrze
- ④ = będziński, częstochowski, Chorzów, Dąbrowa Górnicza, Gliwice, Jaworzno, Katowice, mikołowski, Piekary Śląskie, Ruda Śląska, Rybnik, Siemianowice Śląskie, zawierciański
- ⑤ = cieszyński, częstochowski, raciborski, rybnicki, wodzisławski
- ⑥ = będziński, bieruńsko-lędziński, bielski, gliwicki, mikołowski, pszczyński, tarnogórski, żywiecki,
- ⑦ = bieruńsko-lędziński, kłobucki, lubliniecki, myszkowski, tarnogórski, wodzisławski, żywiecki
- ⑧ = bielski, cieszyński, gliwicki, pszczyński
- ⑨ = bielski, gliwicki, lubliniecki, kłobucki, myszkowski, wodzisławski, żywiecki
- ⑩ = Bielsko-Biała, bieruńsko-lędziński, cieszyński, Mysłowice, rybnicki, Tychy

Rozdział 2. Ruch naturalny ludności

Chapter 2. Vital statistics of population

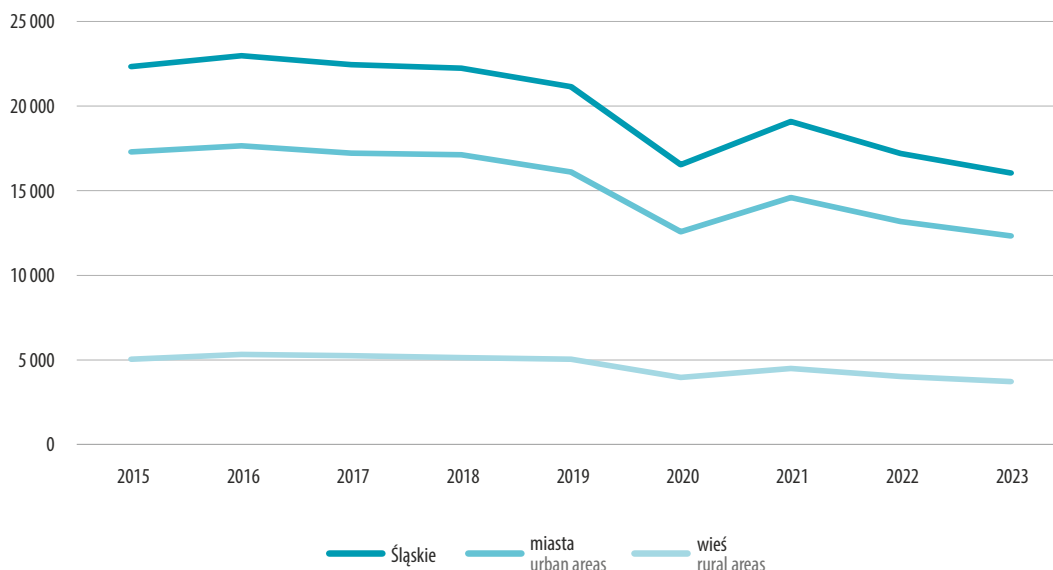
2.1. Małżeństwa

2.1. Marriages

W 2023 r. zawarto 16,0 tys. małżeństw, tj. o 1,2 tys. (o 6,7%) mniej niż w roku poprzednim oraz o 6,3 tys. (o 28,2%) mniej niż w 2015 r. W miastach województwa śląskiego zawarto 12,3 tys. małżeństw (o 6,5% mniej niż przed rokiem), a na wsi – 3,7 tys. (o 7,4% mniej).

W Polsce liczba zawieranych małżeństw zmniejszyła się w ujęciu rocznym o 6,4%. Spadek ten dotyczył wszystkich województw – największy odnotowano w podlaskim (o 10,8%), a najmniejszy w dolnośląskim (o 3,7%).

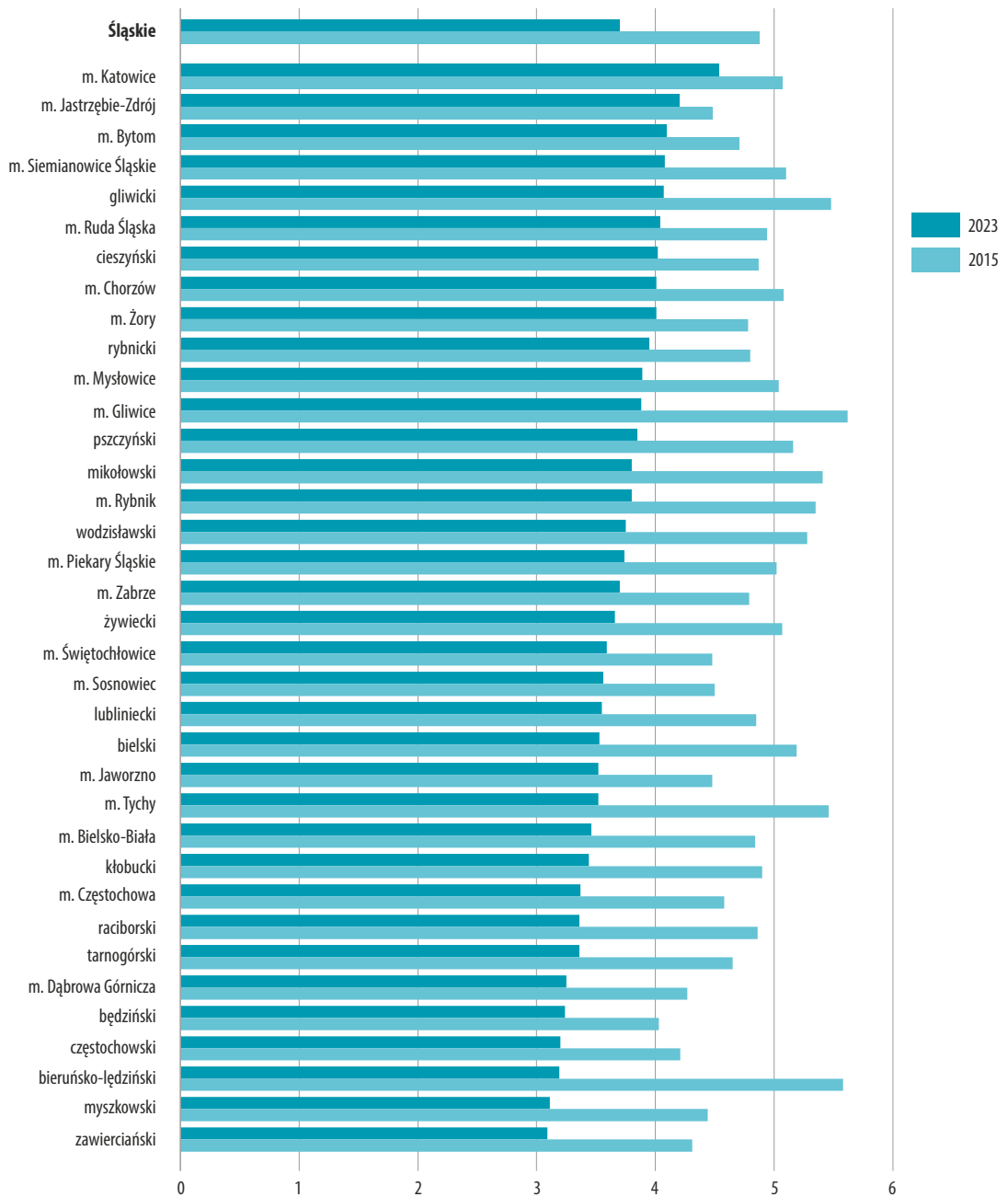
Wykres 31. Małżeństwa zawarte według miejsca zamieszkania
Chart 31. Marriages contracted by place of residence

Współczynnik małżeństw (liczba zawartych małżeństw na 1000 ludności) wyniósł 3,70 (w 2022 r. – 3,94), w miastach – 3,75 (przed rokiem 3,98), a na wsi – 3,55 (rok wcześniej – 3,83). W Polsce przeciętna wartość analizowanego współczynnika wyniosła 3,87 (4,12 przed rokiem). Najwyższą wartością współczynnika małżeństw na 1000 ludności charakteryzowało się województwo małopolskie (4,29), natomiast najniższą – świętokrzyskie (3,35).

W stosunku do 2022 r. liczba zawartych małżeństw zmniejszyła się w 31 powiatach województwa, w tym najwyższy spadek (o 16,8%) odnotowano w Świętochłowicach. Wzrost wystąpił w 5 powiatach, w tym najwyższy w powiecie mikołowskim (o 11,8%).

Wykres 32. Małżeństwa zawarte na 1000 ludności według powiatów
 Chart 32. Marriages contracted per 1000 population by powiats

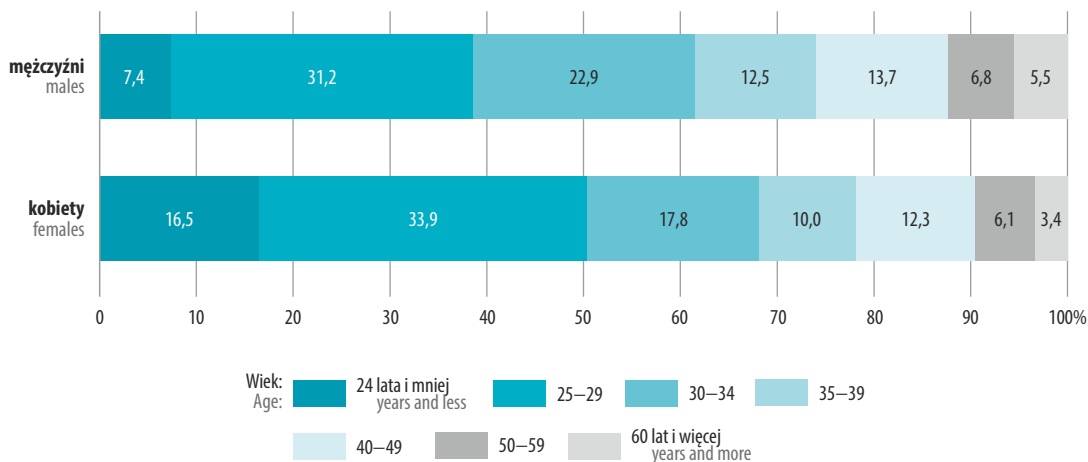

W przeliczeniu na 1000 ludności najczęściej zawierano małżeństwa w Katowicach (4,54), Jastrzębiu-Zdroju (4,20) oraz Bytomiu (4,09). Natomiast najrzadziej w powiatach zawierciańskim (3,09), myszkowskim (3,11) oraz bieruńsko-lędzińskim (3,19).

Na zawarcie małżeństwa najczęściej decydowały się pary, w których mąż był starszy od żony 1–2 lata (25,0% ogólnej liczby zawartych małżeństw), mąż był starszy od żony 3–5 lat (22,2%), mąż był starszy od żony 6–10 lat (12,9%). Małżonkowie w równym wieku stanowili 13,1%. Małżeństwa, w których żona była starsza od męża 1–2 lata stanowiły 11,4%.

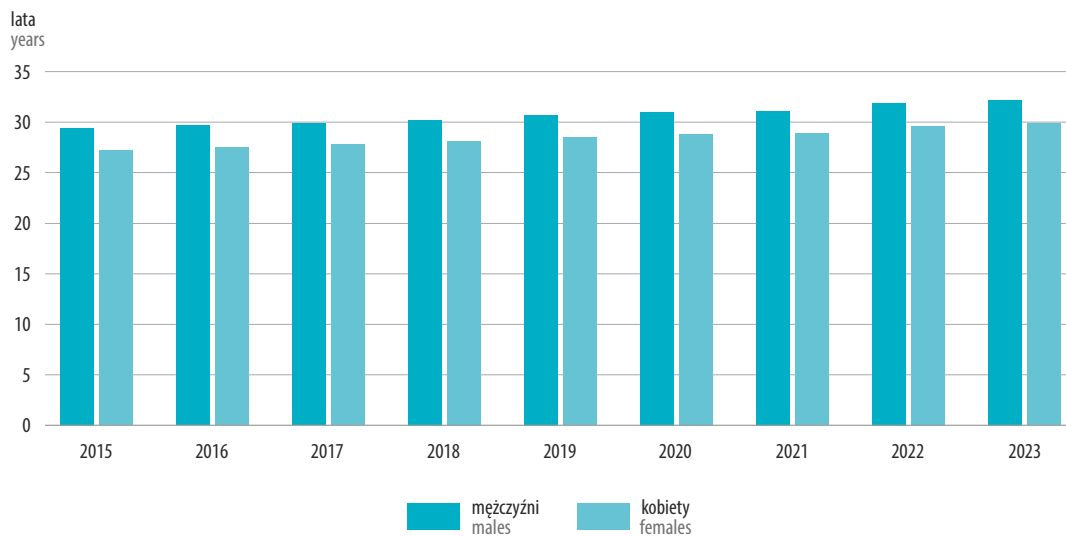
Zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn wstępujących w związek małżeński przeważały osoby w wieku 25–29 lat, odpowiednio 33,9% i 31,2%.

Wykres 33. Struktura małżeństw według wieku nowożeńców w 2023 r.
Chart 33. Structure of marriages by age of bridegrooms and brides in 2023

Sukcesywnie zwiększa się wiek osób zawierających związek małżeński. Mediana wieku mężczyzn w 2023 r. wyniosła 32,2 roku (w 2015 r. i 2022 r. – 29,4 i 31,9 roku), a wiek środkowy kobiet – 29,9 roku (w 2015 r. i 2022 r. – 27,2 i 29,6 roku). Na wsi związki małżeńskie zawierali przeciętnie młodsi nowożeńcy niż w miastach. Wiek środkowy nowożeńców na wsi wynosił dla mężczyzn 30,2 roku, a dla kobiet 28,0 lat, w miastach odpowiednio 32,8 i 30,6 roku.

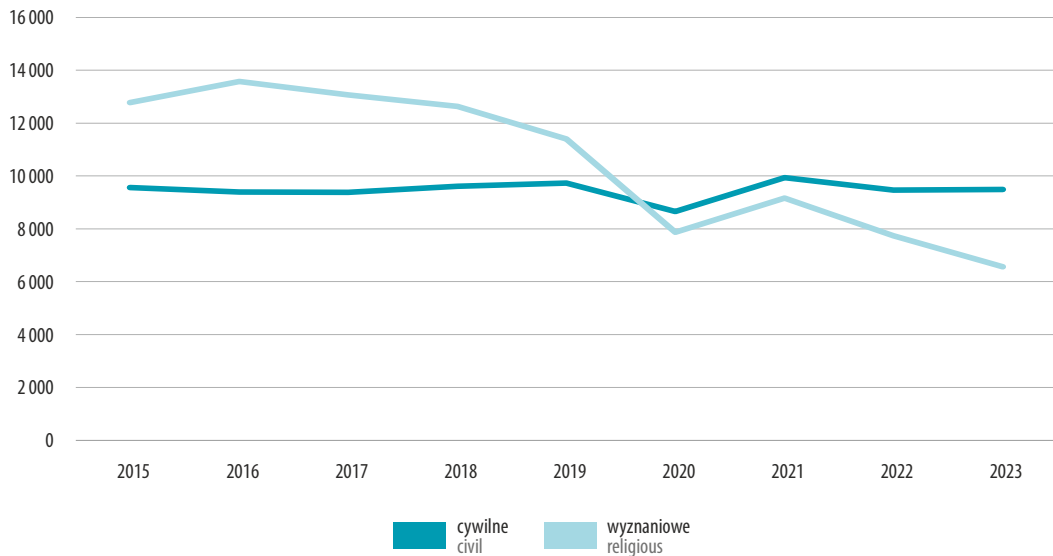
Wykres 34. Mediana wieku nowożeńców
Chart 34. Median age of bridegrooms and brides

Małżeństwa pierwsze (związki kawaler z panną) liczyły 10,9 tys., tj. 68,2% ogólnej liczby zawartych związków małżeńskich. W przypadku zawierania przez obie strony pierwszego związku mediana wieku panien przesunęła się z 26,1 roku w 2015 r. do 27,6 roku w 2023 r., natomiast kawalerów z 28,1 roku do 29,5 roku.

Do 2019 r. wśród nowo zawieranych związków małżeńskich przeważały małżeństwa wyznaniowe ze skutkami cywilnymi, zawierane w kościołach lub związkach wyznaniowych. Od 2020 r. tendencja odwróciła się i liczba zawieranych małżeństw cywilnych przewyższa liczbę zawieranych małżeństw wyznaniowych. Małżeństwa cywilne zawarte w 2023 r. stanowiły 59,1% ogólnej liczby zawartych małżeństw (wobec 42,8% w 2015 r.). Odsetek małżeństw o charakterze wyznaniowym był wyższy na terenach wiejskich (55,2%), niż w miastach (36,6%).

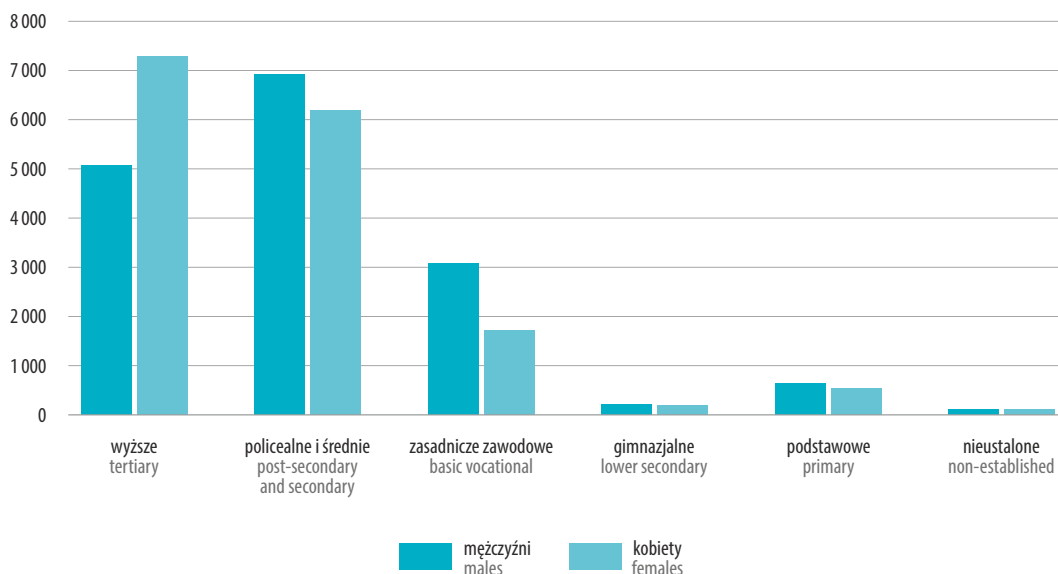
Wykres 35. Zawarte małżeństwa cywilne i wyznaniowe
Chart 35. Civil and church or religious marriages contracted

W 29 powiatach województwa zawarto więcej małżeństw cywilnych niż wyznaniowych. Najwyższy udział tych małżeństw odnotowano w Bytomiu (72,4% ogólnej liczby zawartych małżeństw w powiecie), następnie Sosnowcu (72,0%) i Dąbrowie Górniczej (68,7%). W pozostałych 7 powiatach przeważały małżeństwa wyznaniowe. Najwyższy ich udział wystąpił w powiecie żywieckim (62,1% ogólnej liczby zawartych małżeństw w powiecie), następnie kłobuckim (57,2%) i lublinieckim (56,0%).

W 2023 r. zostało rozwiązanych 27,5 tys. małżeństw, tj. o 7,2% mniej niż przed rokiem. Po uwzględnieniu salda migracji wewnętrznych i zagranicznych osób pozostających w związku małżeńskim, odnotowano ujemną różnicę między małżeństwami zawartymi i rozwiązanymi (minus 12,1 tys.; w 2022 r. minus 14,6 tys.). Częstszą przyczyną rozwiązania małżeństwa była śmierć męża (55,5% ogólnej liczby rozwiązanych małżeństw) niż śmierć żony (21,3%). Przez rozwód rozwiązanych zostało 26,0% małżeństw. Na skutek tych zmian na koniec 2023 r. liczba małżeństw istniejących wyniosła 998,5 tys., co stanowiło 11,5% wszystkich małżeństw w kraju.

Wykres 36. Małżeństwa według poziomu wykształcenia nowożeńców w 2023 r.
 Chart 36. Marriages by educational level in 2023

Na zawarcie małżeństwa najczęściej decydowały się pary, w których nowożeńcy zarówno kobiety jak i mężczyźni posiadali wykształcenie wyższe lub policealne i średnie. Kobiety z wykształceniem wyższym stanowiły 45,3% ogółu małżeństw (mężczyźni 31,5%) oraz policealnym i średnim 38,6% (mężczyźni 43,2%). Wśród kobiet i mężczyzn najmniej nowożeńców było z nieustalonym poziomem wykształcenia (po 0,8%).

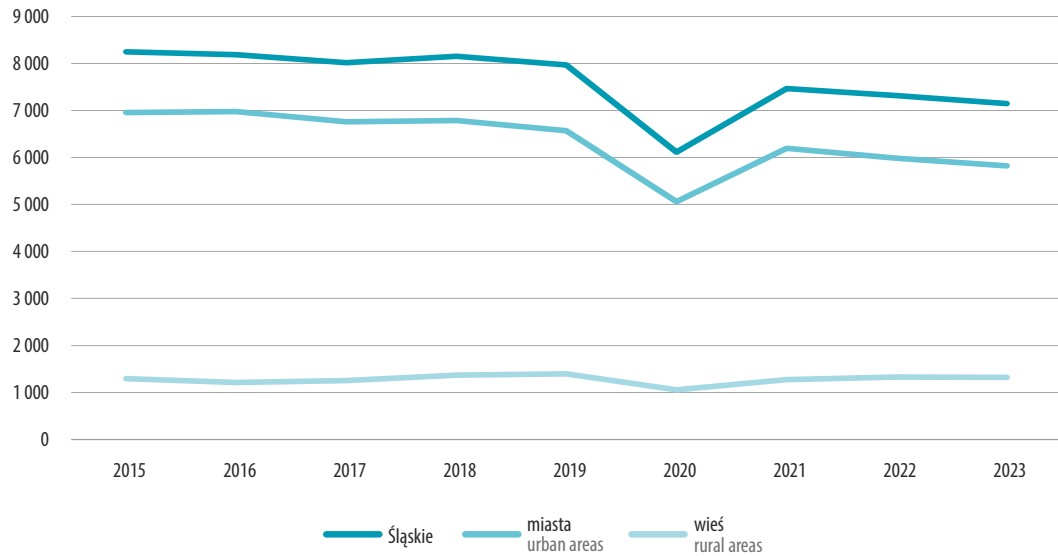
2.2. Rozwody i separacje

2.2. Divorces and separations

W województwie w 2023 r. sądy orzekły 7,1 tys. rozwodów., tj. o 2,3% mniej niż w 2022 r. i o 13,4% mniej niż w 2015 r. W miastach orzeczono 5,8 tys. rozwodów (o 2,7% mniej niż rok wcześniej), a na wsi – 1,3 tys. (o 0,6% mniej). W porównaniu z 2015 r. w miastach odnotowano spadek liczby rozwodów o 16,3%, natomiast na wsi o 2,1%. Na 1000 zawartych małżeństw w 2023 r. przypadało 445 rozwodów, przy czym więcej w miastach (472) niż na wsi (356).

W Polsce liczba rozwodów zmniejszyła się w ujęciu rocznym o 5,4%. Spadek ten dotyczył większości województw, a największy odnotowano w zachodniopomorskim (o 21,1%). Natomiast wzrost liczby rozwodów odnotowano w trzech województwach wielkopolskim (o 6,1%), podlaskim (o 5,9%) i lubelskim (o 0,7%).

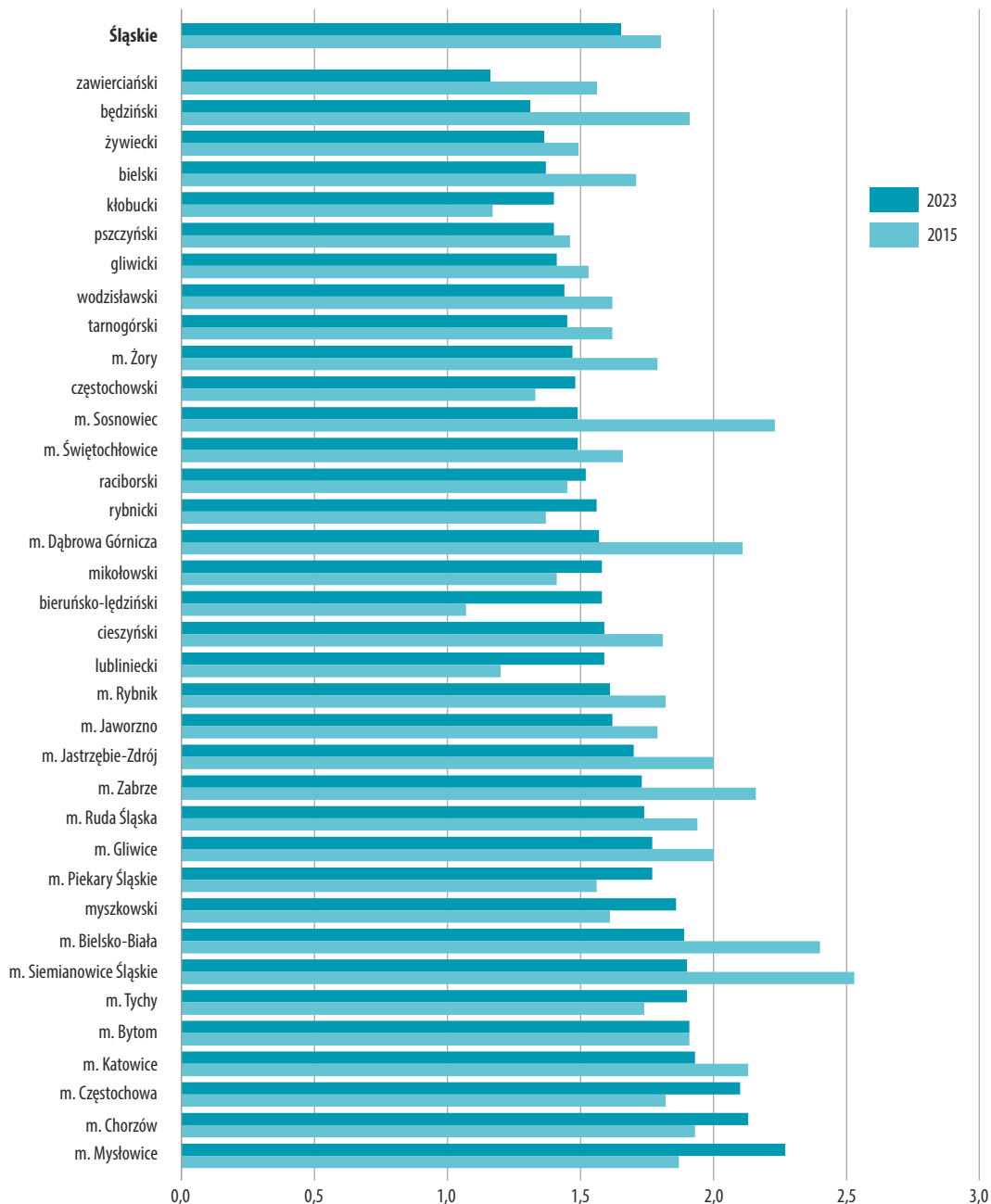
Wykres 37. Rozwody według miejsca zamieszkania
 Chart 37. Divorces by place of residence

Współczynnik rozwodów (liczba rozwodów przypadająca na 1000 ludności) wyniósł 1,65 wobec 1,68 przed rokiem i 1,80 w 2015 r. Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania, współczynnik rozwodów był wyższy w miastach (1,77) niż na wsi (1,26). W Polsce przeciętna wartość analizowanego współczynnika wyniosła 1,51 (1,59 przed rokiem). Najwyższą wartością współczynnika małżeństw na 1000 ludności charakteryzowało się województwo śląskie (1,65), natomiast najniższą – podkarpackie (1,09).

W stosunku do 2022 r. liczba orzeczonych rozwodów zmniejszyła się w 17 powiatach województwa, w tym najwyższy spadek (o 30,0%) odnotowano w Żorach. Wzrost wystąpił w 19 powiatach, w tym najwyższy w Mysłowicach (o 39,7%).

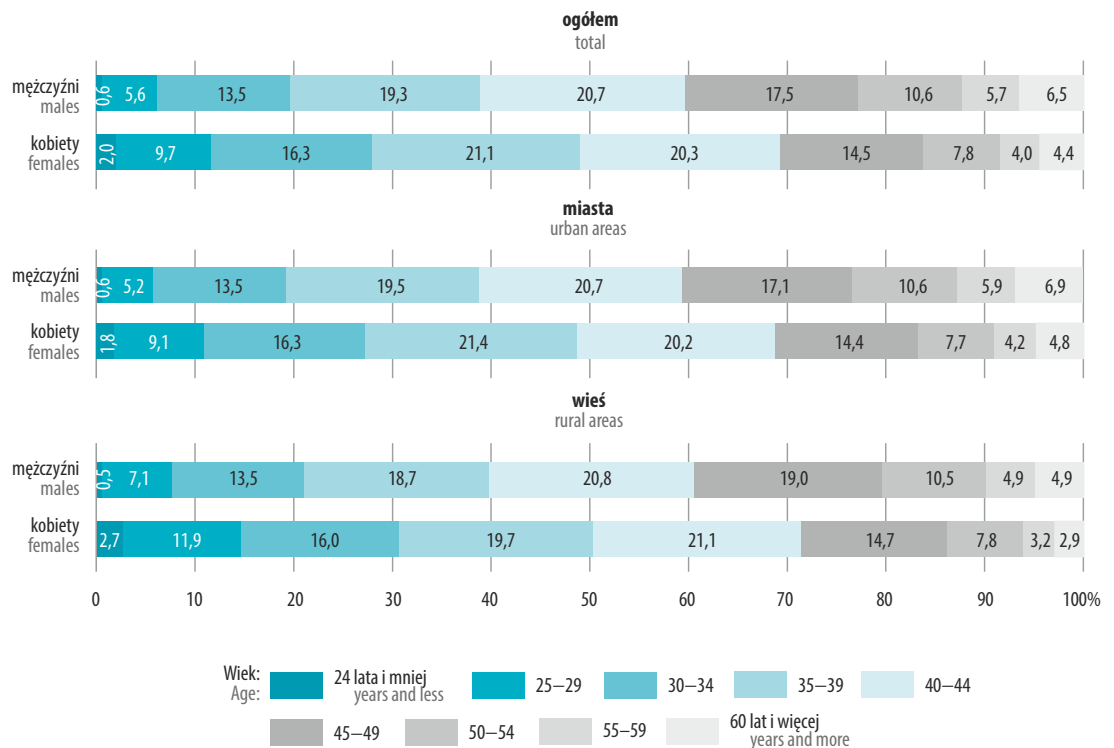
Wykres 38. Rozwody na 1000 ludności według powiatów
 Chart 38. Divorces per 1000 population by powiats

W przeliczeniu na 1000 ludności najczęściej rozwodów odnotowano w Mysłowicach (2,27), Chorzowie (2,13) oraz w Częstochowie (2,10). Natomiast najmniej w powiatach zawierciańskim (1,16), będzińskim (1,31) oraz w żywieckim (1,36).

Wykres 39. Struktura rozwiedzionych według wieku w momencie wniesienia powództwa rozwodowego w 2023 r.

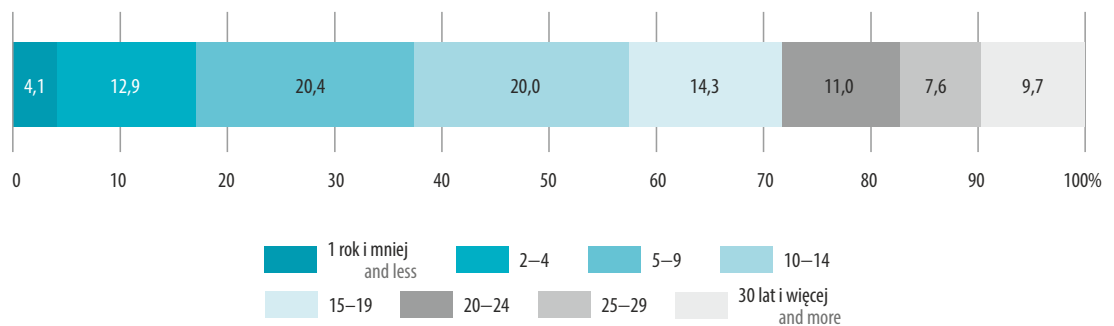
Chart 39. Structure of divorced persons by age at the moment of filing petition for divorce in 2023

Największy udział wśród rozwodzących się par miały osoby, które związek małżeński zawarły przed ukończeniem 29 roku życia. W 2023 r. osoby należące do tej grupy stanowiły 81,8% rozwodzących się kobiet i 71,1% rozwodzących się mężczyzn.

Wykres 40. Struktura rozwodów według okresu trwania małżeństwa w 2023 r.

Chart 40. Structure of divorces by duration of marriage in 2023

Biorąc pod uwagę okres trwania małżeństwa (od zawarcia małżeństwa do wniesienia powództwa), rozwody najczęściej orzekano wśród małżeństw trwających 5–9 lat (20,4% wszystkich rozwodów) oraz 10–14 lat (20,0%).

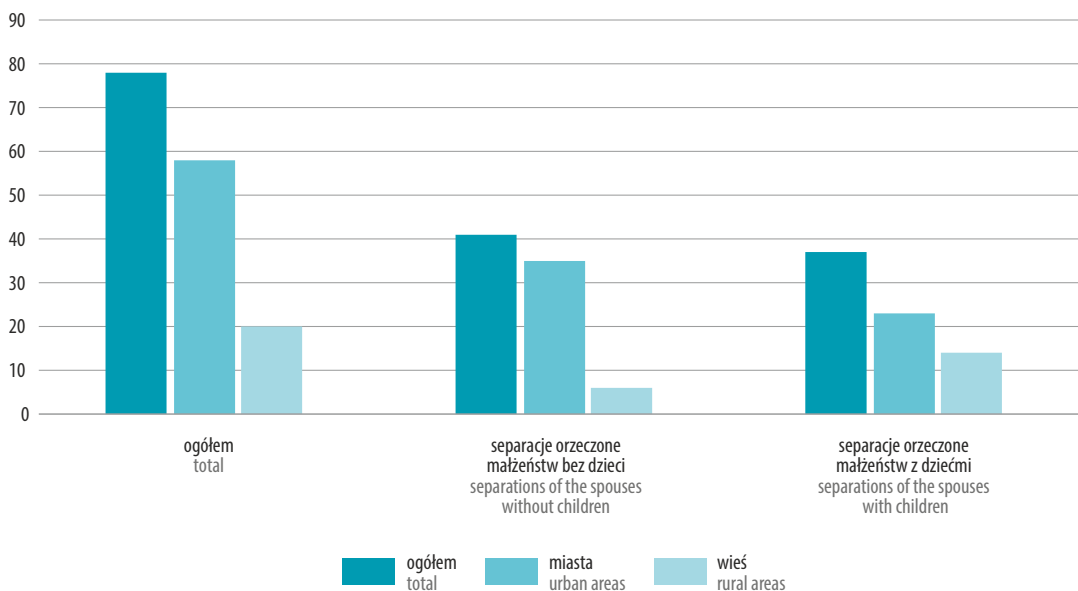
W 2023 r. małoletnie dzieci na utrzymaniu (będące poniżej 18 lat) posiadało 4,1 tys. małżeństw (57,5% ogółem rozwiedzionych małżeństw). Spośród rozwiedzionych małżeństw 42,5% nie posiadało dzieci, 32,2% posiadało jedno dziecko, 21,9% dwoje dzieci, a 3,4% troje i więcej dzieci. Przeciętna liczba dzieci w rozwiedzionych małżeństwach (uwzględniając tylko małżeństwa z dziećmi) wynosiła 1,51, przy czym była ona wyższa na wsi niż w miastach (1,59 wobec 1,49). W 2023 r. najczęściej opiekę nad dziećmi sąd przyznawał razem matce i ojcu – 70,4% rozwiedzionych małżeństw, wyłącznie matce – 25,1%, a wyłącznie ojcu – jedynie 2,7%.

Częściej pozew o rozwód wносиły kobiety (66,1%) niż mężczyźni. Większość małżeństw rozwiązano bez orzekania o winie (80,4% ogólnej liczby małżeństw rozwiązanych). Z winy męża orzeczono 13,1% ogólnej liczby rozwodów, z winy żony – 2,8%, a 3,7% – z winy obu stron. Najczęściej wskazywanymi przyczynami rozwodów (wyłącznie) były: niezgodność charakterów (33,5% wszystkich rozwodów), niedochowanie wierności małżeńskiej (5,4%) oraz nadużywanie alkoholu (2,5%). Najczęstszą przyczyną rozwodów z winy męża w 2023 r. było niedochowanie wierności (15,2% rozwodów z winy męża) oraz nadużywanie alkoholu (8,0%), z winy żony 31,5% rozwodów spowodowanych było niedochowaniem wierności.

W 2023 r. odnotowano 78 separacji orzeczonych prawomocnie, tj. o 26,4% mniej niż w 2022 r. oraz o 71,6% mniej niż w 2015 r. Zdecydowana większość par wobec których w 2023 r. orzeczono separację, mieszkała w miastach (74,4%). Podobnie jak w przypadku małżeństw rozwiedzionych, również w separowanych przeważały małżeństwa bezdzietne (52,6%); przeciętna liczba dzieci w pozostałych małżeństwach w separacji wyniosła 1,62, przy czym była ona wyższa na wsi niż w miastach (1,71 wobec 1,57).

Wykres 41. Separacje orzeczone według miejsca zamieszkania w 2023 r.

Chart 41. Separations by place of residence in 2023

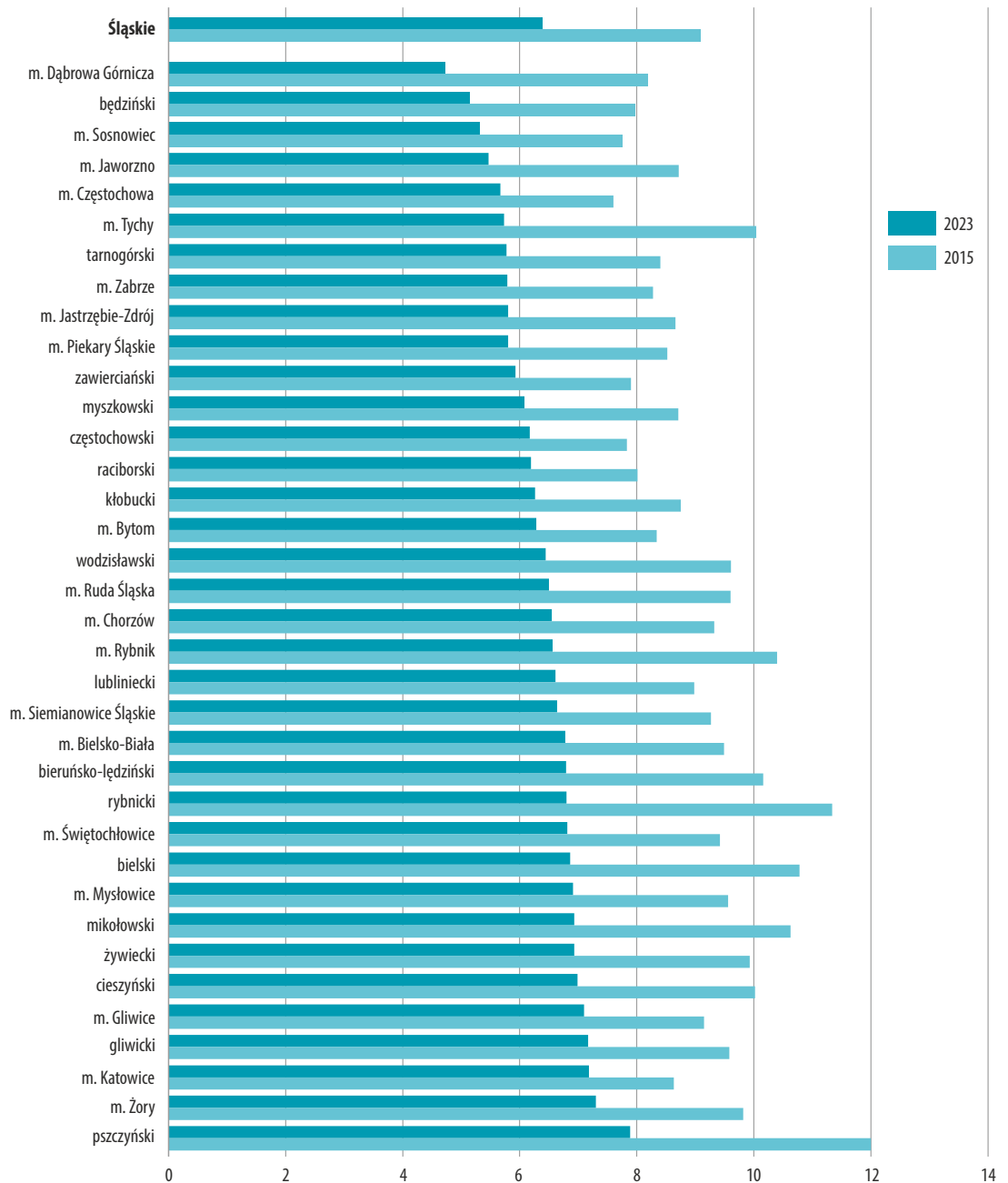

2.3. Urodzenia i zgony

2.3. Births and deaths

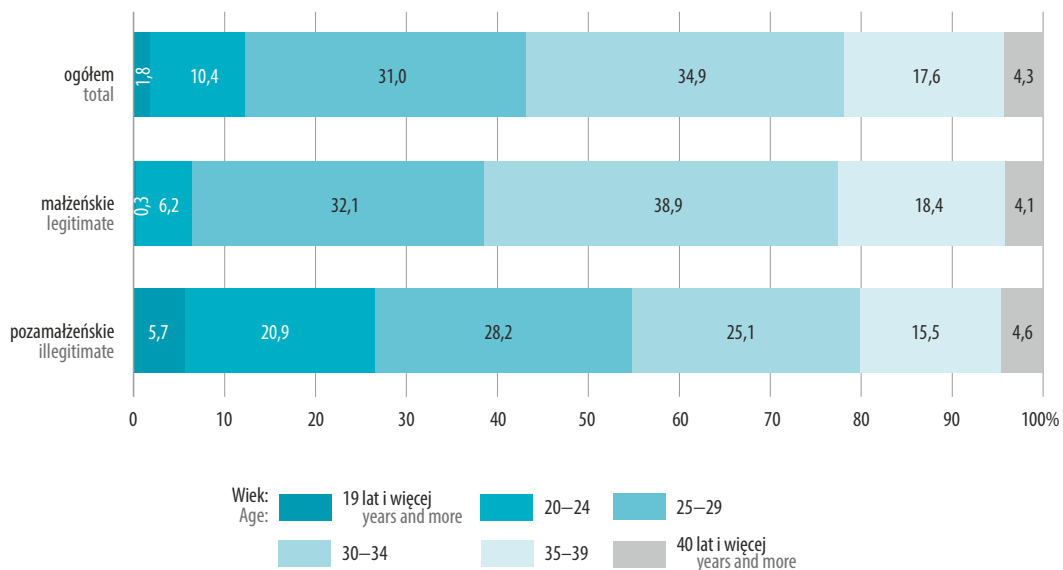
W 2023 r. zarejestrowano 27,6 tys. urodzeń żywych, tj. o 12,5% mniej niż w 2022 r. Współczynnik urodzeń wyniósł 6,38 (w 2022 r. – 7,25). Wyższą wartość współczynnika odnotowano na wsi (6,75) niż w miastach (6,26).

Wykres 42. Urodzenia żywe na 1000 ludności według powiatów
Chart 42. Live births per 1000 population by powiats

Najwyższy współczynnik urodzeń odnotowano w powiecie pszczyńskim (7,89), w Żorach (7,30) i Katowicach (7,18), natomiast najniższy w Dąbrowie Górniczej (4,72).

Wykres 43. Struktura urodzeń żywych według wieku matki w 2023 r.
Chart 43. Structure of live births by age of mother in 2023

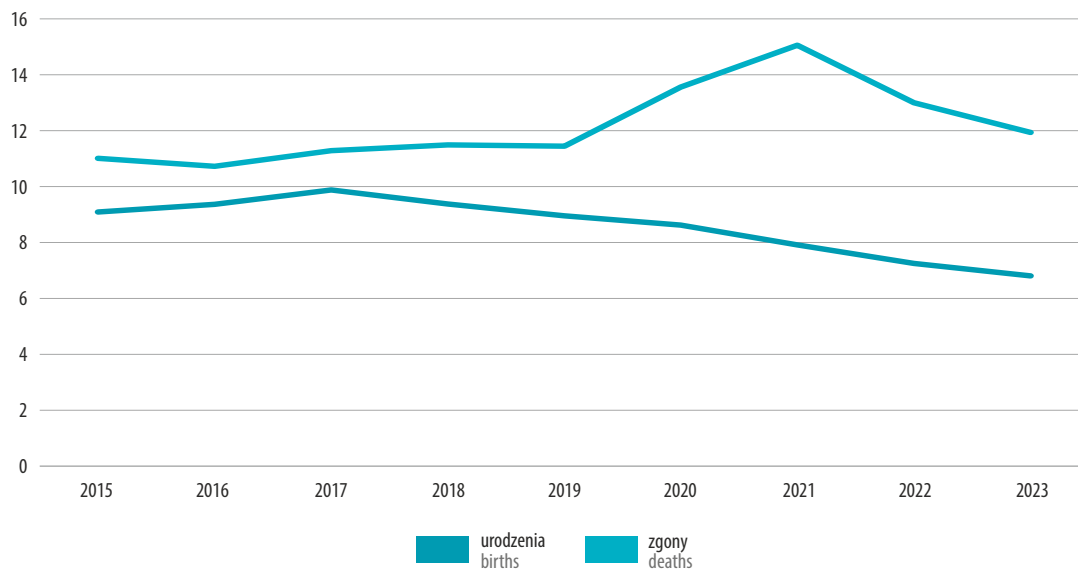

Mediana wieku kobiet, które urodziły dziecko w 2023 r. wyniosła 30,9 roku (w 2022 r. – 30,7 roku). Wiek środkowy kobiet, które urodziły pierwsze dziecko wyniósł 29,1 roku. Urodzenia z matek z wykształceniem wyższym stanowiły 47,9% wszystkich urodzeń żywych, z matek z wykształceniem policealnym i średnim – 31,5%.

Ogólny współczynnik płodności określany liczbą urodzeń żywych na 1000 kobiet w wieku rozrodczym (15–49 lat) osiągnął wartość 28,76 (w 2022 r. – 32,54). Wyższą płodność kobiet odnotowano na wsi niż w miastach (30,08 wobec 28,34), najwyższa płodność kobiet wystąpiła w grupie wieku 25–29 lat (78,36).

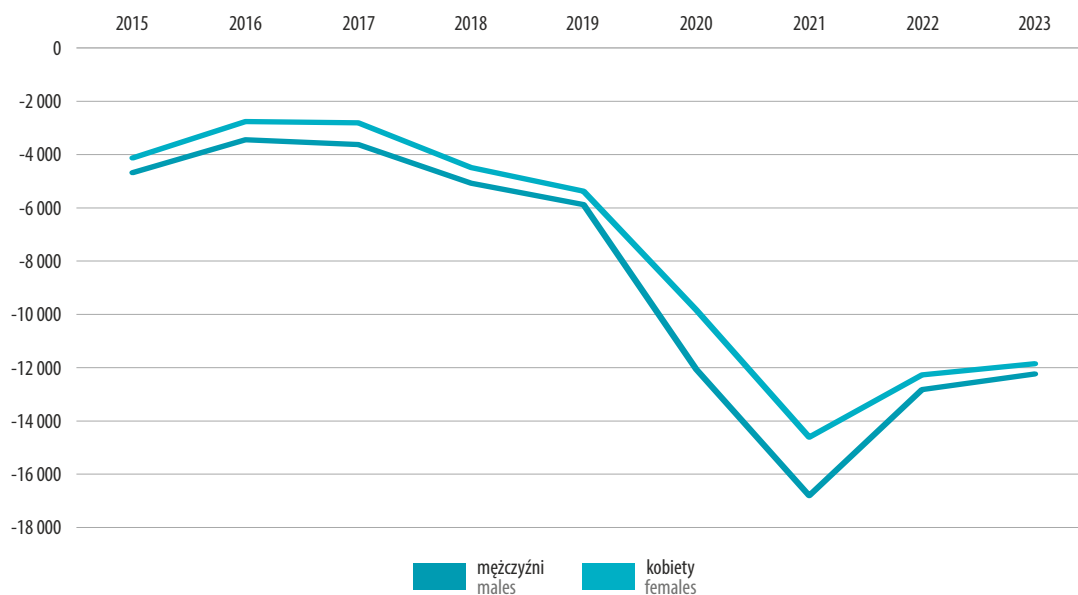
W 2023 r. zmarło 51,7 tys. osób, tj. o 8,8% mniej niż w 2022 r. Współczynnik zgonów ukształtował się na poziomie 11,94 (w 2022 r. – 13,00) w miastach – 12,40, a na wsi – 10,47. Współczynnik zgonów niemowląt (liczba zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych) wyniósł 4,34 (w 2022 r. – 4,84), w miastach – 4,83, a na wsi – 4,87. Najwięcej zgonów na 1000 ludności odnotowano w Chorzowie (15,36), Bytomiu (14,29), powiecie zawierciańskim (14,13) i w Częstochowie (14,08), a najmniej w powiecie pszczyńskim (8,79), miłkołowskim (9,04) i w Żorach (9,16).

Wykres 44. Współczynnik urodzeń i współczynnik zgonów na 1000 ludności
Chart 44. Birth rate and death rate per 1000 population

W 2023 r. liczba zgonów przewyższała liczbę urodzeń, przyrost naturalny ludności ukształtował się na poziomie minus 24,1 tys. (w 2022 r. – minus 25,1 tys.). Współczynnik przyrostu naturalnego ludności wyniósł minus 5,56, w miastach minus 6,14, a na wsi minus 3,73.

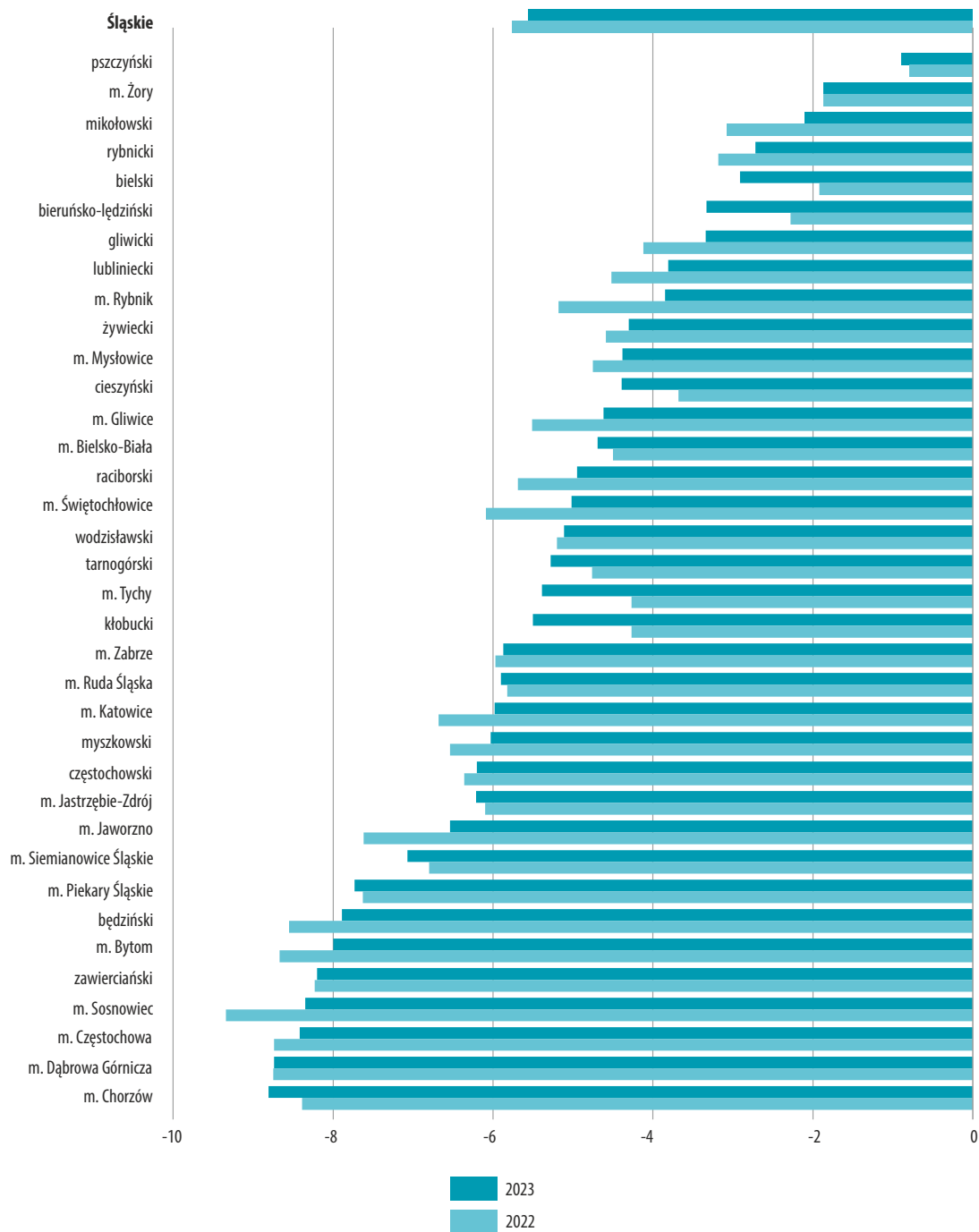
Wykres 45. Przyrost naturalny według płci
Chart 45. Natural increase by sex

We wszystkich powiatach województwa śląskiego odnotowano ujemny współczynnik przyrostu naturalnego m.in. w: Chorzowie (minus 8,81), Dąbrowie Górniczej (minus 8,74), Częstochowie (minus 8,42), Sosnowcu (minus 8,35), w powiecie zawierciańskim (minus 8,20) oraz Bytomiu (minus 8,00).

Wykres 46. Przyrost naturalny na 1000 ludności według powiatów

Chart 46. Natural increase per 1000 population by powiats

Rozdział 3. Migracje ludności

Chapter 3. Migration of population

Migracje wewnętrzne i zagraniczne są drugim ważnym czynnikiem, obok przyrostu naturalnego, wpływającym na liczbę ludności województwa, jej strukturę oraz rozmieszczenie przestrzenne. W latach 2015–2023 liczba osób wymeldowanych z pobytu stałego, przewyższała liczbę osób zameldowanych na pobyt stały, powodując ubytek liczby ludności województwa śląskiego. Przewagę odpływu ludności nad napływem ludności odnotowano zarówno w ruchu międzywojewódzkim, jak i zagranicznym.

Tablica 5. Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały w 2023 r.

Table 5. Migration internal and international for permanent residence in 2023

Wyszczególnienie Specification	Napływ ^a Inflow ^a				Odpływ ^b Outflow ^b				Saldo migracji Net migration
	ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	z zagranicy from abroad	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	za zagranicę to abroad	
OGÓŁEM TOTAL	41287	29310	10528	1449	43996	27016	15433	1547	-2709
Miasta Urban areas	28166	19738	7280	1148	34289	20976	12092	1221	-6123
Wieś Rural areas	13121	9572	3248	301	9707	6040	3341	326	3414

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations for permanent residence. b Deregistrations from permanent residence.

W 2023 r. z pobytu stałego wymeldowało się 44,0 tys. osób, natomiast zameldowało się na pobyt stały 41,3 tys. osób (w 2022 r. było to odpowiednio 44,7 tys. i 40,5 tys.). Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały wyniosło minus 2,7 tys. osób (w 2022 r. minus 4,2 tys.). Na wsi odnotowano dodatnie saldo migracji na pobyt stały (3,4 tys. osób), a w miastach ujemne (minus 6,1 tys.).

Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności w 2022 r. wyniosło minus 0,63 (w kraju – 0,18), przy czym w miastach – minus 1,86, na wsi – 3,26. Ujemne saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych wystąpiło w dwudziestu trzech powiatach, a dodatnie w trzynastu. Najwyższą wartość salda migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności odnotowano w powiecie mikołowskim (5,24) oraz tarnogórskim (4,93), natomiast najniższą w Bytomiu (minus 5,02) i Zabrze (minus 4,57).

W 2023 r. z miast wymeldowało się 34,3 tys. osób (w 2022 r. – 34,8 tys.), natomiast w miastach zameldowało się 28,2 tys. osób (w 2022 r. – 26,7 tys.). Na terenach wiejskich zameldowało się 13,1 tys. osób, natomiast wymeldowało się 9,7 tys. osób (w 2022 r. odpowiednio 13,8 tys. i 9,9 tys.).

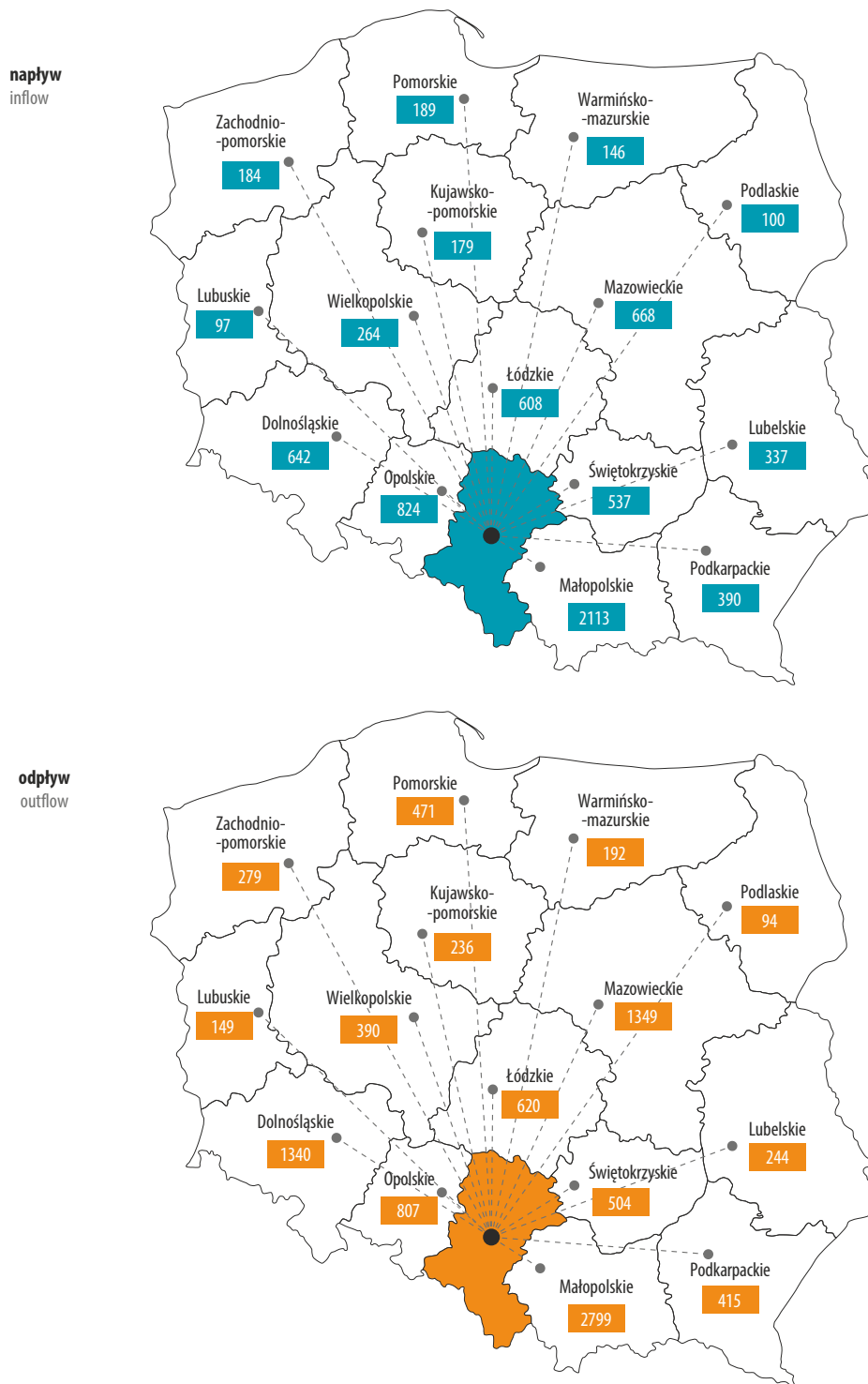
3.1. Migracje wewnętrzne

3.1. Internal migration

Większość migracji wewnętrznych stanowiły migracje wewnątrzwojewódzkie. W 2023 r. miejsce swojego stałego pobytu w granicach województwa zmieniło 32,6 tys. osób (podobnie jak przed rokiem). Najwięcej ludności migrowało z miast do miast (16,4 tys.), następnie z miast na wieś (8,6 tys.), ze wsi do miast (4,9 tys.), natomiast najmniej ze wsi na wieś (2,6 tys.).

Mapa 2. Napływ i odpływ migrantów do/z województwa śląskiego w 2023 r.

Map 2. Migrants inflow and outflow to/from Śląskie Voivodship in 2023

Napływ ludności z innych województw na teren województwa śląskiego wyniósł 7,3 tys. osób (w 2022 r. – 6,4 tys.), a odpływ ludności z województwa śląskiego do innych województw – 9,9 tys. osób (w 2022 r. – 10,0 tys.). Najwięcej osób przybyło z województwa małopolskiego, a następnie z województwa opolskiego. Osoby opuszczające województwo śląskie najczęściej na miejsce swojego pobytu wybierały województwa: małopolskie, mazowieckie, dolnośląskie. W ruchu migracyjnym międzywojewódzkim saldo migracji było ujemne i wyniosło minus 2,6 tys. osób (w 2022 r. – minus 3,6 tys.).

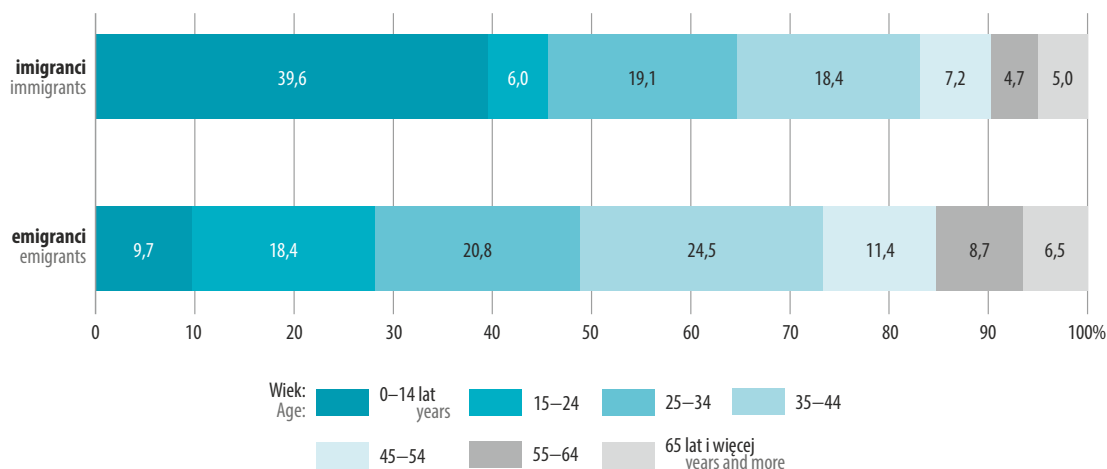
3.2. Migracje zagraniczne

3.2. International migration

W 2023 r. z województwa śląskiego na stałe wyemigrowało 1,5 tys. osób (15,6% emigrantów w kraju), tj. o 27,5% mniej niż przed rokiem. Liczba imigrantów przybywających do województwa wyniosła 1,4 tys. osób (8,7% imigrantów w kraju) i była o 2,2% mniejsza niż przed rokiem. Saldo migracji zagranicznych wyniosło minus 0,1 tys. osób (w 2022 r. – minus 0,7 tys. osób).

Wykres 47. Struktura migracji zagranicznych na pobyt stały ludności według grup wieku migrantów w 2023 r.

Chart 47. Structure of international migration for permanent residence by groups of migrants age in 2023

Głównym kierunkiem emigracji zagranicznych na pobyt stały w 2023 r., podobnie jak w 2022 r., były kraje europejskie (94,4% w 2023 r. wobec 96,0% w 2022 r.). Najwięcej mieszkańców województwa, którzy opuścili kraj w 2023 r. osiedliło się w Niemczech (0,7 tys. osób) i Wielkiej Brytanii (0,3 tys.). Wśród wyjeżdżających na stałe za granicę udział osób w wieku produkcyjnym wyniósł 77,8%, a w przedprodukcyjnym 13,2%.

W 2023 r. większość imigrantów na pobyt stały przybyła z krajów europejskich (89,2% ogółu), w tym najwięcej z Ukrainy, Niemiec i Wielkiej Brytanii (po 0,3 tys.). Wśród ludności napływowej ponad połowę (52,3%) stanowiły osoby w wieku produkcyjnym, a ponad 41% osoby w wieku przedprodukcyjnym.

Rozdział 4. Typologia demograficzna oraz wybrane wskaźniki

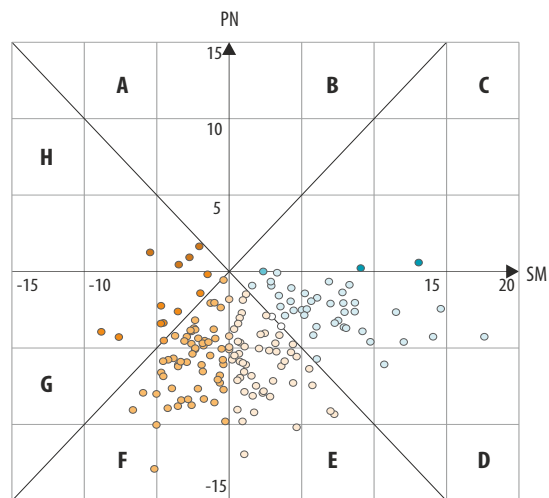
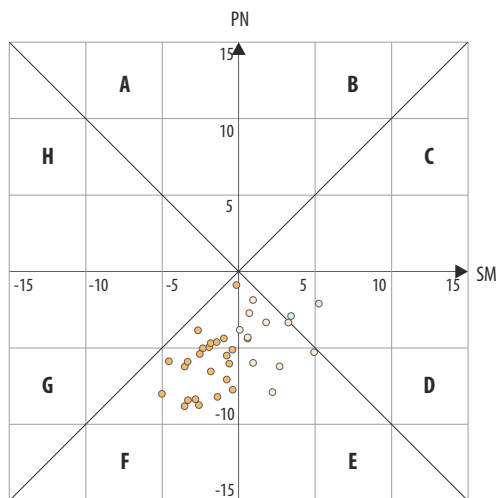
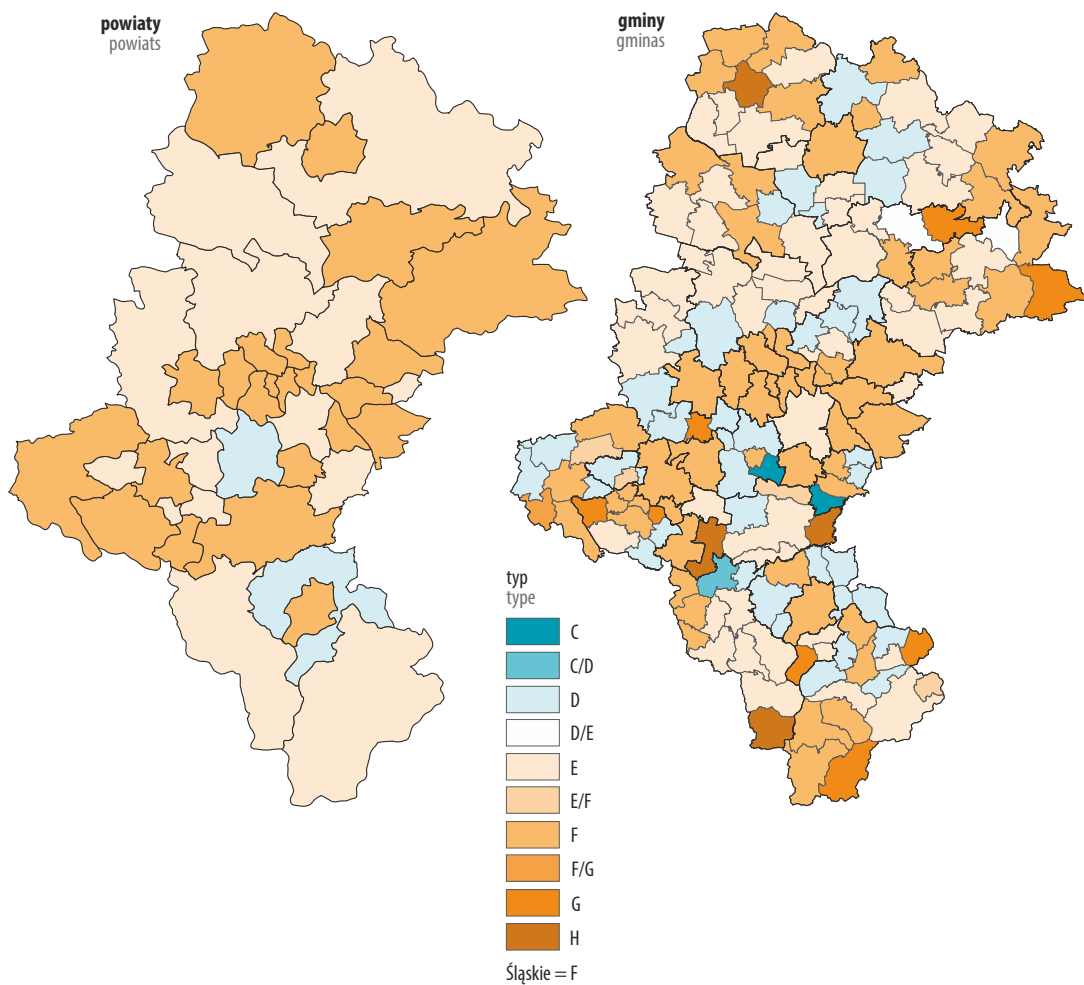
Chapter 4. Demographic typology and selected indicators

Zgodnie z typologią rozwoju demograficznego Webba, jednostki samorządu terytorialnego badanego obszaru w oparciu o wzajemne relacje wartości przyrostu naturalnego i salda migracji można podzielić na jeden z ośmiu typów rozwoju populacji. Zależność między przyrostem lub ubytkiem naturalnym ludności, a dodatnim lub ujemnym saldem migracji pozwala na ocenę danego obszaru i zakwalifikowanie go jako obszaru o typie rozwojowym (typy A, B, C, D) czyli charakteryzującym się rzeczywistym przyrostem liczby ludności lub regresyjnym (typy E, F, G, H), określanym jako obszar nieaktywny demograficznie lub jako zjawisko depopulacji, cechującym się spadkiem liczby ludności. Dzięki temu możliwa jest ocena aktualnego stanu populacji ośrodka oraz dynamiczne wychwytywanie zachodzących zmian demograficznych. Zgodnie z tą klasyfikacją, województwo śląskie w 2023 r. znalazło się w grupie województw nieaktywnych demograficznie (depopulacyjnych). Spadek liczby ludności był spowodowany w większym stopniu ujemnym przyrostem naturalnym niż ujemnym saldem migracji (typ F), podobny stan utrzymuje się od 2015 r., co jednoznacznie wskazuje na niekorzystne tendencje zachodzące w procesach demograficznych.

Wśród 36 powiatów województwa 34, tj. o dwa więcej niż przed rokiem, zakwalifikowano do jednostek nieaktywnych demograficznie (wyludniających się). Przewaga ujemnego przyrostu naturalnego nad dodatnim saldem migracji (typ E) wystąpiła w 11 powiatach (przed rokiem w 8), m.in. w: będzińskim, cieszyńskim i lublinieckim oraz w Katowicach. Ubytek liczby ludności spowodowany w większym stopniu ujemnym przyrostem naturalnym niż ujemnym saldem migracji (typ F) zanotowano podobnie jak przed rokiem w 23 powiatach, m.in. w: Bytomiu, Chorzowie i Częstochowie. Ujemny przyrost naturalny był natomiast zrekompensowany przez dodatnie saldo migracji (typ D) w 2 powiatach, tj. w powiecie bielskim i mikołowskim (przed rokiem w 4).

Znacznie bardziej złożony obraz aktywności demograficznej województwa ujawnia się w przekroju terytorialnym według gmin. Typologia demograficzna gmin dokonana według metody Webba pozwoliła wyodrębnić w 2023 r. typy aktywności od C do H. Ponadto dla 5 gmin, gdzie jeden z parametrów miał wartość zerową oraz dla 3 gmin, gdzie wartości bezwzględne parametrów się równoważyły, ustalono tzw. typy przejściowe. W 2023 r. większość gmin zakwalifikowano do regresyjnych, czyli wyludniających się. Spośród 167 gmin w województwie, aż 123 (podobnie jak przed rokiem) zaliczono do regresyjnych (wyludniających się). W 57 gminach odnotowano spadek liczby ludności spowodowany w większym stopniu ujemnym przyrostem naturalnym niż ujemnym saldem migracji (typ F). W tej grupie z największym ubytkiem rzeczywistym ludności – wynoszącym powyżej 1000 osób – znalazły się miasta na prawach powiatu: Częstochowa, Sosnowiec, Bytom, Zabrze, Dąbrowa Górnicza, Chorzów, Ruda Śląska, Bielsko-Biała oraz Gliwice. W 49 gminach (przed rokiem w 50) ujemnego przyrostu naturalnego nie rekompensowało dodatnie saldo migracji (typ E). Wśród tych jednostek, największy ubytek ludności odnotowano m.in. w gminach: Katowice, Blachownia, Tarnowskie Góry oraz Skoczów. Odwrotną sytuację, gdy ujemne saldo migracji nie było rekompensowane przez dodatni przyrost naturalny (typ H), odnotowano w gminach: Pawłowice, Miedźna, Opatów oraz Istebna. Ubytek liczby ludności spowodowany w większym stopniu ujemnym saldem migracji niż ujemnym przyrostem naturalnym (typ G) odnotowano w 8 gminach (przed rokiem w 9), w tym największy w gminach: Knurów, Szczyrk i Lubomia. Spadek liczby ludności następujący wskutek ujemnego przyrostu naturalnego, przy zerowym saldzie migracji (typ przejściowy E/F) odnotowano w 4 gminach: Kobiór, Nędza, Gaszowice i Koszarawa, natomiast w gminie Krzanowice (typ F/G) ujemny przyrost naturalny był równy ujemnemu saldowi migracji. Specyficznym przypadkiem są w tym zestawieniu gminy Żarki i Irządze (typ D/E), w których bilans ujemnego przyrostu naturalnego oraz dodatniego salda migracji wyniósł zero, klasyfikując jednostkę na granicy pomiędzy gminami progresywnymi i rozwojowymi. Z kolei progresywne typy rozwojowe, czyli zaludniające się odnotowano w 42 gminach województwa śląskiego. Niższy dodatni przyrost naturalny jednocześnie z dodatnim saldem migracji (typ C) odnotowano w 2 gminach Wiry i Bojszowy. Dodatnie saldo migracji z nadwyżką rekompensującą ujemny przyrost naturalny (typ D) wystąpiło w 39 gminach (przed rokiem w 37), m.in. w gminie Mikołów, Świerklaniec oraz Orzesze. Natomiast w gminie Strumień (typ C/D) przyrost liczby ludności nastąpił wskutek zerowego przyrostu naturalnego, przy dodatnim saldzie migracji.

Mapa 3. Typy rozwoju ludnościowego powiatów i gmin według metody Webba w 2023 r.
 Map 3. Types of population development of powiats and gminas by the Webb's method in 2023

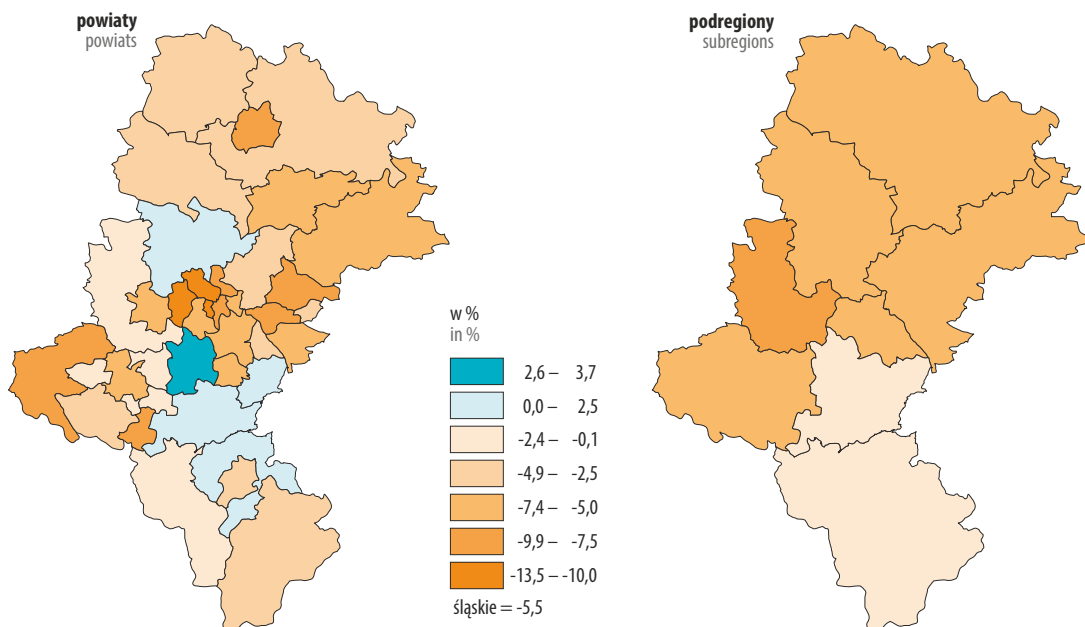

Mapa 4. Zmiana liczby ludności według powiatów i podregionów w latach 2015–2023

Stan w dniu 31 grudnia

Map 4. Population changes by powiats and subregions in the years 2015–2023

As of 31 December

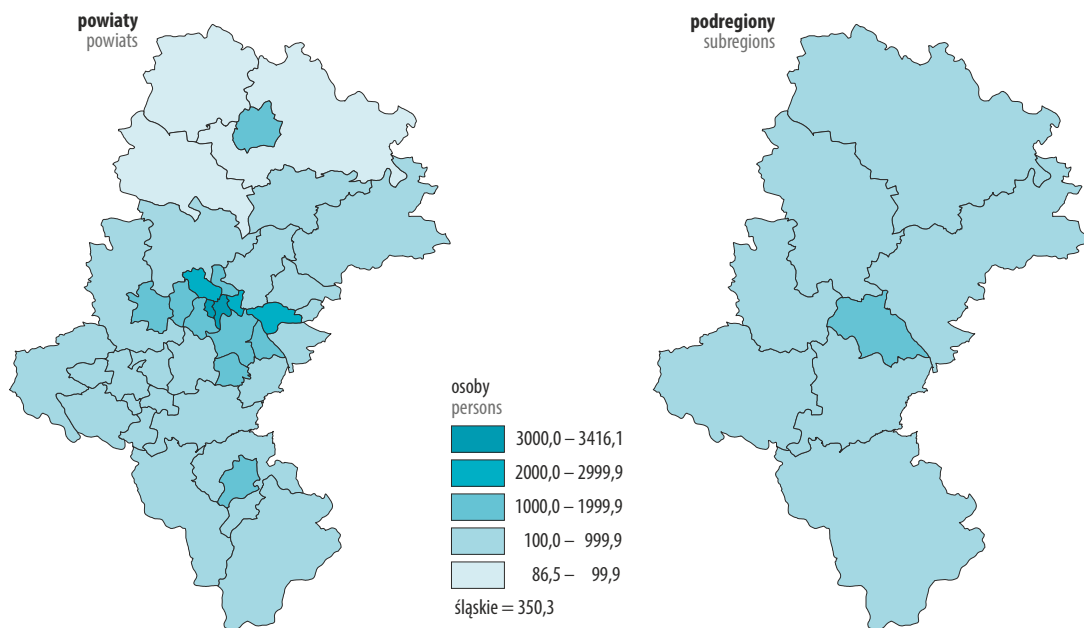

Mapa 5. Ludność na 1 km² według powiatów i podregionów w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

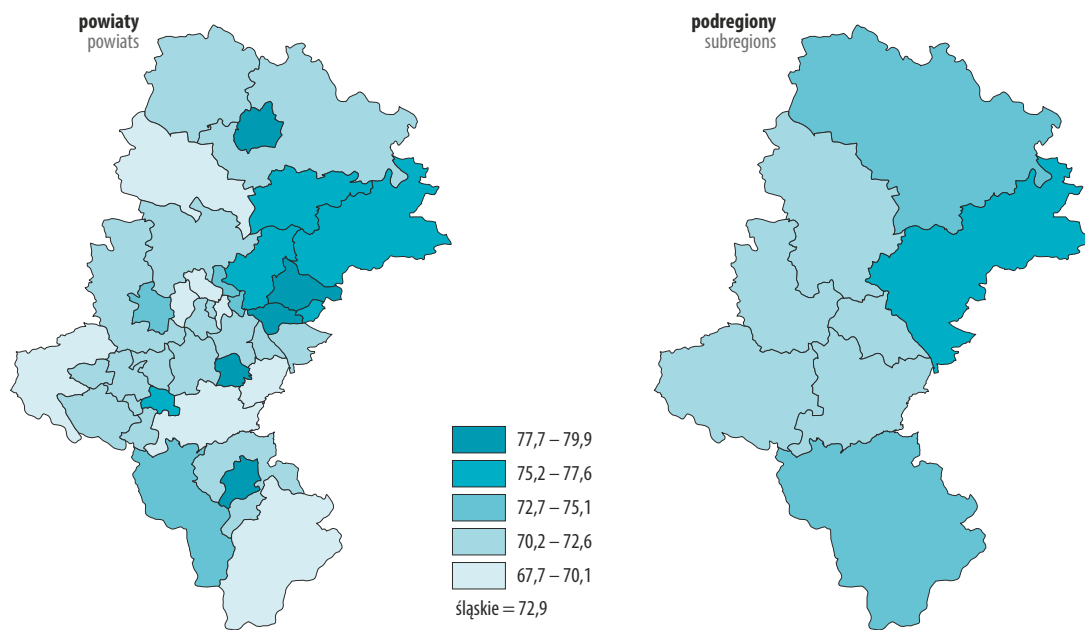
Map 5. Population per 1 km² by powiats and subregions in 2023

As of 31 December

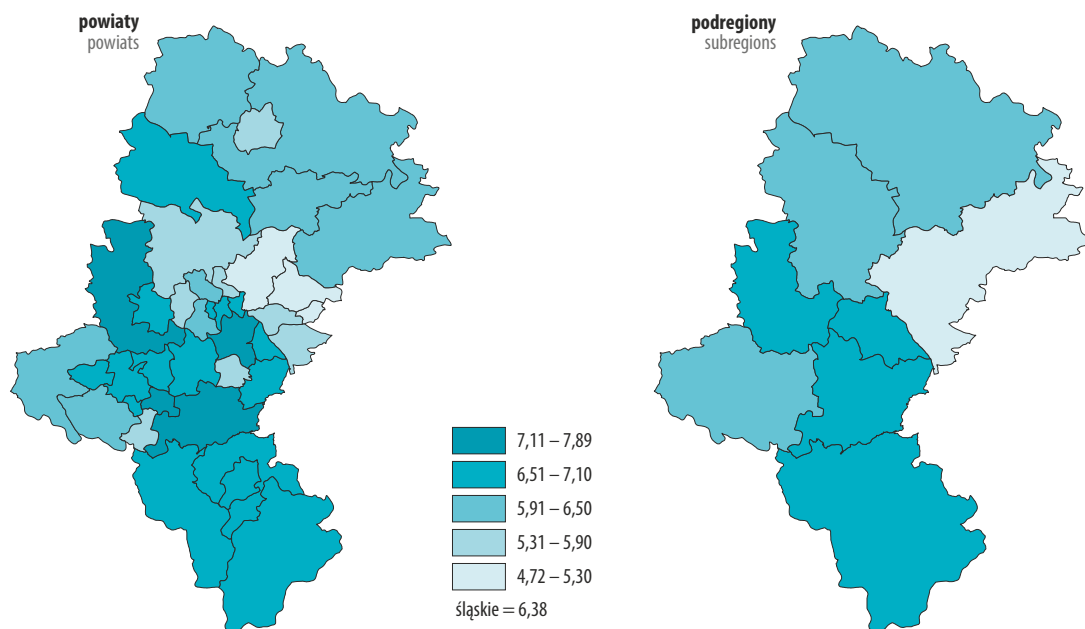

Mapa 6. Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym według powiatów i podregionów w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

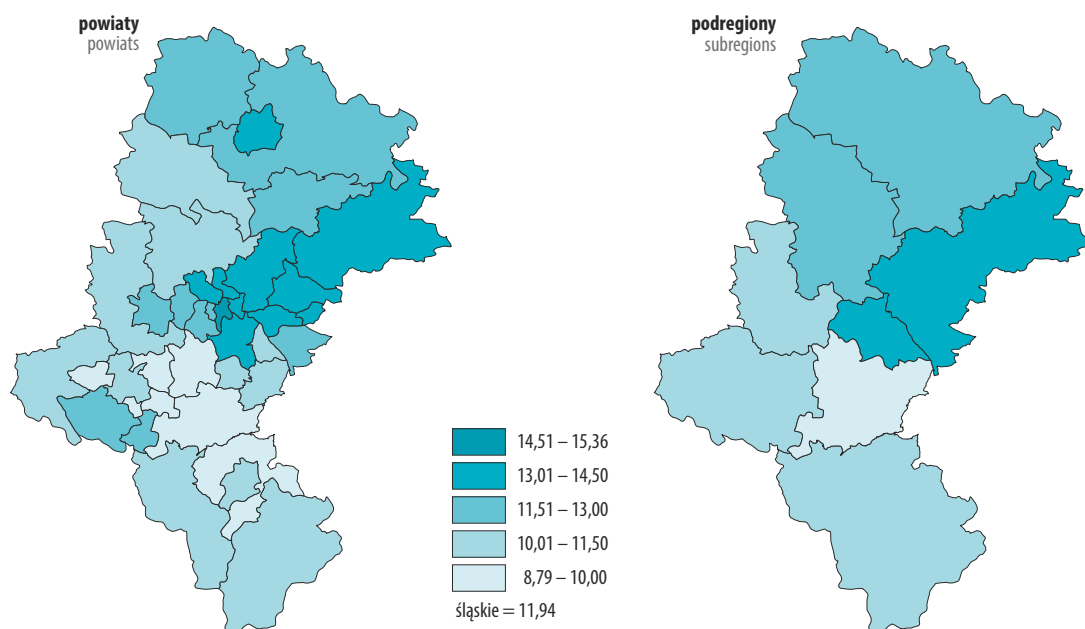
Map 6. Non-working age population per 100 persons of working age by powiats and subregions in 2023
As of 31 December**Mapa 7. Urodzenia żywe na 1000 ludności według powiatów i podregionów w 2023 r.**

Map 7. Live births per 1000 population by powiats and subregions in 2023

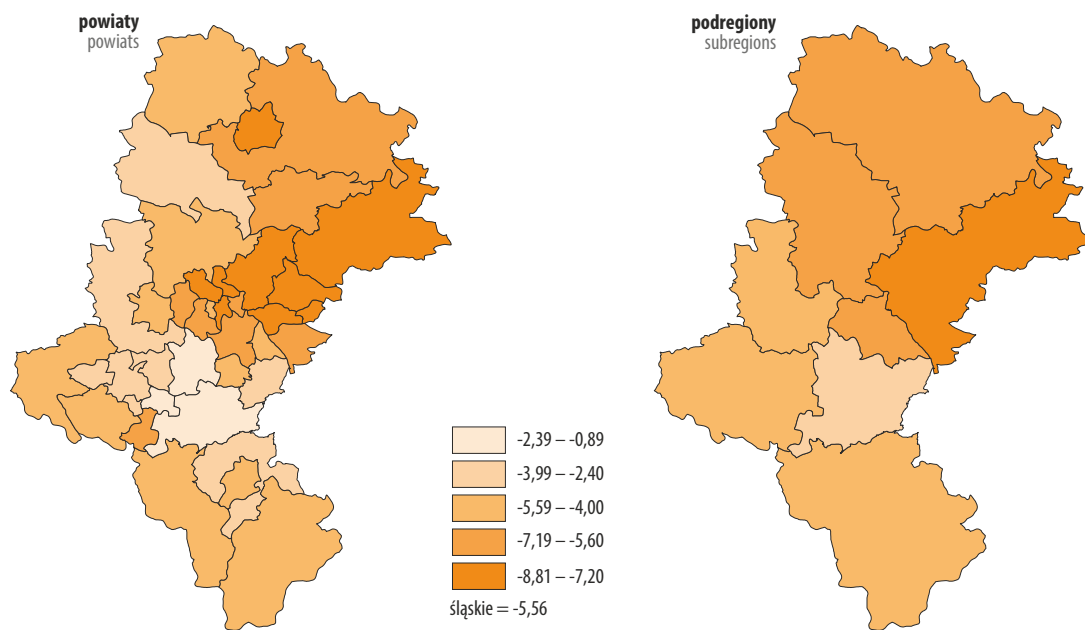
Mapa 8. Zgony na 1000 ludności według powiatów i podregionów w 2023 r.

Map 8. Deaths per 1000 population by powiats and subregions in 2023

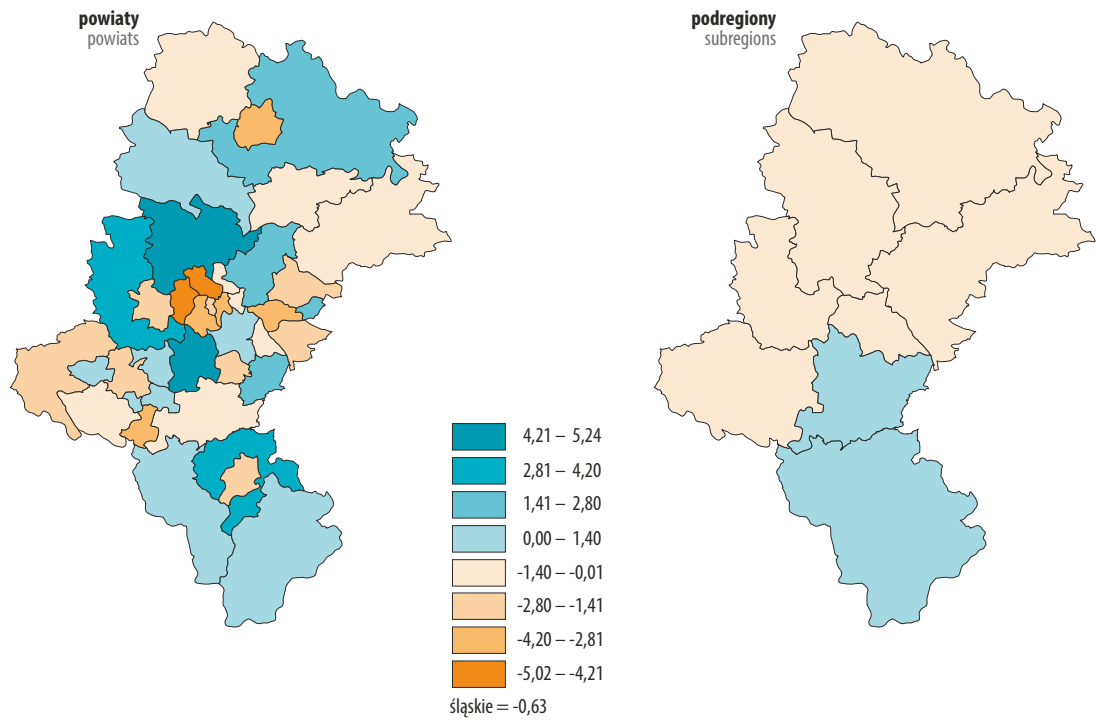
Mapa 9. Przyrost naturalny na 1000 ludności według powiatów i podregionów w 2023 r.

Map 9. Natural increase per 1000 population by powiats and subregions in 2023

Mapa 10. Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności według powiatów i podregionów w 2023 r.

Map 10. Net migration for permanent residence per 1000 population by powiats and subregions in 2023

Uwagi metodologiczne

1. Dane o liczbie ludności i strukturze zostały opracowane **metodą bilansową**, według następującego schematu:

Stan ludności na początek okresu (roku)

+ urodzenia żywe

– zgony

+ zameldowania na pobyt stały (z innych jednostek podziału terytorialnego i z zagranicy)

– wymeldowania z pobytu stałego (do innych jednostek podziału administracyjnego i za granicę)

+ zameldowania na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (z innych jednostek podziału administracyjnego)

– wymeldowania z pobytu czasowego ponad 3 miesiące (do innych jednostek podziału administracyjnego)

+(-) przesunięcia ludności z tytułu zmian administracyjnych

= Stan ludności na końcu okresu (roku).

Dane o liczbie i strukturze ludności opracowano według krajowej definicji zamieszkania. Oznacza to, że bilans nie obejmuje osób przybyłych z zagranicy na pobyt czasowy (bez względu na okres ich czasowego przebywania), natomiast ujmuje stałych mieszkańców Polski przebywających czasowo za granicą (bez względu na okres ich nieobecności). Od 2010 r. do 2019 r. podstawą (bazą wyjściową) bilansu są wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z dnia 31.03.2011 r., natomiast dla lat 2020–2023 wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z dnia 31.03.2021 r. Dane składowe (urodzenia, zgony i migracje) pochodzą z rejestrów urzędów stanu cywilnego i biur ewidencji poszczególnych gmin oraz z rejestru PESEL.

2. **Współczynnik urbanizacji** – udział (%) liczby ludności miejskiej w ogólnej liczbie ludności.
3. **Współczynnik feminizacji** – określa wzajemne relacje między liczbą kobiet i mężczyzn, tj. liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn.
4. **Gęstość zaludnienia** – miara zagęszczenia ludności na określonym terytorium (wyrażana najczęściej w osobach na 1 km²).
5. **Stopień urbanizacji** (DEGURBA) służy do zaklasyfikowania lokalnych jednostek administracyjnych (w Polsce klasyfikacja oparta jest na podziale gminnym) do trzech grup jednostek: „miast”, „małych miast lub przedmieść” oraz „obszarów wiejskich”. Klasyfikowanie to oparte jest na pomiarze gęstości zaludnienia i ciągłości geograficznej (sąsiedztwa) w komórkach siatki o poziomie rozdzielczości wynoszącym 1 km² (siatka kilometrowa), a w tym celu wykorzystywana jest typologia oparta na siatce o poziomie rozdzielczości wynoszącym 1 km² (siatka kilometrowa) (typologia ta grupuje komórki siatki na „ośrodki miejskie”, „klastry miejskie” oraz „komórki siatki obszarów wiejskich”).

Poszczególne trzy typy lokalnych jednostek administracyjnych (LAU) są definiowane w następujący sposób:

- miasta (obszary gęsto zaludnione): lokalne jednostki administracyjne, w których co najmniej 50% ludności mieszka w „ośrodkach miejskich”;
- małe miasta i przedmieścia (obszary o średniej gęstości zaludnienia): lokalne jednostki administracyjne, w których poniżej 50% ludności mieszka w „ośrodkach miejskich”, jednocześnie poniżej 50% ludności mieszka w „komórkach siatki obszarów wiejskich”;

- obszary wiejskie (obszary słabo zaludnione): lokalne jednostki administracyjne, w których ponad 50% ludności mieszka w „komórkach siatki obszarów wiejskich”.

Pierwsze dwa typy lokalnych jednostek administracyjnych określone są łącznie w ramach tej klasyfikacji jako „obszary miejskie”.

- Przez ludność w **wiek produkcyjnym** rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy, tj. dla mężczyzn 18–64 lata, dla kobiet 18–59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w **wieku mobilnym**, tj. w wieku 18–44 lata i niemobilnym, tj. mężczyźni – 45–64 lata, kobiety – 45–59 lat. Przez ludność w **wieku nieprodukcyjnym** rozumie się ludność w wieku przedprodukcyjnym, tj. 0–17 lat oraz ludność w wieku poprodukcyjnym, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.
- Dane o ruchu naturalnym ludności w podziale terytorialnym opracowano:
 - **urodzenia** – według miejsca zamieszkania matki noworodka,
 - **zgony** – według miejsca zamieszkania osoby zmarłej,
 - **małżeństwa** – według miejsca zamieszkania męża przed ślubem; w przypadku, gdy mąż mieszkał za granicą według miejsca zamieszkania żony przed ślubem,
 - **rozwoły** – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo o rozwód (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka); nie uwzględnia się wyłącznie tych rozwodów, w których w momencie wniesienia powództwa obie osoby zamieszkiwały za granicą,
 - **separacje** – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka), w przypadku zgodnego wniosku stron – według miejsca zamieszkania męża; nie są uwzględniane przypadki, gdy obie strony mieszkają za granicą.
- Płodność kobiet** mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15–49 lat). Oprócz ogólnych współczynników płodności podaje się również współczynniki grupowe (częstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15–19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45–49 lat.
- Współczynnik dzietności kobiet** oznacza liczbę dzieci, którą urodziłyby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15–49 lat), przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłyby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie.
- Przyrost naturalny ludności** obliczono jako różnicę liczby urodzeń żywych i liczby zgonów w danym okresie.
- Przyrost rzeczywisty ludności** stanowi sumę przyrostu naturalnego i salda migracji. Jeśli wartości są ujemne mówimy o ubytku rzeczywistym.
- Stopa przyrostu/ubytku rzeczywistego ludności** – wyrażony w % i pomniejszony o 100 iloraz liczby ludności z końca badanego okresu do liczby ludności z początku tego okresu.
- Za **zgon niemowlęcia** uważa się zgon dziecka w wieku poniżej 1 roku.
- Przez **migracje wewnętrzne** rozumie się zmiany miejsca stałego (lub czasowego) pobytu, polegające na przekroczeniu granicy administracyjnej gminy w celu osiedlenia się na stałe (lub pobyt czasowy) oraz przemeldowanie z pobytu czasowego na pobyt stały w danej miejscowości, jeżeli poprzednie miejsce pobytu stałego znajdowało się w innej gminie. W przypadku gminy miejsko-wiejskiej

migracją jest również zmiana miejsca zamieszkania między terenami miejskimi i wiejskimi gminy. Migracje wewnętrzne ludności nie uwzględniają zmian adresu w granicach tej samej jednostki, gdyż takie przemieszczenie nie powoduje zmiany w liczbie i strukturze ludności tej jednostki. W ramach migracji wewnętrznych ludności rozróżnia się **rucho międzywojewódzki**, czyli przemieszczenia ludności z jednego województwa do innego województwa oraz **rucho wewnątrzwojewódzki**, tj. zmiany miejsca zamieszkania osób w granicach tego samego województwa.

15. **Migracje zagraniczne ludności** – to przemieszczenie ludności związane ze zmianą kraju zamieszkania.
16. **Metoda Webba** polega na zakwalifikowaniu badanej jednostki terytorialnej do jednego z ośmiu typów rozwoju ludności w zależności od znaku i wartości bezwzględnej przyrostu naturalnego i salda migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 ludności. Klasyfikacja Webba wyróżnia:

Typy rozwojowe (przyrost liczby ludności)

A – dodatni przyrost naturalny przewyższa ujemne saldo migracji,

B – dodatni przyrost naturalny jest wyższy od dodatniego salda migracji,

C – dodatni przyrost naturalny jest niższy od dodatniego salda migracji,

D – dodatnie saldo migracji z nadwyżką rekompensuje ujemny przyrost naturalny;

Typy regresywne (spadek liczby ludności)

E – ujemny przyrost naturalny nie jest rekompensowany przez dodatnie saldo migracji,

F – ubytek liczby ludności powodowany jest w większym stopniu ujemnym przyrostem naturalnym niż ujemnym saldem migracji,

G – ubytek liczby ludności powodowany jest w większym stopniu ujemnym saldem migracji niż ujemnym przyrostem naturalnym,

H – ujemne saldo migracji nie jest rekompensowane przez dodatni przyrost naturalny.

W przypadku, gdy wartości bezwzględne współczynnika przyrostu naturalnego i współczynnika salda migracji stałej są równe lub gdy wartość jednego ze współczynników wynosi zero wprowadza się dodatkowe typy przejściowe: AB, BC, CD, DE, EF, FG, GH, HA.

17. Dane prezentowane według podregionów odpowiadają trzeciemu poziomowi obowiązującej w krajach Unii Europejskiej Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS), wprowadzonej Rozporządzeniem (WE) nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r., z późniejszymi zmianami. Klasyfikacja została ustanowiona w celu zbierania, opracowywania i rozpowszechniania na obszarze Unii Europejskiej porównywalnych danych dla statystyk regionalnych. Od 1 stycznia 2021 r. obowiązują zmiany wprowadzone Rozporządzeniem Komisji (UE) 2019/1755 z dnia 8 sierpnia 2019 r.

W województwie śląskim wyodrębniono następujące podregiony:

- **bielski** – obejmuje powiaty: bielski, cieszyński, żywiecki, miasto na prawach powiatu Bielsko-Biała,
- **bytomski** – obejmuje powiaty: lubliniecki, tarnogórski, miasta na prawach powiatu: Bytom, Piaskary Śląskie,
- **częstochoowski** – obejmuje powiaty: częstochoowski, kłobucki, myszkowski, miasto na prawach powiatu Częstochowa,
- **gliwicki** – obejmuje powiat gliwicki, miasta na prawach powiatu: Gliwice, Zabrze,

- **katowicki** – obejmuje miasta na prawach powiatu: Chorzów, Katowice, Mysłowice, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Świętochłowice,
- **rybnicki** – obejmuje powiaty: raciborski, rybnicki, wodzisławski, miasta na prawach powiatu: Jastrzębie-Zdrój, Rybnik, Żory,
- **sosnowiecki** – obejmuje powiaty: będziński, zawierciański, miasta na prawach powiatu: Dąbrowa Górnicza, Jaworzno, Sosnowiec,
- **tyski** – obejmuje powiaty: bieruńsko-lędziński, mikołowski, pszczyński, miasto na prawach powiatu Tychy.

18. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności zamieszkującej dany obszar według stanu w dniu 30 czerwca.

19. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Szczegółowe informacje metodologiczne są dostępne w Zeszytach metodologicznych:

– Ruch naturalny. Bilanse ludności

<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/ludnosc/zeszyt-metodologiczny-ruch-naturalny-bilanse-ludnosc,37,1.html>

– Migracje Ludności

<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/migracje-zagraniczne-ludnosc/zeszyt-metodologiczny-migracje-ludnosc,15,1.html>

Methodological notes

1. Data on size the of population and structure have been elaborated using the **balance method** with the following scheme:

Size of population at the beginning of the period (year)

+ live births

– deaths

+ registering for permanent residence (from other units of territorial division and from abroad)

– deregistering from permanent residence (to other units of territorial division and abroad)

+ registering for temporary stay more than 3 months (from other units of territorial division)

– deregistering from temporary stay more than 3 months (to other units of territorial division)

+/- changes in population caused by administrative changes

= Size of population at the end of the period (year).

Data on the size and structure of population have been compiled according to the national definition of residence. This means that the population balance does not include people who have arrived from abroad for temporary stay (regardless of the duration of their temporary stay), but includes permanent residents of Poland temporarily staying abroad (regardless of the duration of their absence). For 2010–2019 the basis of the balance are the results of the Population and Housing Census held on March 31, 2011, and for 2020–2023 – the results of the Population and Housing Census held on March 31, 2021. Component data (births, deaths and migration) comes from the reports of civil status offices, local registration offices of individual gminas and PESEL register.

2. **Urbanisation rate** – share (in %) of urban population in total population.
3. **Femininity ratio** – describes relations between the numbers of women and man, i.e. the number of women per 100 mens.
4. **Density of population** – measure of the condensation of the population on the given territory (usually expressed in persons per 1 km²).
5. The **degree of urbanisation** (DEGURBA) is used to classify local administrative units (in Poland the classification is based on a gmina division) into three groups of units: “cities”, “towns or suburbs” and “rural areas”. This classification is based on the measurement of population density and geographical contiguity (neighbourhood) in grid cells with a resolution level of 1 km² (kilometre grid), using a grid typology with a resolution level of 1 km² (kilometre grid) (this typology groups grid cells into “urban centres”, “urban clusters” and “rural grid cells”).

The three types of local administrative units (LAUs) are defined as follows:

- cities (densely populated areas): local administrative units where at least 50% of the population lives in “urban centres”,
- towns and suburbs (intermediate density areas): local administrative units where less than 50% of the population lives in “urban centres”, while less than 50% of the population lives in “rural grid cells”,
- rural areas (thinly populated areas): local administrative units where more than 50% of the population lives in “rural grid cells”.

The first two types of local administrative units are collectively referred to within this classification as "urban areas".

6. **Working-age population** is the population at the age of ability to work. It refers to males, aged 18–64, and females, aged 18–59. In this category, the **age groups of mobility** (i.e. 18–44) and non-mobility (i.e. 45–64 for males and 45–59 for females) are distinguished. The **non-working age** population is defined as the pre-working age population, i.e. up to the age of 17, and the post-working age population, i.e. 65 and more for males and 60 and more for females.
7. Data regarding **vital statistics** according to territorial division were compiled as follows:
 - **births** – by the place of residence of the new born child's mother,
 - **deaths** – according to the place of residence of the deceased,
 - **marriages** – according to the husband's place of residence before contracting of the marriage (in cases when the husband lived abroad before contracting of the marriage, the wife's place of residence before contracting of the marriage is used),
 - **divorces** – according to the plaintiff's place of residence (in case when person filing petition resides abroad, place of residence of a spouse has been taken); not taken into consideration are those divorces in which, at the time the claim was brought, both persons resided abroad,
 - **separations** – according to the plaintiff's place of residence (in case when person filing petition resides abroad, place of residence of a spouse has been taken); in cases of unanimous petition of both of persons – residence of husband is used; cases when both parties live abroad are not taken into consideration.
8. **Female fertility rate** is calculated as the quotient of the number of live births and the number of women at the reproductive age (15–49). Apart from total fertility rate, age-specific fertility rates are published that are calculated as the quotients of the number of live births from women and the number of these women in the same groups of age. Births from mothers at the age under 15 are included in the group 15–19 and from the mothers at the age of 50 and over – in the group 45–49.
9. **Total fertility rate** means the number of children that would be born on average by a woman during her whole reproductive period (15–49 years), assuming that in particular phases of this period she would give birth to children with the intensity observed in a given year, i.e. the age-specific fertility rates are treated as constant.
10. **Natural increase of population** was calculated as difference between the number of live births and the number of deaths in given time period.
11. **Actual increase of population** is a sum of natural increase and net migration. If the values of actual increase are negative it is called as decline in the number of population.
12. **Actual increase/decrease rate of the population** – expressed in% and decreased by 100 the quotient of the population at the end of the period to the population at the beginning of the period.
13. The **infant death** means the death of a child under 1 year of age.
14. **Internal migration** is understood as the change of permanent (or temporary) residence, consisting in crossing the administrative boundary of the gmina to settle permanently (or temporarily) and to check out of temporary residence for permanent residence in a given locality if the previous permanent residence was located in another gmina. In the case of urban-rural gmina migration, it is also a change of residence between urban and rural areas of the gmina. The changes of address within the same unit are excluded from data on internal migration, as they do not influence the size and structure of the population in this unit. Internal migration is divided into two groups: intervoivodship movement (movement of the

population from one voivodship to the other voivodship) and intravoivodship movement (movement of the population within the same voivodship).

15. **International migration of the population** – is understood as movement of persons related to the change of country of residence.
16. **Webb's method** classifies surveyed territorial unit into one of eight types of population development depending on the sign and absolute value of natural increase and net migration for permanent residence per 1000 population. Webb's classification distinguishes:

Progressive types (population growth)

A - positive natural increase exceeds negative net migration,

B – positive natural increase exceeds positive net migration,

C – positive natural increase is lower than positive net migration,

D – positive net migration compensates negative natural increase;

Regressive types (population decline)

E – negative natural increase is not compensated by positive net migration,

F – decrease in population is caused more by negative natural increase than negative net migration,

G – decrease in population is caused more by negative net migration than negative natural increase,

H – negative net migration is not compensated by positive natural increase.

If absolute values of the rate of natural increase and the rate of net migration for permanent residence are equal or when the value of one of the rate is zero additional temporary types are introduced: AB, BC, CD, EF, FG, GH, HA.

17. Data presented according to subregions correspond to the valid third level of Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS), introduced by Regulation of the European Parliament and of the Council, no. 1059/2003, dated May 26, 2003 with subsequent changes. Classification was established to enable the collection, compilation and dissemination of harmonised regional statistical data in the European Union. From 1 January 2021 there are changes applied by Commission Regulation (EU) 2019/1755 of 8 August 2019.

The following subregions were separated in śląskie voivodship:

- **bielski** – includes powiats: bielski, cieszyński, żywiecki, miasto na prawach powiatu Bielsko-Biała,
- **bytomski** – includes powiats: lubliniecki, tarnogórski, miasta na prawach powiatu: Bytom, Piekary Śląskie,
- **częstochowski** – includes powiats: częstochowski, kłobucki, myszkowski, miasto na prawach powiatu Częstochowa,
- **gliwicki** – includes powiat gliwicki, miasta na prawach powiatu: Gliwice, Zabrze,
- **katowicki** – includes cities with powiat status: Chorzów, Katowice, Mysłowice, Ruda Śląska, Siemianowice Śląskie, Świętochłowice,
- **rybnicki** – includes powiats: raciborski, rybnicki, wodzisławski, miasta na prawach powiatu: Jas-trzębie-Zdrój, Rybnik, Żory,

- **sosnowiecki** – includes powiats: będziński, zawierciański, miasta na prawach powiatu: Dąbrowa Górnicza, Jaworzno, Sosnowiec,
- **tyski** – includes powiats: bieruńsko-lędziński, mikołowski, pszczyński, miasto na prawach powiatu Tychy.

18. The rates regarding vital statistics in territorial division were calculated as a quotient of the number of occurrences of given type and of the population number in given area at June 30.

19. The relative values (rates, percentages) are calculated on the basis of absolute data expressed with larger precision than in the tables.

More methodological information are available here:

– Vital statistics. Balance of population

<https://stat.gov.pl/en/topics/population/population/methodological-report-vital-statistic-balances-of-population,11,1.html>

– Migrations of population

<https://stat.gov.pl/en/topics/population/international-migration/methodological-report-migration-of-population,7,1.html>